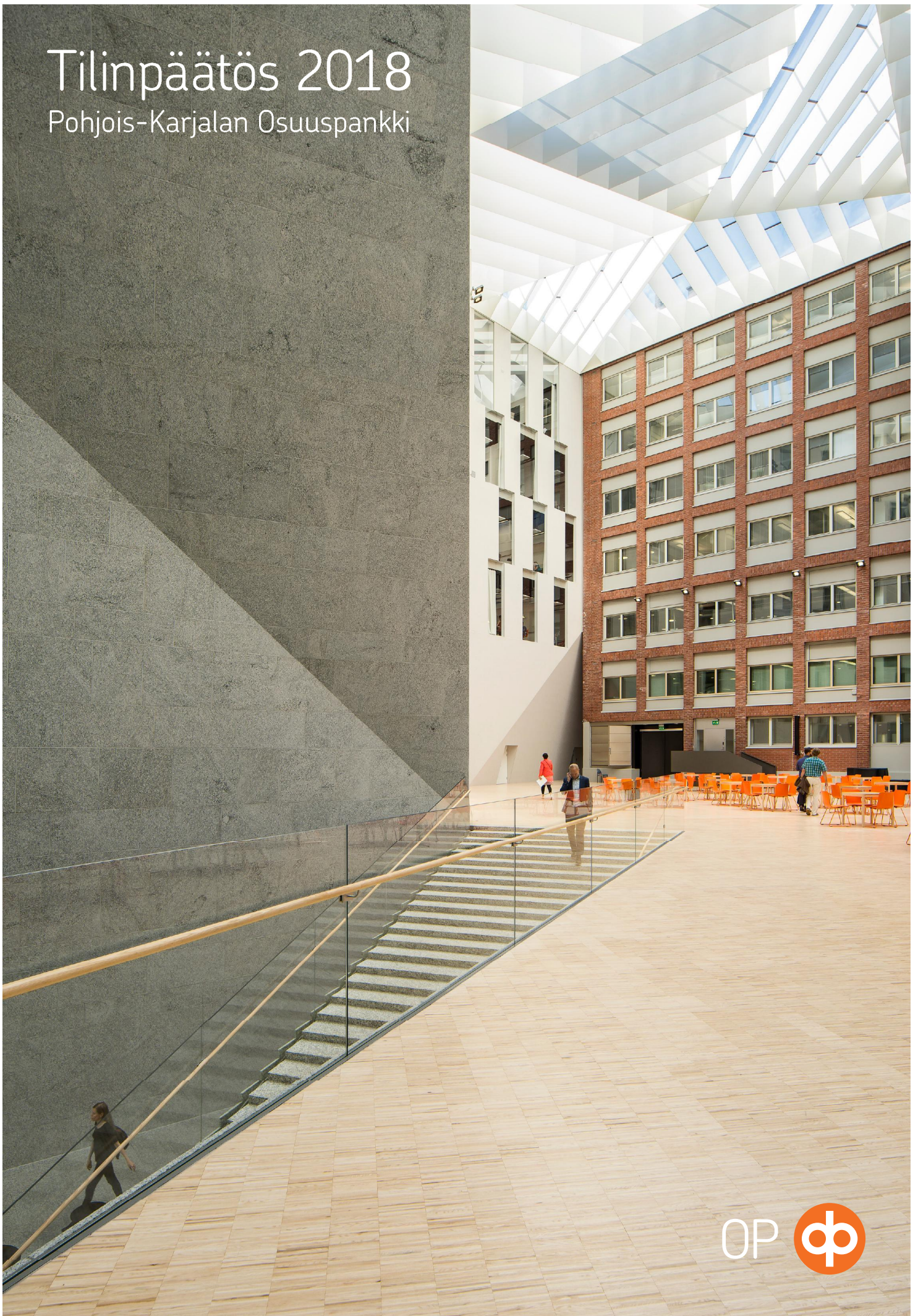


# Tilinpäätös 2018

Pohjois-Karjalan Osuuspankki





# SISÄLLYSLUETTELO

## TILIKAUDELT A 2018

Osuuspankin  
nimi

POHJOIS-KARJALAN OP

### Tasekirjan sisällysluettelo

<b>sivu</b>	
<b>1 -19</b>	<b>Toimintakertomus</b>
<b>20-22</b>	<b>Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase, pro forma</b>
<b>23-24</b>	<b>Osuuspankin tuloslaskelma ja tase, pro forma</b>
	<b>Osuuspankin ja konsernin tuloslaskelman ja taseen liitteenä annettavat tiedot</b>
<b>25-60</b>	<b>Liitetiedot, pro forma</b>
<b>61-63</b>	<b>Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase virallinen</b>
<b>64-65</b>	<b>Osuuspankin tuloslaskelma ja tase virallinen</b>
<b>66-67</b>	<b>Konsernin Rahoituslaskelma</b>
<b>68-69</b>	<b>Osuuspankin rahoituslaskelma</b>
<b>70-92</b>	<b>Konsernin laatimisperiaatteet</b>
<b>93-128</b>	<b>Osuuspankin ja konsernin tuloslaskelman ja taseen liitetiedot</b>
<b>129-138</b>	<b>Luettelo kirjanpitokirjoista, tositteiden lajeista sekä selvitys niiden säilytystavoista</b>
<b>139</b>	<b>Hallituksen allekirjoitus</b>
<b>139</b>	<b>Hallintoneuvoston lausunto</b>
	<b>Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta</b>

## HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Pohjois-Karjalan Osuuspankki otti käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista "Rahoitusinstrumentit" sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Osuuspankin kannalta merkittävin muutos oli, että myönneystistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin. IFRS 9 -standardi aiheutti muutoksia myös tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjattiin siirtymäpäivänä 1.1.2018 avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa on kerrottu siirtymän vaikutukset.

Vertailutilikaudella 2017 Pielisen Osuuspankki sulautui Pohjois-Karjalan Osuuspankkiin. Sulautuminen merkittiin kaupparekisteriin 31.03.2017. Sulautumisen tarkoituksena oli vahvojen taloudellisten resurssien ja asiantuntemuksen yhdistäminen jäsentensä ja asiakkaiden hyväksi.

Toimintakertomuksessa on esitetty vertailukausilta Pohjois-Karjalan Osuuspankin ja sulautuneen Pielisen Osuuspankin yhteenlaskettuja pro forma tilinpäätöslukuja ja niiden kehitystä. Vertailukausien pro forma tilinpäätöstiedot on laadittu laskemalla sulautuneen ja vastaanottaneen pankin tilinpäätöserät yhteen. Tilinpäätös sisältää virallisen tuloslaskelman ja taseen, jossa sulautuneen Pielisen Osuuspankin tulos on huomioitu vertailukaudella ajalta 01.04.2017 – 31.12.2017.

Pohjois-Karjalan Osuuspankin korkokate kasvoi ja pankin liikevoitto oli suurempi kuin edellisvuonna. Tilikaudella kirjattiin vertailukautta vähemmän odotettavissa olevia luottotappioita (arvonalentumistappioita) luotoista ja muista sitoumuksista. Odotettavissa olevien luottotappioiden (arvonalentumisten) määrä suhteutettuna luotto- ja takauskantaan pysyi alhaisella tasolla. Odotettavissa olevat luottotappiot laskettiin vuonna 2018 IFRS 9 -standardin mukaisesti, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempina vuosina IAS 39 -standardin mukaisesti laskettujen arvonalentumisten kanssa. Luottokanta kääntyi kasvuun ja talletuskanta pysyi edellisvuoden tasolla. CET1 vakavaraisuussuhde oli edellisvuotta parempi.

### Avainlukuja

Avainlukuja			
	2018	2017	Muutos
Liikevoitto, 1000 euroa	6 650	6 524	1,9 %
Kulujen suhde tuottoihin, %	75,8	72,8	3 %
Oman pääoman tuotto (ROE), %	2,4	3	-0,6 %
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	46,41	43,83	2,58 %
Henkilöstö keskimäärin	107	134	-27 henk.
Omistaja-asiakkaat	42 571	41 005	1 566 as.

### OP Ryhmä

Pohjois-Karjalan Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa. Kaikki jäsenet ovat omistaja-asiakkaita, joista jokaisella on yksi yhtäläiset oikeudet tuottava jäsenosuus.

Osuuspankki kuuluu OP Ryhmään, joka on johtava suomalainen finanssiryhmä. Se koostuu itsenäisistä osuuspankeista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta tytäryhtiöineen. OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaavat OP Osuuskunta sekä sen tytäryhtiöt OP-Palvelut Oy ja OP Asiakaspalvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Osuuspankki on OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset yhdessä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yhteisöjen kanssa muodostavat yhteenliittymän, josta säädetään laissa talletuspankkien yhteenliittymästä (Yhteenliittymälaki). Yhteenliittymälain mukaan keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista ja

niiden vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan yhteenliittymän tasolla. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.

## Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu hidastui, ja luottamus talouteen heikkeni vuoden 2018 viimeisinä kuukausina. Talouden vire oli silti edelleen verrattain hyvä. Koko vuonna 2018 maailmantalous kasvoi lähes samaa hyvää vauhtia kuin vuonna 2017. Erot maiden talouskehityksen välillä levenivät. Euroalueella talouskasvu hidastui selvästi vuoden mittaan osin tilapäisten tekijöiden vuoksi. Työttömyys laski yhä selvästi ja inflaatio nousi.

Euroopan keskuspankki jatkoi politiikkansa normalisointia. EKP pienensi arvopaperien osto-ohjelman mukaisia netto-ostoja lokakuussa 15 miljardiin euroon kuukaudessa ja lopetti ne kokonaan vuoden vaihteessa.

Ohjauskorot säilyivät ennallaan koko vuoden. Euribor-korot nousivat vuoden lopulla aavistuksen. Pidemmät markkinakorot alenivat vuoden lopulla lisääntyneen epävarmuuden vuoksi ja päätyivät samalle tasolle kuin vuoden alussa. Osakekurssit painuivat vuoden lopun jyrkän laskun vuoksi vuoden alkua matalammalle.

Suomen talous jatkoi vuoden jälkipuoliskolla yhä hyvässä kasvussa. Vuonna 2018 talous kasvoi ennakkotietojen mukaan hieman vuotta 2017 hitaammin. Talouskasvu painottui aiempaa enemmän kulutukselle. Työllisyys parani selvästi, ja reaaliensiot kasvoivat. Vuoden lopulla kuluttajien luottamus alkoi silti rakoilla. Yritysten kannattavuus koheni edelleen, mutta investoinnit kohenivat vain hieman.

Asuntomarkkinoilla vanhojen asuntojen myynti väheni hieman edellisestä vuodesta. Kysyntä kohdistui uusiin asuntoihin, joita valmistui eniten sitten 1990-luvun alun. Asuntojen hinnat nousivat vain hieman kasvukeskusten vedolla.

## Vastuullisuus

Yhteiskuntavastuu on tiivis osa OP Ryhmän ja osuuspankkien liiketoimintaa ja strategiaa. Vastuullisuuden perusta rakentuu OP:n perustehtävälle, yhteisille arvoille, vahvalle vakavaraisuudelle ja osaavalle riskienhallinnalle, joita asiakasomisteinen liiketoimintamalli tukee. Yhteiskuntavastuun näkökulmista OP Ryhmässä huomioidaan taloudellinen ja sosiaalinen vastuu sekä ympäristövastuu. OP Ryhmän tavoitteena yhteiskuntavastuussa on olla toimialan edelläkävijä Suomessa. OP:n vastuullisuusraportointi perustuu GRI-standardeihin ja on luettavissa osana OP Ryhmän vuosikatsausta osoitteessa [op-year2018.fi](http://op-year2018.fi).

## Olennaiset tapahtumat tilikaudella

OP Ryhmän henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti 31.7.2018 noin 1,1 miljardin euron eläkevastuun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa ja siirrostä tuloutui Pohjois-Karjalan osuuspankille ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautusta yhteensä 782 tuhatta euroa. Ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautus esitetään tuloslaskelman henkilöstökulujen eläkekuluissa.

Osuuspankki on arvioinut uudelleen kiinteistöjensä arvoja. Kiinteistöjen arvot on saatettu vastamaan tilojen arvoa OP Ryhmän strategian mukaiselle liiketoiminnalle.

Pohjois-Karjalan Osuuspankilla ei ollut muita olennaisia tapahtumia tilikaudella.

## Konsernirakenne ja siinä tapahtuneet muutokset tilikauden aikana

Pankki on laatinut konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty emopankin tilinpäätöksen lisäksi tytäryhtiö Kiinteistö Oy Joensuun Koskikatu 9:n tilinpäätös. Muut pankin tytäryhtiöomistukset täyttävät luottolaitoslain 12. luvun 10 §:n 3 kohdan mukaiset edellytykset ja on siten jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen. Merkittävimmät konsernin erät on kerrottu jäljempänä kappaleessa Osuuspankin konserni.

## Olennot tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Pohjois-Karjalan Osuuspankillä ei ole ollut olennaisia tapahtumia tilikauden päättymisen jälkeen.

## Osuuspankin tulos

Liikevoittoon vaikuttaneiden keskeisimpien tuotto- ja kuluerien kehitys kolmelta viimeiseltä vuodelta sekä vuoden 2018 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

<b>Tulosanalyysi</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>	<b>Muutos, %</b>	<b>2016</b>
1000 euroa				
<b>Tuotot</b>				
Korkokate	15 569	14 155	10	8 721
Muut tuotot				
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	6 124	6 444	-5	6 399
Palkkiotuotot, netto	7 741	7 512	3	7 646
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	123	-4	3 402,9	399
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	-			
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		1 386,6		229
Suojauslaskennan nettotulos	-	-		-
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	166	95	75,1	270
Liiketoiminnan muut tuotot	481	1 163	-58,6	935
Yhteensä	14 635	16 598	-11,8	15 877
Tuotot yhteensä	30 205	30 753	-2	24 598
<b>Kulut</b>				
Henkilöstökulut	4 972	7 116	-30,1	7 287
Muut hallintokulut	9 173	8 532	7,5	8 017
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	5 822	5 062	15	943
Liiketoiminnan muut kulut	2 929	2 301	27,3	2 456
Kulut yhteensä	22 896	23 011	-0,5	18 702
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenuun kirjatusta rahoitusvaroista	659			
Arvonalentumiset luotoista ja muista sitoumuksista		1 217,7		242
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot	-	-		-
<b>Liikevoitto (-tappio)</b>	<b>6 650</b>	<b>6 524</b>	<b>1,9</b>	<b>6 895</b>

Liikevoitto kasvoi hieman vertailukaudesta. Korkokate kasvoi luottokannan kasvun sekä talletusvarainhankinnan kustannusten laskun ansiosta.

Palkkiotuottoja kertyi seuraavasti:

<b>Palkkiotuotot</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>	<b>Muutos, %</b>
1000 euroa			
Talletuksista	44	76	-41,6
Luotonannosta	1 667	1 896	-12,1
Maksuliikkeestä	3 868	4 274	-9,5
Arvopapereiden välityksestä ja liikkeeseen laskusta	816	806	1,4

OmaisuuDENhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	1 397	1 221	14,5
Takauksista	168	162	4
Vakuutusten välityksestä	1 835	2 032	-9,7
Muut	2 762	2 458	12,4
Yhteensä	12 559	12 925	-2,8
OP-bonukset	-3 794	-3 705	2,4
<b>Palkkiotuotot yhteensä</b>	<b>8 765</b>	<b>9 220</b>	<b>-4,9</b>
<b>Palkkiokulut</b>	<b>1 024</b>	<b>1 708</b>	<b>-40,1</b>
<b>Palkkiotuotot, netto</b>	<b>7 741</b>	<b>7 512</b>	<b>3</b>

Vertailukauden liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyi ALV-palautuksia aiemmilta vuosilta yhteensä 362 tuhatta euroa.

Henkilöstökulut supistuivat johtuen toiminnan tehostamisesta sekä OP-Eläkekassan vastuunsiirrosta tuloutuneesta ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautuksesta.

Liiketoiminnan muita kuluja kasvattivat OP Ryhmän sisäiset kehittämismaksut.

Osuuspankin palkkiotuotot laskivat vertailuvuodesta. Palkkiot luotonannosta ja maksuliikkeestä laskivat. Sen sijaan palkkioita omaisuudenhoidosta ja arvopapereiden välityksestä kertyi edellisvuotta enemmän. Palkkiotuottoihin sisältyy vähennyksenä omistaja-asiakkaille myönnetyt OP-bonukset.

Odotettavissa olevat luottotappiot (arvonalentumiset) saamisista laskivat vertailukaudesta ja suhteutettuna luotto- ja takauksentaan pysyivät matalalla tasolla. Odotettavissa olevat luottotappiot laskettiin vuonna 2018 IFRS 9 -standardin mukaisesti, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien IAS 39 -standardin mukaisesti laskettujen arvonalentumisten kanssa.

<b>Odotettavissa olevat luottotappiot (arvonalentumistappiot)</b>			
1000 euroa	2018	2017	Muutos, %
Odotettavissa olevien luottotappioiden (arvonalentumisten) määrä yhteensä	659	1 218	-45,9
Odotettavissa olevat luottotappiot (arvonalentumiset) luotto- ja takauksennasta %	0	0	0

## Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

### Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys kolmelta vuodelta ja vuoden 2018 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

<b>Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä</b>	31.12.2018	31.12.2017	Muutos, %	31.12.2016
1000 euroa				
Tase	1 719 989	1 618 112	6,3	1 361 467
Luotot	1 108 724	1 017 313	9	982 233
Saamistodistukset	7 794	6 947	12,2	18 444
Osakkeet ja osuudet	140 485	140 925	-0,3	171 963
Talletukset	1 200 980	1 186 382	1,2	1 048 525
Oma pääoma	213 162	208 160	2,4	208 353
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	142 719	140 349	1,7	85 410

## Antolainauksen kehitys

Uusia luottoja myönnettiin vuoden aikana 291 811 tuhatta euroa eli 49 267 tuhatta euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Luottokanta yhteensä vuoden lopussa oli 1 115 569 tuhatta euroa (1 024 748<sup>1</sup>). Luottokannan kasvu jatkui tasaisena kiihtyen loppuvuotta kohti.

Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustosaamiset kehittyivät tilikauden aikana seuraavasti:

<b>Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustot</b>			
1000 euroa	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>	<b>Muutos, %</b>
<b>Järjestämättömät saamiset</b>	17 389	18 059	-3,7
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset	6 554	5 537	18,4
Järjestämättömät lainanhoitojoustosaamiset	4 558	4 420	3,1
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset	6 277	8 102	-22,5
<b>Terveet lainanhoitojoustosaamiset</b>	36 309	33 196	9,4
<b>Ongelmasaamiset yhteensä</b>	53 697	51 255	4,8

Taulukon luvuissa on vähennetty odotettavissa olevat luottotappiot (arvonalentumistappiot). Yli 90 päivää erääntyneenä saamisena esitetään jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta.

Lainanhoitojoustosaamisena esitetään saamiset, joiden sopimusten ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen. Todennäköisesti maksamatta jäävinä saamisina esitetään muut heikompiin luottoluokkiin kuuluvat saamiset.

## Kiinteistöomistukset

Osuuspankin kiinteistöomistukset muodostuvat omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja sijoituskiinteistöistä.

<b>Kiinteistöomistukset</b>		
1000 euroa	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
<b>Omassa käytössä olevat kiinteistöt</b>		
Sitoutunut pääoma	9 549	15 204
Prosenttia taseesta	0,6	0,9
<b>Sijoituskiinteistöt</b>		
Sitoutunut pääoma	3 814	5 176
Prosenttia taseesta	0,2	0,3
Käypä arvo	4 056	5 852
Nettotuotto, %	-0,4	0,02
<b>Kiinteistöihin sitoutunut pääoma yhteensä</b>	13 363	20 380
<b>Prosenttia taseesta</b>	0,8	1,3

Kiinteistöyhteisöjen sitoutunut pääoma muodostuu osakehuoneiston kirjanpitoarvosta ja osakehuoneistoon kohdistuvasta lainaosuudesta.

Lisäksi pankilla on sijoituksia kiinteistö-sijoitusyhtiöissä, joihin sitoutunut pääoma on 2 132 tuhatta euroa (2 638). Kaikkien kiinteistö-sijoitusten osuus on 0,9 prosenttia taseesta (1,4).

<sup>1</sup> Sulussa vertailuluku 31.12.2017.

### Omassa käytössä olevat kiinteistöt

Omassa käytössä olevia kiinteistöjä on taseessa 9 549 tuhatta euroa, josta kirjattiin arvonalennuksia tilikauden aikana 5 034 tuhatta euroa. Arvonkorotuksia oli tilikauden lopussa 29 tuhatta euroa.

Tilikauden aikana myytiin omassa käytössä olevia kiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 239 tuhatta euroa.

### Sijoituskiinteistöt

Pankki on sijoittanut kiinteistösijoitusyhtiöiden osakkeisiin 2 132 tuhatta euroa. Näille yhtiöille pankki on myöntänyt luottoja 1 467 tuhatta euroa.

Sijoituskiinteistöistä peruutettiin arvonalennuksia tilikauden aikana 183 tuhatta euroa. Sijoituskiinteistöihin sisältyi tilikauden päättyessä arvonnkorotuksia 27 tuhatta euroa.

Tilikauden aikana myytiin sijoituskiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 1 315 tuhatta euroa.

### Muun sijoitustoiminnan kehitys

Saamiset luottolaitoksilta, joista valtaosan muodostavat saamiset OP Yrityspankki Oyj:ltä, olivat 437 145 tuhatta euroa (421 951).

Tilikauden lopussa osuuspankilla oli sijoituksia keskusyhteisön osuuspääomaan yhteensä 139 474 tuhatta euroa (139 474).

### Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleisön talletusten ja muiden velkojen kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa. Muut velat muodostuvat markkinarahaveloista ja valtion varoista välitetyistä lainoista.

<b>Velat yleisölle ja julkisyhteisöille</b>			
1000 euroa	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>	<b>Muutos, %</b>
Talletukset			
Maksuliiketililit	734 981	735 820	-0,1
Säästämistilit	125 320	118 781	5,5
Sijoittamistilit	340 428	331 510	2,7
Valuuttatalletukset	251	271	-7,3
Yhteensä	1 200 980	1 186 382	1,2
Muut velat	77	159	-51,6
<b>Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä</b>	<b>1 201 058</b>	<b>1 186 541</b>	<b>1,2</b>

### Muun vieraan pääoman ja sitoumusten kehitys

Velat luottolaitoksille, jotka muodostuvat veloista OP Yrityspankki Oyj:lle ja ns. väliluotosta OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle, kasvoivat 252 384 tuhanteen euroon (175 160).

Muut vieraan pääoman erät muodostuvat lähinnä lyhytaikaisista maksujenvälityseristä sekä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätösvaiheen siirtyvistä eristä.

### Oma pääoma ja varaukset

Pohjois-Karjalan Osuuspankin koko oman pääoman määrä kasvoi 2,4 prosenttia 213 162 tuhanteen euroon (208 160).



## Osuuspääoma

Osuuspääoma oli 53 751 tuhatta euroa (52 222). Omistaja-asiakkailta oli vuoden lopussa sijoituksia jäsenosuuksiin 4 402 tuhatta euroa (4 234) ja Tuotto-osuuksiin 49 349 tuhatta euroa (47 988). Irtisanottuja Tuotto-osuuksia oli tilikauden lopussa 6 196 tuhatta euroa (7 119) ja irtisanottuja jäsenosuuksia 145 tuhatta euroa (136).

Osuuspankki maksoi Tuotto-osuuksille vuodelta 2017 korkoa 3,25 prosenttia eli yhteensä 1 558 827,10 euroa.

Osuuspankilla voi osuuskuntalain ja osuuspankin sääntöjensä mukaan olla jäsenen oikeudet tuottavia jäsenosuuksia ja vapaaehtoisina osuuksina Tuotto-osuuksia. Osuuspankin osuuspääomassa on jäsenosuuksia 42 571 kpl. Jokaisella jäsenellä on velvollisuus ottaa yksi osuuspankin jäsenosuus ja maksaa siitä merkintähintana 100 euron suuruinen jäsenosuusmaksu. Tuotto-osuuksia on osuuspankin osuuspääomassa 493 486 kpl. Tuotto-osuuksia voivat merkitä vain osuuspankin jäsenet ja niiden antamisesta päättää osuuspankin hallitus. Tuotto-osuuden nimellisarvo ja siitä osuuspankille merkintähintana maksettava tuotto-osuusmaksu on 100 euroa.

Jäsen- ja tuotto-osuusmaksut palautetaan osuuspankin sääntöjen, osuuskuntalain ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain mukaisesti ja sanotuissa laeissa mainituin edellytyksin jäsenyyden päätyttyä tai irtisanottaessa jäsenosuus tai Tuotto-osuus. Jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai Tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Palautuksiin vaaditaan valvovan viranomaisen lupa, mikäli sääntely sitä edellyttää.

Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä jäsenosuusmaksujen ja tuotto-osuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Osuuspankki voi myöhemmin päättää edellä mainitun kiellon kumoamisesta. Palauttamista koskevasta kiellosta ja sen kumoamisesta päättää tarvittaessa pankin hallitus. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankilla on oikeus lunastaa kaikki Tuotto-osuudet. Lunastusoikeuden käyttämisestä päättää osuuspankin hallitus. Lunastukseen vaaditaan keskusyhteisön lupa sekä valvovan viranomaisen lupa, mikäli sääntely sitä edellyttää.

## Veroperusteiset varaukset

Luottotappiovarausta kasvatettiin 4 306 tuhatta euroa.

## Omat varat ja vakavaraisuus

Osuuspankin luottoriskin pääomavaateen laskennassa käytetään sisäisten luokitusten menetelmää. Markkinariskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä. Myös operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OP Ryhmä julkistaa ns. Pilari III:n mukaiset tarkemmat vakavaraisuustiedot tilinpäätöksen yhteydessä. OP Ryhmän tilinpäätös ja Pilari III mukaiset vakavaraisuustiedot ovat luettavissa [www.op.fi](http://www.op.fi) verkkopalvelussa.

Osuuspankin omat varat muodostuivat seuraavasti:

<b>Omat varat</b> 1000 euroa	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
<b>Ydinpääoma (CET1)</b>		
Oma pääoma*	213 162	208 856
Tilinpäätössiirrot vähennettynä laskennallisella verovelalla	34 031	30 586
Käyvän arvon rahasto rahavirran suojauksesta ja varovaisen arvostamisen oikaisu	-1 343	-294
<b>Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä</b>	<b>245 850</b>	<b>239 149</b>
Tilintarkastamaton tilikauden voitto	-2 462	-6 343
Suunniteltu voitonjako	0	0
Omista varoista vähennettävät osuuspääomat	-3 970	-3 239
Aineettomat hyödykkeet	0	0
Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä	-4 864	-3 879
<b>Ydinpääoma (CET1) yhteensä</b>	<b>234 553</b>	<b>225 688</b>
<b>Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä</b>	<b>234 553</b>	<b>225 688</b>
<b>Toissijainen pääoma (T2)</b>		
Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen ylijäämä		
<b>Toissijainen pääoma (T2) yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Omat varat yhteensä</b>	<b>234 553</b>	<b>225 688</b>

\* pl. mahdollinen arvonorotusrahastoon liittyvä laskennallinen verovelka

Ydinpääomasta on vähennetty asiakkaille palautetut irtisanotut osuuspääomat. Tilikauden tulosta ei ole luettu omiin varoihin. Vertailuvuoden luvut vastaavat tilinpäätöksessä 2017 julkaistuja.

<b>Kokonaisriski</b> 1000 euroa	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
<b>Luottoriski</b>		
<b>Standardimenetelmä (SA)</b>		
Saamiset yrityksiltä	6 488	7 058
Vähittäisaamiset	3	0
Kiinteistövakuudelliset vastuut	0	0
Saamiset luottolaitoksilta	2 588	5 051
Saamiset valtioilta, keskuspankeilta ja julkisyhteisöiltä	2 723	0
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	665	0
Muut erät	0	1 789
<b>Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)</b>		
Saamiset yrityksiltä <sup>1)</sup>	221 901	223 252
Yritysvastuut – pk-yritykset	132 409	150 059
Yritysvastuut - Muut	89 493	73 194
Vähittäisaamiset <sup>2)</sup>	65 077	64 800
Kiinteistövakuudelliset	53 243	49 834
Muut vähittäisvastuut	11 834	14 966
Saamiset luottolaitoksilta <sup>1)</sup>	0	0
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	731	140 703
Muut erät	154 035	21 977
<b>Luottoriski yhteensä</b>	<b>454 212</b>	<b>464 631</b>
<b>Markkinariski</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Operatiivinen riski</b>	<b>51 189</b>	<b>50 237</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>505 401</b>	<b>514 868</b>

1) Saamisiin yrityksiltä ja luottolaitoksilta sovelletaan nk. IRBAn perusmenetelmää (FIRB), eli pankki soveltaa näiden vastuiden riskipainojen laskennassa omia maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) estimaatteja.

2) Vähittäissaamisten riskipainoja laskettaessa pankki soveltaa omia estimaatteja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD), tappio-osuudelle (LGD) ja luottovasta-arvokertoimelle (CF).

<b>Vakavaraisuussuhdeluvut</b> (%)	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	46,41	43,83
Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde	46,41	43,83
Vakavaraisuussuhde	46,41	43,83
Osuuspankkien yhteenliittymän ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1)	20,0*	20,1

\*Syyskuussa 2018

<b>Pääomavaateet</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
1000 euroa		
Omat varat	234 553	225 688
Minimipääomavaade + puskurivaateet *	53 067	54 061
<b>Omien varojen ylijäämä</b>	<b>181 486</b>	<b>171 626</b>

\*Minimivaade 8 %, kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 % sekä mahdollinen maakohtainen muuttuva lisäpääomavaatimus

Tunnuslukujen laskentakaavat:

#### **Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %**

$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

#### **Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde, %**

$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

#### **Vakavaraisuussuhde, %**

$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

## **Osuuspankin konserni**

Osuuspankin konsernin liikevoitto kasvoi 1,5 prosenttia ja oli 6 044 tuhatta euroa (5 956). Konsernin tase oli tilikauden lopussa 1 725 540 tuhatta euroa (1 623 263).

Konsernin ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1) oli 44,43 prosenttia (43,17). Konsernin vakavaraisuussuhde oli 44,43 prosenttia (43,17). Ydinpääoma (CET1) oli yhteensä 231 221 tuhatta euroa (225 222), ja omat varat yhteensä 231 221 tuhatta euroa (225 222). Konsernin kokonaisriski oli 520 391 tuhatta euroa (521 699) ja omien varojen vähimmäismäärä 54 641 tuhatta euroa (54 779).

Konsernin oman pääoman tuotto (ROE) tilikaudelta (suluissa kaksi edellistä tilikautta) oli 3,6 prosenttia (3,4 ja 5,1), koko pääoman tuotto (ROA) 0,5 prosenttia (0,5 ja 0,8), omavaraisuusaste 15,0 prosenttia (15,1 ja 15,7) ja kulujen suhde tuottoihin 65,9 prosenttia (74,7 ja 64,1). Tunnuslukujen laskukaavat on esitetty Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut -kappaleen yhteydessä.

## Keskinäinen vastuu

Yhteenliittymälain mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki OP Yrityspankki Oyj, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitoksen konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joista edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. OP Osuuskunnan jäseniä olivat vuoden lopussa 156 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttityhtiö Oyj ja OP Asiakaspalvelut Oy. Talletuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti.

Keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset ovat keskinäisessä vastuussa toistensa veloista. Velkoja, joka ei ole saanut jäsenluottolaitokselta suoritusta erääntyneestä saatavastaan, voi vaatia suoritusta keskusyhteisöltä, kun päävelka on erääntynyt. Mainitussa tapauksessa keskusyhteisön on laadittava laissa tarkoitettu osittelulaskelma kunkin jäsenluottolaitoksen maksettavaksi tulevasta vastuusuudesta. Jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu määräytyy luottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden mukaisessa suhteessa.

Jäsenluottolaitokset ovat velvollisia osallistumaan toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin sekä keskusyhteisön toisen jäsenluottolaitoksen puolesta suorittaman velan maksuun talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 5 luvun mukaisesti. Jäsenluottolaitoksilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalain mukainen rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista

Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

## Talletussuoja ja sijoittajien turva

Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain mukaan talletuspankin on kuuluttava talletussuojarahastoon. OP Ryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset OP Ryhmän talletuspankeilta enintään 100 tuhanteen euroon asti. OP Ryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit ja OP Yrityspankki Oyj. OP Ryhmälle tulevia uuden järjestelmän mukaisia maksuja on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaateissa kohdassa Viranomaismaksut.

Sijoittajien korvausrahasto maksaa korvauksia ei-ammattimaisille sijoittajille silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty suorittamaan muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi suojan piirissä olevia sijoittajien selviä ja riidattomia saamia sopimuksen mukaisesti. Korvauksen määrä on 90 prosenttia saamisen määrästä, enintään 20 tuhatta euroa. Sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan OP Ryhmään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

Kriisinratkaisusääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin velkojen ehtoihin velkojan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board). Kriisinratkaisuviranomainen määrittää kriisinratkaisulain mukaisten velkojen minimimäärän OP Ryhmän tasolla.

## Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2018	2017*	2016
	Oman pääoman tuotto (ROE), %	2,4	3
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,4	0,5	0,8
Omavaraisuusaste, %	14,4	14,8	15,3
Kulu-tuotto-suhde, %	75,8	72,8	63,6

\* Tunnusluvut vastaavat tilinpäätöksessä 2017 julkaistuja, eikä niitä ole oikaistu takautuvasti.

Tunnuslukujen laskukaavat

### Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot} *}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

### Koko pääoman tuotto (ROA), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot} *}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

### Omavaraisuusaste, %

$$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

### Kulu-tuotto-suhde, %

$$\frac{\text{Hallintokulut} + \text{Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä} + \text{Liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate} + \text{Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista} + \text{Nettopalkkiotuotot} + \text{Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot} + \text{Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot} + \text{Suojauslaskennan nettotulos} + \text{Sijoituskiinteistöjen nettotuotot} + \text{Liiketoiminnan muut tuotot} + \text{Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)}} \times 100$$

\* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu

## Riskienhallinta

### Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi sekä pankin riskiasema

Riskienhallinta perustuu liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden ammattitaitoon ja varovaisuuteen sekä systemaattiseen riskien mittaamiseen, arviointiin ja rajoittamiseen. Riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata pankin riskinotto-kyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi pankin kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Riskinotto-kyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Osuuspankin riskipolitiikka sisältää ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa sekä ryhmän riskipolitiikassa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Osuuspankin riskienhallinta on järjestetty OP Osuuskunnan jäsenpankeilleen antamien yleisten ohjeiden mukaisesti. Osuuspankin hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa osuuspankin hallintoa. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta avustaa hallintoneuvostoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Lisäksi se arvioi osaltaan pankin riskiasemaa ja riskienhallinnan riittävyttä.

Hallitus vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä. Hallitus vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet, vakavaraisuutta ja eri riskilajeja koskevat limiitit sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinottoa ja riskiasemaa.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan toteutuksesta ja siihen liittyvien tehtävien organisoinnista. Toimitusjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle, hallintoneuvostolle ja OP Osuuskunnalle pankin liiketoiminnasta, riskinottoa ja riskiasemasta.

Osuuspankin suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Riskinottoa riittävyttä suhteessa pankin riskeihin arvioidaan riskimittareiden ja taloudellisen pääomavaateen avulla.

Pääomasuunnittelulla varmistetaan, että pankilla on riittävä vakavaraisuus nykyisiin ja ennakoituihin riskeihin nähden. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että pankin kasvu-, kannattavuus- ja vakavaraisuustavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja keskenään johdonmukaisesti asetettu. Pääomasuunnitelma sisältää mm. tavoitteet pääomatasolle sekä varautumissuunnitelman vakavaraisuuteen vaikuttavien odottamattomien tilanteiden varalle. Omien varojen riittävyys turvataan ensisijaisesti pitämällä pankin kannattavuus kohtuullisella tasolla. Lisäksi pankki tarjoaa omistaja-asiakkaille merkittävää tuotto-osuutta, jotka luetaan ydinpääomaan. Pankin riskinottoa on riittävä ja riskiasema on vakaa.

## **Luottoriskit**

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita ja siitä aiheutuu pankille taloudellinen tappio. Luottoriskien hallinnan tarkoituksena on vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä jo ennen luottopäätöstä sekä toisaalta rajoittaa ja estää jo tehtyihin luottopäätöksiin liittyvien riskien toteutuminen.

Luottoriskien hallinta perustuu asiakkaan hyvään tuntemiseen, asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, vahvaan ammattitaitoon, kattavaan dokumentointiin ja vakuuksiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luotto-prosessi ja sen laatu.

Asiakkaan riittävä velanhoitokyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset ovat huolellisia ja harkittuja, ja ne perustuvat päätöksentekojärjestelmään, voimassa olevaan ja ajantasaiseen luottoluokitukseen sekä vakuuksiin, joiden tulee yleensä olla turvaavat.

Pankin arvio asiakkaan velanhoitokyvystä ja luottoriskistä muodostuu luottoluokittelusta ja maksukäyttäytymistiedoista ja yritysasiakkailta tarpeen mukaan myös tilinpäätösanalyysistä ja –ennusteista, yritystutkimuksen laadimista dokumenteista, asiakasvastaavan tekemästä tarvekartoituksesta, luottokelpoisuusarvioista sekä mahdollisista muista dokumenteista.

Henkilöasiakkaiden maksukyky riittävyys varmistetaan koron nousun varalta. Asiakkaat voivat suojautua koron nousulta käyttämällä luotoissaan kiinteää korkoa, korkokattoa tai -putkea. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luototussuhteita. Asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle.

Ennakoitavissa oleviin ongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskien määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan.

Uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä. Luottoriskien kehitystä seurataan säännöllisesti suhteessa asetettuihin limiitteihin, valvontarajoihin ja tavoitteisiin. Lisäksi seurataan luottosalkun laatua ja rakennetta, vakuuksien kattavuutta sekä ongelmassaamia. Luottoriskejä limitoidaan ja rahoitusprosessia valvotaan OP Ryhmän riskienhallintajärjestelmän puitteissa.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan sellaisia vastuuta samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta, joiden yhteismäärä vähennyserien jälkeen on vähintään 10 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista. Säännösten mukaan yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä saa olla enintään 25 prosenttia omista varoista, keskusyhteisön luvalla enintään 40 prosenttia. Pankin asiakasriskejä kattavat omat varat olivat joulukuussa 2018 yhteensä 234 553 tuhatta euroa.

Pankilla ei ole yhtään sellaista asiakaskokonaisuutta, jonka asiakasriski ylittäisi 10 prosenttia omista varoista. Yhdenkään yksittäisen asiakaskokonaisuuden asiakasriski ei ylittänyt 25 prosenttia.

## Likviditeettiriski

Pankkitoiminnan likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että pankki ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista maksuista ilman vaikutusta liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen.

Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan luotonannon ja sijoitusten sekä niiden rahoituksen maturiteettirakenteen erolla. Maksuvalmiusriskiä seurataan pankin tulo- ja menokassavirtojen erona ja maksuvalmius hoidetaan OP Yrityspankki Oyj:n sekkiliin kautta. Rakenteellista rahoitusriskiä hallitaan OP Ryhmän likviditeetin hallintaa koskevien linjausten ja ohjeiden sekä OP Osuuskunnan johtokunnan osuuspankeille vahvistamien valvontarajojen avulla. Pankin rahoitusvarojen ja -velkojen jakauma on kuvattu liitetiedoissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla

## Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta tai tuoton menetyksestä, kun markkinahinta tai markkinahinnan volatilititeetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan. Markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriskit, sijoitustoiminnan hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottospreadriski ja markkinoiden likviditeettiriski.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, mitata, rajoittaa, seurata ja valvoa pankin markkinariskejä siten, että pankin kannattavuus tai vakavaraisuus ei vaarannu.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotuloriski eli korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen. Korkoriski aiheutuu luotonannon ja talletusvarainhankinnan toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista, jolloin korkotason muutokset realisoituvat korkokatteeseen. Osuuspankin luotonannosta ja talletusvarainhankinnasta syntyvää korkoriskiä hallitaan OP Ryhmän keskuspankkisijoitus- ja -rahoitustuotteilla, OP-Asuntoluottopankin väliluoton korkosidonnaisuusvalinnoilla sekä ryhmän käytössä olevilla korkoriskin johdannaissuojausmalleilla, joista keskeisin on euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtojen suojaus koronvaihtosopimuksilla.

Pankkiliiketoiminnassa valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssimuutosten pankille aiheuttamaa tulosriskiä tai markkina-arvon muutosriskiä. Avoin valuuttapositio syntyy, kun samassa valuutassa olevien saamisten ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OP Ryhmässä valuuttariski keskitetään OP Yrityspankkiin, ja yksittäisen osuuspankin valuuttapositio rajoittuu käytännössä matkavaluuttakassaan.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden vastaavien instrumenttien markkinakurssimuutosten aiheuttamaa tulosriskiä ja markkina-arvojen muutosriskiä.

Osakesijoitukset ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä sijoituksia. Muu osakesijoitustoiminta on vähäistä.

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan osuuspankin ja sen konserniyhtiöiden omistuksessa oleviin kiinteistöihin tai kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvaa arvonalenemis-, tuotto- ja vahingoittumisriskiä. Kiinteistöt on vakuutettu käyvästä arvostaan. Pankin hallitus käsittelee kiinteistöomistukset ja niihin liittyvät riskit sekä investointi-, korjaus- ja muut toimenpiteet säännöllisesti. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa kiinteistöihin sitoutuneen pääoman määrään suhteessa pankin taseeseen ja sijoituskiinteistöjen sitoutuneelle pääomalle saatavaan nettotuottoon sekä käypiin arvoihin.

Osuuspankki ei harjoita varsinaista kiinteistöliiketoimintaa, vaan kiinteistöomistukset muodostuvat pääasiallisesti omassa käytössä olevista toimitilakiinteistöistä.

### **Operatiiviset riskit**

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Sekä operatiivinen että compliance –riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa ja arvioida mahdollisia ja toteutuneita operatiivisia riskejä sekä kehittää riskejä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja yrityskulttuuria. Operatiiviset riskit arvioidaan ja riskitilanne raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Compliance-riskiä hallitaan mm. seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla ja kouluttamalla organisaatiota. Vuonna 2018 operatiivisista riskeistä osuuspankille aiheutuneet tappiot olivat vähäisiä.

### **Strategiset riskit**

Strateginen riski syntyy kilpailuympäristön muutoksista, hitaasta reagoinnista muutoksiin, väärän strategian valinnasta tai strategian toteuttamisen epäonnistumisesta. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta.

### **Palveluverkko**

OP Ryhmän palveluverkosto koostuu monikanavaisesti verkko- ja mobiilipalveluista, puhelinpalveluista sekä maan kattavimmasta konttoriverkostosta. Vuoden lopussa Pohjois-Karjalan osuuspankilla oli Joensuussa sijaitsevan hallintokonttorin lisäksi viisi sivukonttoria, Kontiolahdella, Juuassa, Lieksassa, Nurmeksessa ja Valtimolla.

OP Ryhmä on investoinut mobiili- ja verkkopalveluiden kehittämiseen merkittävästi. Erityisesti mobiilipalveluiden merkitys on kasvanut niin henkilö- kuin yritysasiakkaidenkin asioinnissa.

### **Omistaja-asiakkaat**

Pankin omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi tilikauden aikana 1566 jäsenellä ja oli tilikauden lopussa 42571. Jäsenmäärän lisäys johtui toteutetusta ja aktiivisesta jäsenhankinnasta.

### **Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät**

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Osuuspankin palkka- ja palkkiopolitiikasta sekä palkkioiden maksamisesta päättää hallitus.



OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitettusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitettusta henkilöstörahostosta. Palkitsemisjärjestelmiä on selostettu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

## Henkilöstö

Pohjois-Karjalan Osuuspankissa oli työsuhteessa 31.12.2018 yhteensä 100 henkilöä, joista paikalla oli 92. FTE-luku oli 86,7. Vakinaisia kokoaikaisia oli 85 ja määräaikaisia kuukausi- ja tuntipalkkaisia yhteensä 15. Henkilöstö väheni vertailuajankohdasta 30 henkilöllä.

## Osuuspankin hallinnointijärjestelmä

### Edustajisto

Pohjois-Karjalan Osuuspankin omistaja-asiakkaiden päätösvaltaa käyttää omistaja-asiakkaiden keskuudesta valittu edustajisto, johon kuuluu vähintään 45 ja enintään 60 edustajaa sen mukaan kuin hallintoneuvosto päättää. Nykyisen edustajiston jäsenmäärä on 60.

Edustajat valitaan osuuspankin vaalijärjestyksessä määrätyllä tavalla enemmistövaalitapaa noudattaen joka neljäs vuosi. Vaalikelpoinen edustajistoon on henkilö, joka on hyvämaineinen, osuuspankin palveluja käyttävä, äänioikeutettu omistaja-asiakas, joka on täysivaltainen. Vaalikelpoinen edustajistoon ei ole kuitenkaan osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva eikä osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön toimitusjohtaja taikka niiden hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tehtävässä oloaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana.

Vuosittain ennen toukokuun loppua pidettävä varsinainen edustajiston kokous käsittelee muun muassa seuraavat asiat:

- osuuspankin tuloslaskelman ja taseen vahvistaminen
- vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle,
- ylijäämän käytöstä päättäminen,
- hallintoneuvoston jäsenten lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista päättäminen
- tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista päättäminen.

Lisäksi edustajiston kokous päättää mm. osuuspankin sääntöjen muutoksista. Varsinaisen edustajiston kokouksen lisäksi voidaan pitää, asioiden niin vaatiessa, ylimääräisiä kokouksia. Edustajiston kokouksen koollekutsumisesta päättää pankin hallitus.

Jokaisella omistaja-asiakkaalla on edustajiston vaalissa yksi ääni ja jokaisella edustajiston jäsenellä on edustajiston kokouksessa yksi ääni.

Edustajiston kokous pidettiin 13.03.2018.

### Hallintoneuvosto

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, jonka tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa pankin hallintoa. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajan ja mahdollisen toimitusjohtajan sijaisen. Lisäksi se vahvistaa osuuspankin ohjesäännön ja merkitsee tiedoksi Keskusyhteisön ohjeistuksen mukaisesti hallintoneuvostossa käsiteltävät ohjeet.

Hallintoneuvosto antaa edustajiston kokoukselle lausunnon edellisen vuoden tilinpäätöksestä. Se voi myös antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Osuuspankin hallintoneuvosto päättää vaalien ajankohdasta, vaalipiireistä, edustajien lukumäärästä, äänestystavasta, äänioikeudesta sekä vaalilautakunnan jäsenten lukumäärästä sekä jäsenistä.

Hallintoneuvostoon kuuluu pankin sääntöjen mukaan vähintään 15 ja enintään 30 jäsentä. Jäsenmäärän vahvistaa edustajiston kokous ja se on tällä hetkellä 24. Jäsenet valitaan osuuspankin omistaja-asiakkaista ja heidän tulee edustaa monipuolisesti omistaja-asiakaskuntaa. Kunkin jäsenen toimikausi kestää kolme vuotta. Vuosittain jäsenistä on erovuorossa kolmannes. Hallintoneuvoston jäsenen eroamisikä on 68 vuotta, kuitenkin siten, että tämän iän täyttänyt henkilö saa toimia tehtävässään seuraavan valintakokouksen päättymiseen saakka.

Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2018 yhteensä 2 kertaa.

### **Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta**

Hallintoneuvostoa avustaa sen valvontatehtävässä hallintoneuvoston keskuudestaan valitsema 4 - jäseninen tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokunta auttaa hallintoneuvostoa varmistumaan, että pankkia ja sen konsernia hoidetaan asiantuntevasti ja tavalla, joka edistää pankin kilpailukykyä ja menestystä. Valiokunnan jäsenillä tulee olla pankin toiminnan laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus laskentatoimesta, kirjanpidosta, taloudellisesta raportoinnista, tilinpäätöskäytännöistä ja sisäisestä tarkastuksesta sekä riittävä sisäisen valvonnan periaatteiden tuntemus ja pankin toimialan ja ansaintalogiikan ymmärrys. Kaikkien valiokunnan jäsenien on oltava pankista riippumattomia. Valiokunta laatii vuosittain toimintasuunnitelman ja kokoontuu puheenjohtajan kutsusta vähintään kaksi kertaa vuodessa. Valiokunta voi kuulla esittelijä- ja asiantuntijaroolissa myös valiokunnan ulkopuolisia henkilöitä.

Hallintoneuvosto vahvistaa tarkastusvaliokunnalle työjärjestyksen

### **Nimitysvaliokunta**

Osuuspankilla on hallinnon jäsenten nimityksiä valmisteleva nimitysvaliokunta, johon kuuluu 8 jäsentä. Valiokunnan tarkoituksena on avustaa osuuspankin eri toimielimiä henkilövalintojen tekemisessä ja varmistaa valintaprosessin tehokas valmistelu. Valiokunta tekee edustajistolle sekä hallintoneuvostolle esitykset niiden päätösvaltaan kuuluvista asioista. Valiokunta voi myös tehdä esitykset muista kokouksissa esille tulevista asioista, joita hallintoneuvosto tai hallitus on esittänyt sen valmisteltaviksi. Lisäksi toimikunta valmistelee esitykset eri hallintoelinten jäsenten vuosi-, kuukausi- ja kokouspalkkioista sekä kulukorvausten perusteista.

Hallintoneuvosto vahvistaa nimitysvaliokunnalle työjärjestyksen.

### **Hallitus**

Hallitus johtaa osuuspankin toimintaa. Pankin sääntöjen mukaan hallituksen on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava sen asioita lakien ja pankin sääntöjen, hallintoneuvoston vahvistaman ohjesäännön sekä keskusyhteisön vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai sääntöjen mukaan eivät kuulu edustajistolle, hallintoneuvostolle tai toimitusjohtajalle. Hallitus vastaa pankin strategisesta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia siitä, että osuuspankin kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Osuuspankin sääntöjen mukaan hallituksen muodostavat toimitusjohtaja toimiaikanaan sekä hallintoneuvoston valitsevat 8 muuta jäsentä, joiden tulee olla osuuspankin omistaja-asiakkaita. Hallituksen jäsenen toimikausi on yksi vuosi. Hallituksen jäsenen yläikäraja on 68 vuotta, kuitenkin siten, että tämän iän täyttänyt jäsen saa toimia tehtävässään uuden jäsenen valinnasta päättävän hallintoneuvoston kokouksen loppuun. Hallituksen jäsenenä olevan toimitusjohtajan osalta yläikäraja määräytyy osuuspankin ja toimitusjohtajan välisen toimitusjohtajajärjestyksen mukaisesti.

Vuosittain ensimmäisessä jäsentensä valintaa seuraavassa kokouksessaan hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei saa valita osuuspankin toimitusjohtajaa tai toimihenkilöä.

Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien enemmän kuin puolet sen jäsenten koko lukumäärästä on saapuvilla. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 17.

## Toimitusjohtaja

Pankin toimitusjohtajan on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava pankin päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten sekä keskusyhteisön vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Toimiin, jotka pankin toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

## Hallinnointielinten jäsenet

### Edustajisto

Osuuspankin uusi edustajisto valittiin ensimmäistä kertaa enemmistövaalitapaa noudattaen vuonna 2017 tehtyjen sääntö- ja vaalijärjestysmuutosten mukaisesti. Näissä vaaleissa äänestysprosentti oli 20,88 %. Vaalipiireittäin äänestysprosentit olivat Joensuu-Kontiolahti 18,06 %, Juuka 25,14 %, Lieksa 22,15% ja Nurmes-Valtimo 26,45%. Edustajiston jäsenten toimikausi päättyy vuonna 2021 järjestettävään uuden edustajiston valintaan.

### Edustajiston jäsenet

nimi, koulutus, ammatti/tehtävä, kotipaikka  
 Ahlholm Pekka, insinööri, yrittäjä, Kontiolahti  
 Ahtiainen Pertti, DI, Joensuu  
 Dannenberg Alia Asha, FT, KTM, Joensuu  
 Eronen Jyry, MMM, tuntiopettaja, Kontiolahti  
 Gröhn Niina, maatalousyrittäjä, agronomi, Nurmes  
 Harinen Jertta, KM, toiminnanjohtaja, Kontiolahti  
 Heinonen Eila, mielenterveyshoitaja, eläkeläinen, Joensuu  
 Hjälml Heli, KL, luokanopettaja, Joensuu  
 Huisko Pekka, opettaja, Juuka  
 Härkönen Osmo, yrittäjä, Lieksa  
 Kareinen Tarja Orvokki, HR-sihtööri, Joensuu  
 Kauppinen Marja, lastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja, Kontiolahti  
 Kaverinen Maija, terveydenhoitaja, yrittäjä, Lieksa  
 Kemppinen Aulis, agrolodi, eläkeläinen, Joensuu  
 Kiiskinen Ahti, eläkeläinen, Viekipjärvi  
 Kiiskinen Arja, myyjä, Lieksa, 07.01.2018 saakka  
 Kuivalainen Ville, maatalousyrittäjä, Vuonisjärvi  
 Kuronen Tenho, eläkeläinen, Jakokoski  
 Kämäräinen Matti, hammaslääkäri, maakuntaneuvos, Nurmes  
 Kärkkäinen Eero, koneteknikko, Lieksa  
 Kärkkäinen Osmo, yrittäjä, Lieksa  
 Lappalainen Salla, tradenomi, vientiasistentti, Joensuu  
 Lappalainen Simo, myymäläpäällikkö, Kontiolahti  
 Lehikoinen Petri, metsäasiantuntija, Juuka  
 Lipponen Vellu, yrittäjä, Valtimo  
 Makkonen Petri, KTM, tilintarkastuksen asiantuntija, Joensuu  
 Martikainen Ulla, pankkitoimihenkilö, eläkeläinen, Nurmes  
 Matikainen Leila, hallintotieteiden maisteri, Kulho  
 Meriläinen Pertti, päätoimittaja, eläkeläinen, Valtimo  
 Mitrunen Aino, fysioterapeutti AMK, Lieksa  
 Muikku Hannu, kirvesmies, Viekipjärvi, 08.01.2018 alkaen  
 Myllynen Kalle, maaseutuyrittäjä, Nurmes  
 Myyry Salla, tuntiopettaja, tohtorikoulutettava, Kuopio  
 Mäntynen Lasse, liikenneelentäjä, Lehmo  
 Nevalainen Virpi, rehtori, Juuka  
 Nykänen Anniina, äidinkielen opettaja, FM, Nurmes

Nyyssönen Anne, avainasiakaspäällikkö, Joensuu  
 Ollilainen Anneli, yrittäjä, HHJ pj., Nurmes  
 Paalanen Pekka, isännöitsijä, Juuka  
 Pakarinen Minna, maanviljelijä/yrittäjä, Kontiolahti  
 Pippuri Arto, opettaja, muusikko, Joensuu  
 Porokka Jouni, yrittäjä, kaupunginvaltuutettu, Joensuu  
 Pulkkinen Eeva, rahoitusneuvoja, eläkeläinen, Lehmo  
 Pyykkö Katja, palvelupäällikkö, Lieksa  
 Pääkkönen Hannu, yrittäjä, kunnallisneuvos, Nurmes  
 Pöppönen Jukka, opettaja, yrittäjä, Lieksa  
 Reijonen Mari, viittomakielen tulkki, erityisopettajaopiskelija, Joensuu  
 Reittu Olavi, metsäasiantuntija, Lieksa  
 Riekkinen Rauli, upseeri (evp), Kontiolahti  
 Roininen Mari, fysioterapeutti, yrittäjä, Valtimo  
 Romo Salla, kappalainen, Joensuu  
 Ruokolainen Jenni, talouspäällikkö, Lehmo  
 Räsänen Kauko, rak.urakoitsija, eläkeläinen, Juuka  
 Rätty Marjatta, TV7:n tapahtuma- ja lehtikoordinaattori, Joensuu  
 Sihvonen Aulikki, apulaisosastonhoitaja, Kontiolahti  
 Sormunen Saara, MMM, Kontiolahti  
 Turunen Jaakko, tilintarkastaja, eläkeläinen, Lieksa  
 Väistö Matti, valtiopäiväneuvos, Kiihtelysvaara  
 Väkeväinen Kari, FM, opettaja, Joensuu  
 Vänskä Kirsi, koulutuspäällikkö, opinto-ohjaaja, Lieksa  
 Åkerlund Seppo, tilintarkastaja, Joensuu

### **Hallintoneuvosto**

suluissa toimikauden alkamisvuosi ja erovuoroisuusvuosi

Puheenjohtaja Laaninen Seppo (2018-2019), rehtori, eläkeläinen, Nurmes  
 Varapuheenjohtaja Sikanen Lauri (2018-2021), vanhempi tutkija, Joensuu\*

### **Muut jäsenet**

Alhoniemi Ilona (2017-2020), agronomi, Valtimo\*  
 Haapalainen Anu (2017-2020), yrittäjä, Lieksa\*  
 Harakka Aija (2017-2020), yrittäjä, Valtimo  
 Hiltunen Sauvo (2017-2020), yrittäjä, Koli\*  
 Hipsi Irene (2017-2020), yrittäjä, Lieksa  
 Hämäläinen Mari (2017-2020), luokanopettaja, Joensuu  
 Karjalainen Timo (2017-2020), professori, Joensuu, 13.07.2018 saakka  
 Korhonen Pasi (2017-2019), kauppias, Nurmes  
 Kärki Anja (2018-2021), lähihoitaja, Joensuu  
 Leppänen Helena (2018-2021), lastenohjaaja, Kontiolahti  
 Mattila Jouni (2017-2019), eversti, Kontiolahti  
 Mustonen Tarja (2017-2020), koulunkäynnin ohjaaja, Koli  
 Niemi Antti-Sakari (2017-2019), osaston ylläkäri, Kontiolahti  
 Nuutinen Tapani (2017-2019), kirkkoherra, Joensuu  
 Nyyssönen Leena (2017-2020), erityisopettaja, Kontiolahti  
 Piironen Päivi (2018-2021), maatalousyrittäjä, Nurmes  
 Pikkarainen Hanna (2018-2021), yrittäjä, Kontiolahti  
 Poutiainen Risto (2017-2019), vs.maakuntajohtaja, Joensuu  
 Puhakka-Tarvainen Helena (2018-2021), biologi, suunnittelija, Joensuu  
 Sirviö Osmo (2017-2019), maanviljelijä, Juuka  
 Turunen Teija (2017-2019), lähetyssihteeri, Lieksa  
 Törnqvist Solja (2018-2021), lehtori, Lieksa  
 Vesa Antero (2017-2019), yrittäjä, Lieksa

\*Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan jäsen

## Hallitus

Puheenjohtaja Hinkkanen Mervi, koordinaattori, Kontiolahti (s. 1954)  
Varapuheenjohtaja Nuutinen Pekka, metsätalousinsinööri, Lieksa (s. 1964), 27.11.2018 saakka  
ja Pikkarainen Tuula, päivähoiton aluejohtaja, Nurmes (s.1956) 18.12.2018 alkaen

### Muut jäsenet

Kotisaari Kaija, ryhmäpäällikkö, Lieksa (s. 1969)  
Liukka Petri, tehtaanjohtaja, Kontiolahti (s. 1977)  
Nevalainen Aki, yhteyspäällikkö, Juuka (s. 1969)  
Punta Eeva, hallituksen puheenjohtaja, Kontiolahti (s. 1965)  
Sunikka Miika, DI, yrittäjä, Joensuu (s. 1974)  
Reimasto-Heiskanen Jaana, toimitusjohtaja, Lieksa (s. 1963)

## Toimitusjohtaja

Reimasto-Heiskanen Jaana, yo-merkonomi, eMBA, s. 1963, pankin palvelukseen ja toimitusjohtajaksi 1.4.2017

## Johtoryhmän kokoonpano

Reimasto-Heiskanen Jaana, yo-merkonomi, eMBA, Lieksa (s. 1963)  
Mustonen Tuomo, varatoimitusjohtaja, varatuomari, Juuka, (s. 1956), 31.05.2018 saakka  
Pulkki Heljä, pankinjohtaja, KTM, Nurmes (s. 1987) 01.04.2018 alkaen  
Pölonen Seppo, varatoimitusjohtaja 1.4.2018 alkaen, KTM eMBA, Joensuu (s. 1960)  
Saloranta Ilpo, riskienhallintajohtaja, oikeustieteen kandidaatti, eMBA, Joensuu (s.1961)  
Varpiola Helvi, pankinjohtaja, yo-merkonomi, Joensuu (s. 1957)

## Tilintarkastajat

Pankin tilintarkastajana on toiminut PricewaterhouseCoopers Oy, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Silja Komulainen.

## Muu tarkastustoiminta

OP Osuuskunnan sisäinen tarkastus suoritti osuuspankin tarkastuksen 10.09.2018.

## Tulevaisuuden näkymät

Suhdannenäkymät ovat vaimenemassa, ja epävarmuus on lisääntynyt selvästi. Suurimmat riskit liittyvät kansainväliseen talouteen ja politiikkaan. Korkonäkymät ovat vakaat. EKP on ilmoittanut pitävänsä ohjauskorkonsa nykytasolla ainakin kesän 2019 ajan.

## Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

Konsernin voitonjakokelpoiset varat (jakokelpoinen ylijäämä) 31.12.2018 olivat 132 612 157,92 euroa. Osuuspankin voitonjakokelpoiset varat (jakokelpoinen ylijäämä) olivat 143 544 425,49 euroa, josta tilikauden voitto (ylijäämä) oli 2 462 116,76 euroa.

Tilikauden voitto (taseen osoittama ylijäämä) ehdotetaan käytettäväksi siten, että Tuotto-osuudelle maksetaan korkoa 3,25 prosenttia, eli yhteensä 1 582 936,95 euroa. Tilikauden voitosta (ylijäämästä) jää 879 179,81 euroa edellisten tilikausien voittovarojen tilille.

Osuuspankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksukyky on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

POHJOIS-KARJALAN OP KONSERNI

2018

2017

KONSERNITILINPÄÄTÖS  
TUOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	17 485 148,20	16 164 525,27
KORKOKULUT	-1 967 300,89	-2 091 706,61
KORKOKATE	15 517 847,31	14 072 818,66
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIIJOITUKSISTA	6 123 694,18	6 444 360,06
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä	0,00	0,00
Omistusyhteisyrietyksissä	0,00	0,00
Muista yrityksistä	6 123 694,18	6 444 360,06
PALKKIOTUOTOT	8 764 758,45	9 219 861,06
PALKKIOKULUT	-1 023 641,00	-1 707 656,82
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	123 055,82	-3 725,72
Arvopaperikaupan nettotuotot	123 525,53	-14 930,33
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-469,71	11 204,61
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0,00	1 386 580,74
KÄYPÄÄN ARVOON KÄYVÄN ARVON RAHASTON KAUTTA KIRJATTUJEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	0,00	0,00
SIIJOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	163 565,81	-15 828,73
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	860 231,54	1 586 127,91
HALLINTOKULUT	-14 144 841,15	-15 648 547,19
Henkilöstökulut	-4 971 573,37	-7 116 272,69
Palkat ja palkkiot	-4 594 048,82	-5 939 149,95
Henkilösivukulut	-377 524,55	-1 177 122,74
Eläkekulut	-250 148,47	-1 009 580,27
Muut henkilösivukulut	-127 376,08	-167 542,47
Muut hallintokulut	-9 173 267,78	-8 532 274,50
POISTOT JA ARVONALENTUMISET KONSERNILIIKEARVOSTA	0,00	0,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-6 632 352,23	-5 795 538,16
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-3 049 988,54	-2 335 534,27
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	0,00	-1 246 525,67
ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON KIRJATUISTA RAHOITUSVAROISTA	-658 751,49	0,00
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	6 043 578,71	5 956 391,87
TULOVEROT	-736 165,92	-421 153,52
Tilikauden verot	-233 487,79	-811 245,91
Aikaisempien tilikausien verot	-382 760,03	0,00
Laskennallinen vero	-119 918,10	390 092,39
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	5 307 412,80	5 883 433,79
VÄHEMMISTÖN OSUUS TILIKAUDEN VOITOSTA TAI TAPPIOSTA	232 528,46	210 487,77
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	5 539 941,26	6 093 921,56
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	5 539 941,26	6 093 921,56

POHJOIS-KARJALAN OP KONSERNI

2018

2017

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	1 913 825,57	2 030 907,01
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	437 145 171,50	421 951 306,10
Vaadittaessa maksettavat	251 514,31	103 997 625,89
Muut	436 893 657,19	317 953 680,21
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	1 104 788 805,19	1 012 975 365,41
Muut	1 104 788 805,19	1 012 975 365,41
SAAMISTODISTUKSET	7 793 883,55	6 946 898,70
Julkishyhteisöiltä	970 577,30	0,00
Muilta	6 823 306,25	6 946 898,70
OSAKKEET JA OSUUDET	139 820 750,56	140 260 962,69
OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ	664 858,10	664 858,10
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	41 401,76	41 401,76
FVPL/ JOHDANNAISSOPIMUKSET	3 512 853,32	1 874 520,28
AINEELLISET HYÖDYKKEET	24 006 002,91	31 424 245,62
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	5 186 883,52	5 704 662,13
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	16 889 120,58	23 176 941,13
Muut aineelliset hyödykkeet	1 929 998,81	2 542 642,36
OSAKE-, SIOJITUSOSUUSANTI- JA KANTARAHASTOANTISAAMISET	0,00	0,00
MUUT VARAT	929 246,46	990 518,86
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	3 834 573,64	3 212 236,96
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	1 089 021,76	889 612,29
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 725 540 394,29	1 623 262 833,78

POHJOIS-KARJALAN OP KONSERNI

2018

2017

## VASTATTAVAA

<b>VIERAS PÄÄOMA</b>	<b>1 472 705 991,40</b>	<b>1 379 300 662,31</b>
<b>VELAT LUOTTOLAITOKSILLE</b>	<b>252 383 902,65</b>	<b>175 160 414,95</b>
Luottolaitoksille	252 383 902,65	175 160 414,95
Vaadittaessa maksettavat	20 883 902,65	160 414,95
Muut	231 500 000,00	175 000 000,00
<b>VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖLLE</b>	<b>1 200 890 118,85</b>	<b>1 186 354 128,12</b>
Talletukset	1 200 812 991,31	1 186 194 792,23
Vaadittaessa maksettavat	1 184 943 309,55	1 167 486 872,76
Muut	15 869 681,76	18 707 919,47
Muut velat	77 127,54	159 335,89
Vaadittaessa maksettavat	2 558,20	4 875,13
Muut	74 569,34	154 460,76
<b>JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT</b>	<b>3 288 501,31</b>	<b>1 705 526,96</b>
<b>MUUT VELAT</b>	<b>1 326 036,86</b>	<b>1 363 289,57</b>
Muut velat	1 241 759,21	1 259 647,57
Pakolliset varaukset	84 277,65	103 642,00
<b>SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT</b>	<b>6 289 456,01</b>	<b>7 043 915,40</b>
Muut	0,00	0,00
<b>LASKENNALLISET VEROVELAT</b>	<b>8 527 975,72</b>	<b>7 673 387,31</b>
<b>OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS</b>	<b>252 834 402,94</b>	<b>243 613 976,03</b>
<b>Osake- ja osuuspääoma</b>	<b>53 750 600,00</b>	<b>52 221 968,18</b>
Osakepääoma	0,00	0,00
Jäsenosuudet	4 402 000,00	4 233 768,18
Lisäosuudet	0,00	0,00
Tuotto-osuudet	49 348 600,00	47 988 200,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
Muut sidotut rahastot	18 036 327,10	17 139 474,94
Vararahasto	14 600 305,13	14 600 305,13
Käyvän arvon rahasto	1 266 541,65	1 181 959,41
FVOCI saamistodistuksista	0,00	1 068 597,05
FVOCI muista	0,00	94 495,07
Rahavirran suojausrahasto	1 583 177,09	314 357,11
Laskennalliset verot rahavirran suojauksesta	-316 635,44	-62 871,40
Laskennalliset verot FVOCI saamistodistuksista	0,00	-213 719,41
Laskennalliset verot FVOCI muista	0,00	-18 899,01
Yhtiöjärjestyksen / sääntöjen mukaiset rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	2 169 480,32	1 357 210,40
Vapaat rahastot	39 129 146,79	39 841 230,86
Muut rahastot	38 525 908,58	38 525 908,58
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	130 481 944,70	123 432 329,64
Tilikauden voitto tai tappio	5 539 941,26	6 093 921,55
Vähemmistön osuus pääomasta	5 896 443,09	5 233 246,29
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>1 725 540 394,25</b>	<b>1 623 262 833,78</b>
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET</b>		
<b>ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUMUKSET</b>	<b>17 869 117,70</b>	<b>16 561 975,34</b>
Takaukset ja pantit	17 869 117,70	16 561 975,34
<b>ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUMUKSET</b>	<b>124 850 160,50</b>	<b>123 787 306,69</b>
Muut	124 850 160,50	123 787 306,69
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>140 349 282,03</b>



<b>OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA</b>	<b>1.1. - 31.12.2018</b>	<b>1.1. - 31.12.2017</b>
Korkotuotot	17 536 329,77	16 228 034,88
Korkokulut	1 966 969,64	2 072 670,76
<b>KORKOKATE</b>	<b>15 569 360,13</b>	<b>14 155 364,12</b>
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	6 123 694,18	6 444 360,06
Muista yrityksistä	6 123 694,18	6 444 360,06
Palkkiotuotot	8 764 925,45	9 220 180,66
Palkkiokulut	1 023 808,00	1 707 976,42
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	123 055,82	-3 725,72
Arvopaperikaupan nettotuotot	123 525,53	-14 930,33
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-469,71	11 204,61
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0,00	1 386 580,74
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	166 223,50	94 956,33
Liiketoiminnan muut tuotot	481 233,20	1 163 405,32
Hallintokulut	14 144 841,15	15 648 547,19
Henkilöstökulut	4 971 573,37	7 116 272,69
Palkat ja palkkiot	4 594 048,82	5 939 149,95
Henkilösivukulut	377 524,55	1 177 122,74
Eläkekulut	250 148,47	1 009 580,27
Muut henkilösivukulut	127 376,08	167 542,47
Muut hallintokulut	9 173 267,78	8 532 274,50
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	5 822 169,40	5 061 670,40
Liiketoiminnan muut kulut	2 929 128,00	2 301 270,31
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0,00	1 217 749,31
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista	658 751,49	0,00
<b>LIIKEVOITTO (-TAPPIO)</b>	<b>6 649 794,24</b>	<b>6 523 907,88</b>
Tilinpäätössiirrot	4 306 099,97	1 012 186,26
Tuloverot	-118 422,49	-134 839,86
Tilikauden verot	233 487,79	811 245,91
Aikaisempien tilikausien verot	382 760,03	
Laskennallinen vero	-734 670,31	-946 085,77
<b>VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN</b>	<b>2 462 116,76</b>	<b>5 646 561,48</b>
<b>TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)</b>	<b>2 462 116,76</b>	<b>5 646 561,48</b>

<b>OSUUSPANKIN TASE</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
<b>VASTAAVAA</b>		
Käteiset varat	1 913 825,57	2 030 907,01
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,50	421 951 306,10
Vaadittaessa maksettavat	251 514,31	103 997 625,89
Muut	436 893 657,19	317 953 680,21
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 108 723 528,88	1 017 312 925,18
Muut	1 108 723 528,88	1 017 312 925,18
Saamistodistukset	7 793 883,55	6 946 898,70
Muilta	7 793 883,55	6 946 898,70
Osakkeet ja osuudet	139 779 025,96	140 219 238,09
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	664 858,10	664 858,10
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	41 401,76	41 401,76
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	1 874 520,28
Aineelliset hyödykkeet	14 561 455,51	21 977 494,85
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	3 808 314,50	5 169 210,90
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	9 548 523,55	15 204 209,49
Muut aineelliset hyödykkeet	1 204 617,46	1 604 074,46
Muut varat	929 246,46	990 518,86
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	3 834 486,14	3 212 221,96
Laskennalliset verosaamiset	1 089 021,76	889 612,29
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>1 719 988 758,51</b>	<b>1 618 111 903,18</b>
<b>VASTATTAVAA</b>		
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>		
Velat luottolaitoksille	252 383 902,65	175 160 414,95
Luottolaitoksille	252 383 902,65	175 160 414,95
Vaadittaessa maksettavat	20 883 902,65	160 414,95
Muut	231 500 000,00	175 000 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 201 057 509,35	1 186 541 123,84
Talletukset	1 200 980 381,81	1 186 381 787,95
Vaadittaessa maksettavat	1 185 110 700,05	1 167 673 868,48
Muut	15 869 681,76	18 707 919,47
Muut velat	77 127,54	159 335,89
Vaadittaessa maksettavat	2 558,20	4 875,13
Muut	74 569,34	154 460,76
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	1 705 526,96
Muut velat	1 319 388,16	1 342 403,15
Muut velat	1 235 110,51	1 238 761,15
Pakolliset varaukset	84 277,65	103 642,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	6 238 709,96	6 969 935,22
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
<b>VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>1 464 288 011,43</b>	<b>1 371 719 404,12</b>
<b>TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ</b>	<b>42 538 874,81</b>	<b>38 232 774,84</b>
Verotusperusteiset varaukset	42 538 874,81	38 232 774,84
<b>OMA PÄÄOMA</b>		
Osuuspääoma	53 750 600,00	52 221 968,18
Jäsenosuudet	4 402 000,00	4 233 768,18
Tuotto-osuudet	49 348 600,00	47 988 200,00
Muut sidotut rahastot	15 866 846,78	15 782 264,54
Vararahasto	14 600 305,13	14 600 305,13
Käyvän arvon rahasto	1 266 541,65	1 181 959,41
Vapaat rahastot	38 525 908,58	38 525 908,58
Muut rahastot	38 525 908,58	38 525 908,58
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	102 556 400,15	95 983 021,44
Tilikauden voitto (tappio)	2 462 116,76	5 646 561,48
<b>OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>213 161 872,27</b>	<b>208 159 724,22</b>
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>1 719 988 758,51</b>	<b>1 618 111 903,18</b>
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET</b>		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	17 869 117,70	16 561 975,34
Takaukset ja pantit	17 869 117,70	16 561 975,34
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	124 850 160,50	123 787 306,69
Muut	124 850 160,50	123 787 306,69
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>140 349 282,03</b>

**LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA**

**Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot**

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenuun kirjatuista rahoitusvaroista, taseen ulkopuolisista eristä sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot

**Tasetta koskevat liitetiedot**

- 14 Saamiset luottolaitoksilta
- 15 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 16 Leasingkohteet
- 17 Saamistodistukset
- 18 Tappiota koskeva vähennyserä
- 19 Osakkeet ja osuudet
- 20 Johdannaissopimukset
- 21 Aineettomat hyödykkeet
- 22 Kiinteistöt
- 23 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 24 Muut varat
- 25 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 26 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 27 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 28 Muut velat
- 29 Pakolliset varaukset
- 30 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 31 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 32 Oma pääoma
- 33 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 34 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2018
- 35a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2018
- 35b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2018
- 35c Rahoitusvarojen ja -velkojen IFRS 9- standardin mukainen luokittelu 31.12.2018

**Muut liitetiedot**

- 36 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2018
- 37 Eläkevastuut
- 38 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut
- 39 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 40 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 41 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 42 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2018
- 43 Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 44 Notariaattitoiminta
- 45 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2018
- 46 Pitkäaikaissäästämispalvelu

**1. Korkotuotot**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Saamisista luottolaitoksilta	3 046 029,61	1 672 856,77	3 046 029,61	1 672 856,77
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	13 772 549,27	14 111 858,01	13 811 688,54	14 175 375,18
Saamistodistuksista	296 182,81	405 069,10	308 225,66	405 069,10
Johdannaissopimuksista	369 410,70	-49 816,94	369 410,69	-49 816,94
josta rahavirran suojaus	986 730,89	575 984,62	986 730,89	575 984,62
Muut korkotuotot	975,81	24 558,33	975,27	24 550,77
<b>Yhteensä</b>	<b>17 485 148,20</b>	<b>16 164 525,27</b>	<b>17 536 329,77</b>	<b>16 228 034,88</b>
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	0,00	0,00	0,00	24 717,77
josta korkotuotot vaiheeseen 3 kirjatuista rahoitusvaroista	56 304,33	0,00	56 304,33	0,00

**2. Korkokulut**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Veloista luottolaitoksille	654 004,07	484 295,85	654 004,07	465 592,54
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	1 311 505,61	1 606 836,92	1 311 505,61	1 606 836,92
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut korkokulut	1 791,21	573,84	1 459,96	241,30
<b>Yhteensä</b>	<b>1 967 300,89</b>	<b>2 091 706,61</b>	<b>1 966 969,64</b>	<b>2 072 670,76</b>

**Konserniyrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettavat korkokulut**

	2018		2017	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä
Korkotuotot	16 991,08	0,00	82 220,48	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00

**3. Leasingtoiminnan nettotuotot**

	Pankki	
	2018	2017
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut välittömät tuotot	0,00	0,00
Muut välittömät kulut	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
<b>Osingot ja osuuspääoman korot</b>				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	49 890,18	0,00	49 890,18	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista	49 890,18		49 890,18	
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta luokitellut	6 073 804,00		6 073 804,00	
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		6 444 360,06		6 444 360,06
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyrittäjä	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>6 123 694,18</b>	<b>6 444 360,06</b>	<b>6 123 694,18</b>	<b>6 444 360,06</b>

## 5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Luotonannosta	1 667 162,54	1 896 156,51	1 667 329,56	1 896 476,11
Talletuksista	44 213,96	75 712,77	44 213,96	75 712,77
Maksuliikenteestä	3 868 427,92	4 273 581,90	3 868 427,92	4 273 581,90
Rahastoista	740 910,68	702 762,05	740 910,68	702 762,05
Omaisuidenhoidosta	946 802,61	811 313,96	946 802,61	811 313,96
Lainopillisista tehtävistä	455 017,09	415 171,17	455 017,09	415 171,17
Arvopaperinvälityksestä	75 534,54	101 189,43	75 534,54	101 189,43
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	0,00	1 550,00	0,00	1 550,00
Vakuutusten välityksestä	1 834 577,55	2 032 133,41	1 834 577,55	2 032 133,41
Takauksista	168 473,90	161 996,63	168 473,90	161 996,63
Muut	-1 036 362,36	-1 251 706,77	-1 036 362,36	-1 251 706,77
<b>Yhteensä</b>	<b>8 764 758,43</b>	<b>9 219 861,06</b>	<b>8 764 925,45</b>	<b>9 220 180,66</b>

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Maksetut toimitusmaksut	660 783,61	1 300 660,61	660 783,62	1 300 660,61
Muut	362 857,38	406 996,21	363 024,38	407 315,81
<b>Yhteensä</b>	<b>1 023 640,99</b>	<b>1 707 656,82</b>	<b>1 023 808,00</b>	<b>1 707 976,42</b>

## 6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
<b>Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot</b>				
Saamistodistuksista *	0,00	-6 559,15	0,00	-6 559,15
Osakkeista ja osuuksista	-6 031,60	1 258 867,67	-6 031,60	1 258 867,67
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>-6 031,60</b>	<b>1 252 308,52</b>	<b>-6 031,60</b>	<b>1 252 308,52</b>
<b>Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat</b>				
Saamistodistuksista *	38 647,40	-35 552,51	38 647,40	-35 552,51
Osakkeista ja osuuksista	91 672,20	-1 247 078,74	91 672,20	-1 247 078,74
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>130 319,60</b>	<b>-1 282 631,25</b>	<b>130 319,60</b>	<b>-1 282 631,25</b>
<b>Johdannaisten nettotuotot</b>	<b>-762,46</b>	<b>-42,51</b>	<b>-762,47</b>	<b>-42,51</b>
<b>Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä</b>	<b>123 525,54</b>	<b>-30 365,24</b>	<b>123 525,53</b>	<b>-30 365,24</b>
<b>Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoön arvostettavista</b>	<b>0,00</b>	<b>15 434,91</b>	<b>0,00</b>	<b>15 434,91</b>
<b>Valuuttatoiminnan nettotuotot</b>	<b>-469,71</b>	<b>11 204,62</b>	<b>-469,71</b>	<b>11 204,61</b>
<b>Kaikki yhteensä</b>	<b>123 055,83</b>	<b>-3 725,71</b>	<b>123 055,82</b>	<b>-3 725,72</b>

**7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot**

	Konserni		Pankki	
	2017	2017	2017	2017
<b>Saamistodistuksista</b>				
Myyntivoitot ja -tappiot	-1 830,14		-1 830,14	
Arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00		0,00	
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	-2 862,21		-2 862,21	
Yhteensä	-4 692,35		-4 692,35	
<b>Osakkeista ja osuuksista</b>				
Myyntivoitot ja -tappiot	45 902,31		45 902,31	
Arvonalentumistappiot	0,00		0,00	
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	1 345 370,78		1 345 370,78	
Yhteensä	1 391 273,09		1 391 273,09	
<b>Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä</b>	<b>1 386 580,74</b>		<b>1 386 580,74</b>	

**8. Suojauslaskennan nettotulos**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Suojausinstrumenttien nettotulos	-1 213 461,29	-332 094,03	-1 213 461,29	-332 094,03
Suojauskohteiden nettotulos	1 213 461,29	332 094,03	1 213 461,29	332 094,03
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokra- ja osinkotuotot	164 715,66	174 378,56	186 056,16	174 378,56
Muut tuotot	1 619,43	19 876,82	1 619,43	46 270,82
Myyntivoitot	338 839,77	250 830,89	338 839,77	252 312,53
Vuokrakulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 891,69	-134 021,46	-55 462,00	-63 875,00
Myyntitappiot	-129 734,13	-18 348,81	-129 734,13	-18 348,81
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	6 105,24	-119 701,40	6 105,24	-119 701,40
Muut kulut	-162 088,47	-188 843,32	-181 200,97	-176 080,37
<b>Yhteensä</b>	<b>163 565,81</b>	<b>-15 828,72</b>	<b>166 223,50</b>	<b>94 956,33</b>

**10. Liiketoiminnan muut tuotot**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	450 666,49	783 399,60	315 544,51	369 620,43
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	27 908,74	0,00	27 908,74	0,00
Fuusiovoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	381 656,31	802 728,31	137 779,95	793 784,89
<b>Yhteensä</b>	<b>860 231,54</b>	<b>1 586 127,91</b>	<b>481 233,20</b>	<b>1 163 405,32</b>

**11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot	1 345 174,95	1 502 511,59	534 992,11	768 643,83
Arvonalentumiset	5 287 177,28	4 293 026,57	5 287 177,29	4 293 026,57
<b>Yhteensä</b>	<b>6 632 352,23</b>	<b>5 795 538,16</b>	<b>5 822 169,40</b>	<b>5 061 670,40</b>

**12. Liiketoiminnan muut kulut**

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokratkulut	72 929,75	74 790,89	74 489,75	76 350,89
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	1 218 246,13	1 004 812,00	1 095 825,59	940 211,69
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	68 301,71	0,00	68 301,71	0,00
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	1 690 510,95	1 255 931,38	1 690 510,95	1 284 707,73
<b>Yhteensä</b>	<b>3 049 988,54</b>	<b>2 335 534,27</b>	<b>2 929 128,00</b>	<b>2 301 270,31</b>

**13. Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista, taseen ulkopuolisista sitoumuksista sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot**

2018

**Konserni**

Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista rahoitusvaroista sekä taseen ulkopuolisista eristä

Saamisista luottolaitoksilta	
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	
Muista	
Lopulliset luottotappiot	
Palautukset poistetuista saamisista	

**Yhteensä****Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot**

Tytär- ja omistusyhteisyrityksistä	
Muista	

**Yhteensä****Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä**

	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00
	349 188,28	0,00	349 188,28
	0,00	-93 765,61	-93 765,61
	0,00	0,00	0,00
	429 403,77	0,00	429 403,77
	0,00	-26 074,94	-26 074,94
<b>Yhteensä</b>	<b>778 592,05</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,50</b>
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä</b>	<b>778 592,05</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,50</b>

**Pankki**

Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista rahoitusvaroista sekä taseen ulkopuolisista eristä

Saamisista luottolaitoksilta	
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	
Muista	
Lopulliset luottotappiot	
Palautukset poistetuista saamisista	

**Yhteensä****Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot**

Tytär- omistusyhteisyrityksistä	
Muista	

**Yhteensä****Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä**

	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00
	349 188,28	0,00	349 188,28
	0,00	-93 765,61	-93 765,61
			0,00
	429 403,76		429 403,76
		-26 074,94	-26 074,94
<b>Yhteensä</b>	<b>778 592,04</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,49</b>
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä</b>	<b>778 592,04</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,49</b>

**14. Saamiset luottolaitoksilta**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
<b>Vaadittaessa maksettavat</b>				
Talletukset	251 514,30	103 997 625,89	251 514,31	103 997 625,89
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	251 514,30	103 997 625,89	251 514,31	103 997 625,89
<b>Muut kuin vaadittaessa maksettavat</b>				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta				
Talletukset	436 881 220,06	317 926 440,85	436 881 220,06	317 926 440,85
Muut	12 437,12	27 239,36	12 437,13	27 239,36
Yhteensä	436 893 657,18	317 953 680,21	436 893 657,19	317 953 680,21
<b>Saamiset luottolaitoksilta yhteensä</b>	<b>437 145 171,48</b>	<b>421 951 306,10</b>	<b>437 145 171,50</b>	<b>421 951 306,10</b>
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

**15. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä****Konserni****Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain**

	31.12.2018	Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018	31.12.2017	
Yritykset	316 278 514,56	2 565 172,63	-870 489,96	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	35 792,71	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	38 422 106,54	2 893,46	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	13 023 789,94	65 236,83	0,00	0,00
Kotitaloudet	737 009 716,53	1 289 466,36	1 014 528 340,72	0,00
Ulkomaat	18 884,91	0,00	0,00	0,00
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0,00	0,00	-682 485,35	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 104 788 805,19</b>	<b>3 922 769,28</b>	<b>1 012 975 365,41</b>	<b>0,00</b>
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00		0,00	

**Pankki****Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain**

	31.12.2018	Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018	31.12.2017	
Yritykset ja asuntoyhteisöt	320 356 182,94	2565172,63	0,00	
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	35 792,71	0	0,00	
Julkisyhteisöt	38 422 106,54	2893,46	0,00	
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	13 023 789,94	65236,83	0,00	
Kotitaloudet	736 866 771,84	1289466,36	1 017 995 410,53	
Ulkomaat	18 884,91	0,00	0,00	
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0,00	0,00	-682 485,35	
<b>Yhteensä</b>	<b>1 108 723 528,88</b>	<b>3 922 769,28</b>	<b>1 017 312 925,18</b>	<b>0,00</b>
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00			

**Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumiset**

	Konserni 31.12.2017	Pankki 31.12.2017
Arvonalentumiset tilikauden alussa	5 078 377,48	5 078 377,48
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	1 652 420,15	1 652 420,15
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	87 342,29	87 342,29
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-536 967,04	-536 967,04
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-192 312,97	-192 312,97
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	<b>6 088 859,91</b>	<b>6 088 859,91</b>



## 16. Leasingkohteet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteää omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

## 17. Saamistodistukset

## Konserni

## Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2018

	31.12.2018		31.12.2017	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Saamistodis- tukset yhteensä
<b>Julkisyhteisöiltä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Muilta</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	4 502 197,71	1 999 930,80	6 502 128,51	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	4 502 197,71	0,00	4 502 197,71	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	1 999 930,80	1 999 930,80	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	970 577,30	321 177,74	1 291 755,04	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	970 577,30	0,00	970 577,30	0,00
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>6 946 898,70</b>

## Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2018

## Pankki

	31.12.2018		31.12.2017	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Saamistodis- tukset yhteensä
<b>Julkisyhteisöiltä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalaiat	0,00	0,00	0,00	
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
<b>Muilta</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	4 502 197,71	1 999 930,80	6 502 128,51	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	
Pankkien joukkovelkakirjat	4 502 197,71	0,00	4 502 197,71	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	1 999 930,80	1 999 930,80	
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	970 577,30	321 177,74	1 291 755,04	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	970 577,30	0,00	970 577,30	
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
<b>Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
<b>Yhteensä</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>6 946 898,70</b>

## 18. Tappioita koskeva vähennyserä

## Konserni

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset				
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko voimassaoloaika	Koko voimassaoloaika	
<b>Tappioita koskeva vähennyserä 1.1.2018</b>	203 145,20	186 343,96	3 295 296,49	3 684 785,65
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-6 687,27	70 399,66	0,00	63 712,39
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-506,80	0,00	148 182,46	147 675,66
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	32 167,97	-7 555,42	0,00	24 612,55
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0,00	-30 064,17	487 806,76	457 742,59
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	0,00	66 307,21	-400 916,85	-334 609,64
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	317,86	0,00	-52 618,59	-52 300,73
Alkuperäisestä hankinnasta ja myöntämisestä johtuvat lisäykset	100 360,89	51 094,80	35 874,04	187 329,73
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-120 816,87	-25 889,36	-176 751,11	-323 457,34
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset	2 338,83	18 245,91	169 293,75	189 878,49
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-4,70	0,00	-105 596,80	-105 601,50
Muut oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Nettotulosvaikutus yhteensä</b>	<b>210 315,11</b>	<b>142 538,63</b>	<b>105 273,66</b>	<b>458 127,40</b>
<b>Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018</b>	413 460,31	328 882,59	3 400 570,15	4 142 913,05

## Pankki

## Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2018

Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-6 687,27	70 399,66	0,00	63 712,39
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-506,80	0,00	148 182,46	147 675,66
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	32 167,97	-7 555,42	0,00	24 612,55
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0,00	-30 064,17	487 806,76	457 742,59
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	0,00	66 307,21	-400 916,85	-334 609,64
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	317,86	0,00	-52 618,59	-52 300,73
Alkuperäisestä hankinnasta ja myöntämisestä johtuvat lisäykset.	100 360,89	51 094,80	35 874,04	187 329,73
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-120 816,87	-25 889,36	-176 751,11	-323 457,34
Riskiparametreissä tapahtuneet muutokset	2 338,83	18 245,91	169 293,75	189 878,49
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-4,70	0,00	-105 596,80	-105 601,50
Muut oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Nettotulosvaikutus yhteensä</b>	<b>7 169,91</b>	<b>142 538,63</b>	<b>105 273,66</b>	<b>254 982,20</b>

## Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2018

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset			
Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
12 kk	Koko voimassaoloaika	Koko voimassaoloaika	
203 145,20	186 343,96	3 295 296,49	3 684 785,65
-6 687,27	70 399,66	0,00	63 712,39
-506,80	0,00	148 182,46	147 675,66
32 167,97	-7 555,42	0,00	24 612,55
0,00	-30 064,17	487 806,76	457 742,59
0,00	66 307,21	-400 916,85	-334 609,64
317,86	0,00	-52 618,59	-52 300,73
100 360,89	51 094,80	35 874,04	187 329,73
-120 816,87	-25 889,36	-176 751,11	-323 457,34
2 338,83	18 245,91	169 293,75	189 878,49
0,00	0,00	0,00	0,00
-4,70	0,00	-105 596,80	-105 601,50
0,00	0,00	0,00	0,00
<b>7 169,91</b>	<b>142 538,63</b>	<b>105 273,66</b>	<b>254 982,20</b>
210 315,11	328 882,59	3 400 570,15	3 939 767,85

## 19. Osakkeet ja osuudet

31.12.2018

## Konserni

## Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirj.	0,00	139 515 760,56	139 515 760,56	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeet		664 858,10	664 858,10	0,00
Tytäryritysosakkeet		41 401,76	41 401,76	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>0,00</b>

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	139 515 760,56	139 515 760,56	0,00
	664 858,10	664 858,10	0,00
	41 401,76	41 401,76	0,00
<b>0,00</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>0,00</b>

## Pankki

## Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirj.	0,00	139 474 035,96	139 474 035,96	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeet	0,00	664 858,10	664 858,10	0,00
Tytäryritysosakkeet	0,00	41 401,76	41 401,76	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>0,00</b>

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	139 474 035,96	139 474 035,96	0,00
	664 858,10	664 858,10	0,00
	41 401,76	41 401,76	0,00
<b>0,00</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>0,00</b>

**20. Johdannaissopimukset****Konserni**

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>212 534 457,47</b>	<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	212 534 457,47	1 617 416,19	1 393 064,18
josta rahavirran suojaus	109 500 000,00	1 617 416,19	34 239,11
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>103 034 457,47</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>212 534 457,47</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	103 034 457,47	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	212 534 457,47
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

## Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Ostetut	67 366 770,09	0,00	1 895 437,13
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Ostetut	3 219 685,70	17 731 000,71	46 416 083,68	0,00	67 366 770,09
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

**Pankki****Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2018**

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>212 534 457,47</b>	<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	212 534 457,47	1 617 416,19	1 393 064,18
josta rahavirran suojaus	109 500 000,00	1 617 416,19	34 239,11
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>103 034 457,47</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>212 534 457,47</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	103 034 457,47	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	212 534 457,47
Muut swap sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
					0,00

## Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Ostetut	67 366 770,09	0,00	1 895 437,13
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Ostetut	3 219 685,70	17 731 000,71	46 416 083,68	0,00	67 366 770,09
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

**Konserni****Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2017**

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>160 166 411,54</b>	<b>691 674,67</b>	<b>522 681,35</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	160 166 411,54	691 674,67	522 681,35
josta rahavirran suojaus	109 500 000,00	691 674,67	377 317,57
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>691 674,67</b>	<b>522 681,35</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 666 411,54</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>160 166 411,54</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	50 666 411,54	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	160 166 411,54
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
					0,00



## Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Ostetut	50 205 699,69	0,00	1 182 845,61
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Ostetut	1 702 031,47	22 666 364,14	25 837 304,08	0,00	50 205 699,69
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

**Pankki**

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2017

**Korkojohdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Koronvaihtosopimukset

josta rahavirran suojaus

Muut swap -sopimukset

**Valuuttajohdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

**Osakejohdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

**Muut johdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

**Johdannaiset yhteensä**

Nimellisarvot	Käyvät arvot	
	Positiiviset	Negatiiviset
<b>160 166 411,54</b>	<b>691 674,67</b>	<b>522 681,35</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
0,00	0,00	0,00
160 166 411,54	691 674,67	522 681,35
109 500 000,00	691 674,67	377 317,57
0,00	0,00	0,00
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	<b>691 674,67</b>	<b>522 681,35</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 666 411,54</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>160 166 411,54</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	50 666 411,54	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	160 166 411,54
Muut swap sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

## Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Ostetut	50 205 699,69	0,00	1 182 845,61
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Ostetut	1 702 031,47	22 666 364,14	25 837 304,08	0,00	50 205 699,69
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisien sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisien sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisien sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaisopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

## 21. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
ICT- menot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

### Osakkuusyryksistä johtuva konserniliikearvo ja konsernireservi 31.12.2018

Osakkuusyryksistä johtuvan konserniliikearvon vielä poistamatta oleva määrä	0,00	euroa
Osakkuusyryksistä johtuvan konsernireservin vielä tulouttamatta oleva määrä	0,00	euroa

Osakkuusyryksistä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.

## 22. Kiinteistöt

31.12.2018

## Konserni

## Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
460 667,62	1 112 595,92	
15 768 387,34	3 105 633,66	2 617 766,50
660 065,62	968 653,94	1 000 267,01
<b>16 889 120,58</b>	<b>5 186 883,52</b>	<b>3 618 033,51</b>

## Pankki

## Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
41 406,47	467 494,06	437 952,96
583 103,00	134 400,00	380 000,00
8 924 014,08	3 206 420,44	3 238 033,51
<b>9 548 523,55</b>	<b>3 808 314,50</b>	<b>4 055 986,47</b>

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

## 23. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

## Konserni

## Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
0,00	7 091 380,06	29 125 035,76	3 455 976,03
0,00	47 466,13	3 624,00	31 117,80
0,00	-1 829 449,00	-1 463 983,54	-72 731,26
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	-124 705,46	-650 252,42	-405 203,80
0,00	1 026 374,56	-1 507 694,18	0,00
0,00	293 291,70	967 968,19	47 360,26
0,00	-148 750,25	-4 985 049,92	-1 126 520,22
0,00	-1 195 970,66	-4 629 402,42	0,00
0,00	27 246,44	28 875,11	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
<b>0,00</b>	<b>5 186 883,52</b>	<b>16 889 120,58</b>	<b>1 929 998,81</b>

## Pankki

## Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
0,00	7 665 640,95	24 789 786,72	2 730 594,68
0,00	47 466,13	3 624,00	31 117,80
0,00	-1 829 449,00	-1 463 983,54	-72 731,26
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	-55 462,00	-129 788,31	-405 203,80
0,00	183 256,77	-5 033 506,28	0,00
0,00	293 291,70	967 968,19	47 360,26
0,00	-1 327 705,83	-4 985 049,92	-1 126 520,22
0,00	-1 195 970,66	-4 629 402,42	0,00
0,00	27 246,44	28 875,11	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
<b>0,00</b>	<b>3 808 314,50</b>	<b>9 548 523,55</b>	<b>1 204 617,46</b>

**24. Muut varat**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Arvopapereiden myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksujenvälityssaamiset	11 046,70	3 918,59	11 046,70	3 918,59
Muut	918 199,76	986 600,27	918 199,76	986 600,27
<b>Yhteensä</b>	<b>929 246,46</b>	<b>990 518,86</b>	<b>929 246,46</b>	<b>990 518,86</b>

**25. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
<b>Korot</b>				
Korkosaamiset	3 098 703,05	2 846 106,87	3 098 703,06	2 846 106,87
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>3 098 703,05</b>	<b>2 846 106,87</b>	<b>3 098 703,06</b>	<b>2 846 106,87</b>
<b>Muut</b>				
Muut maksetut ennakkomaksut	126 378,08	278 693,92	126 378,08	278 693,92
Muut siirtosaamiset	609 492,50	87 436,17	609 405,00	87 421,17
<b>Yhteensä</b>	<b>735 870,58</b>	<b>366 130,09</b>	<b>735 783,08</b>	<b>366 115,09</b>
<b>Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä</b>	<b>3 834 573,63</b>	<b>3 212 236,96</b>	<b>3 834 486,14</b>	<b>3 212 221,96</b>

**26. Laskennalliset verosaamiset ja -velat**

31.12.2018

**Konserni****Jaksotuseroista**

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyrittysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	1 467 901,43
Laskennalliset verovelat	3 891,26
<b>Netto</b>	<b>1 464 010,17</b>

**Muista väliaikaisista eroista**

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyrittysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	0,00
Laskennalliset verovelat	374 988,41
<b>Netto</b>	<b>-374 988,41</b>

**Yhteensä**

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
0,00	8 507 774,96
0,00	20 200,76
1 464 010,17	0,00
-374 988,41	0,00
<b>1 089 021,76</b>	<b>8 527 975,72</b>

**Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:**

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	861 219,99
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	-6 631,59
Konserniyrittysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>854 588,40</b>

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja verotusperusteiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on -30 650 724,84 euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä 0,00 euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat omaan pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista eristä eli käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksiin.

Lisäksi muissa väliaikaisissa eroissa esitetään IFRS 9- siirtymästä 1.1.2018 aiheutuneet väliaikaiset erot.

POHJOIS-KARJALAN OP

577005  
PRO FORMA**Arvonkorotukset 31.12.2018**

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

56 121,55

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

11 224,31

**Pankki**

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

**Yhteensä**

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
1 467 911,43	3 891,26	1 464 020,17
0,00	374 998,41	-374 998,41
<b>1 467 911,43</b>	<b>378 889,67</b>	<b>1 089 021,76</b>

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä  euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat omaan pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista eristä eli käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksiin. Lisäksi muissa väliaikaisissa eroissa esitetään IFRS 9- siirtymästä 1.1.2018 aiheutuneet väliaikaiset erot.

**Arvonkorotukset 31.12.2018**

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

56 121,55

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

11 224,31

**Tilinpäätössiirtojen kertymä**

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

**Yhteensä**

Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
0,00	0,00	0,00
42 538 874,81	8 507 774,96	34 031 099,85
<b>42 538 874,81</b>	<b>8 507 774,96</b>	<b>34 031 099,85</b>

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja veroperusteiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

**27. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat****Konserni**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2018	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**Pankki**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2018	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**28. Muut velat**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Arvopapereiden ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksujenvälitysvelat	142 706,40	143 584,02	142 706,41	143 584,02
Muut	1 099 052,79	1 116 063,54	1 092 404,10	1 095 177,13
<b>Yhteensä</b>	<b>1 241 759,19</b>	<b>1 259 647,56</b>	<b>1 235 110,51</b>	<b>1 238 761,15</b>

**29. Pakolliset varaukset**

31.12.2018

**Konserni**

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					103 642,00	103 642,00
+ varausten lisäys					16 998,65	16 998,65
- käytetyt varaukset					0,00	0,00
- peruutukset					36 363,00	36 363,00
Varaukset 31.12.	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>84 277,65</b>	<b>84 277,65</b>

**Pankki**

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					103 642,00	103 642,00
+ varausten lisäys					16 998,65	16 998,65
- käytetyt varaukset					0,00	0,00
- peruutukset					36 363,00	36 363,00
Varaukset 31.12.	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>84 277,65</b>	<b>84 277,65</b>

**30. Siirtovelat ja saadut ennakot****Korot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Korkovelat	1 834 570,08	1 923 349,36	1 834 570,08	1 923 349,36
Saadut korkoennakot	24 328,82	15 840,28	24 328,82	15 840,28
<b>Yhteensä</b>	<b>1 858 898,90</b>	<b>1 939 189,64</b>	<b>1 858 898,90</b>	<b>1 939 189,64</b>

**Muut**

Muut saadut ennakomaksut	6 353,65	6 752,63	6 353,65	6 752,63
Muut siirtovelat	4 424 203,46	5 097 973,12	4 373 457,41	5 023 992,95
<b>Yhteensä</b>	<b>4 430 557,11</b>	<b>5 104 725,75</b>	<b>4 379 811,06</b>	<b>5 030 745,58</b>
<b>Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä</b>	<b>6 289 456,01</b>	<b>7 043 915,39</b>	<b>6 238 709,96</b>	<b>6 969 935,22</b>



**31. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla****Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat  
Muut  
Yhteensä

**31.12.2018**

0,00
0,00
<b>0,00</b>

Velkojen käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa kerrotaan OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportin 2018 liitetiedossa 1. Pääomainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

**Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä****31.12.2018**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

**Pankki****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat  
Muut  
Yhteensä

**31.12.2018**

0,00
0,00
<b>0,00</b>

Velkojen käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa kerrotaan OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportin 2018 liitetiedossa 1. Pääomainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

**Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä****31.12.2018**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

**32. Oma pääoma****Konserni****Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä**

	Oma pääoma 31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
	<b>243 962 171,44</b>		<b>8 786 827,96</b>	<b>-2 399 240,83</b>	<b>0,00</b>	<b>252 834 402,90</b>
Osuuspääoma	52 221 968,18		502 600,00	1 026 031,82	0,00	53 750 600,00
Jäsenosuudet	4 233 768,18		30 800,00	137 431,82	0,00	4 402 000,00
Tuotto-osuudet	47 988 200,00		471 800,00	888 600,00	0,00	49 348 600,00
Ylikurssirahasto	0,00		0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00		0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	<b>17 139 474,93</b>		<b>2 081 089,89</b>	<b>-1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>18 036 327,08</b>
Vararahasto	14 600 305,12		0,00	0,00		14 600 305,12
Käyvän arvon rahasto	1 181 959,41	0,00	1 268 819,98	-1 184 237,74		1 266 541,65
Sääntöjen muk. rahastot	0,00					0,00
Muut rahastot	1 357 210,40		812 269,91			2 169 480,31
Vapaat rahastot	39 841 230,86			-712 084,08		39 129 146,78
Edellisten tilikausien voitto tai tap.	129 526 251,19	2 484 644,33		-1 528 950,83		130 481 944,69
Tilikauden voitto tai tappio			5 539 941,26			5 539 941,26
Vähemmistön osuus pääomasta	5 233 246,28		663 196,81			5 896 443,09

**Käyvän arvon rahaston muutokset**

	31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päätyessä
Saamistodistukset	854 877,64	0,00	0,00	854 877,64	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	75 596,06	0,00	0,00	75 596,06	0,00	0,00
Muut	251 485,71	0,00	1 268 819,98	253 764,04	0,00	1 266 541,65
Rahavirran suojaus	314 357,11	0,00	1 268 819,98	0,00	0,00	<b>1 583 177,09</b>
lask. verot	-62 871,40	0,00	0,00	253 764,04		<b>-316 635,44</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>1 181 959,41</b>	<b>0,00</b>	<b>1 268 819,98</b>	<b>1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>1 266 541,65</b>

**Pankki**

	Oma pääoma 31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>208 159 724,22</b>		<b>4 233 536,74</b>	<b>-1 716 033,02</b>	<b>0,00</b>	<b>213 161 872,27</b>
Osuuspääoma	52 221 968,18		502 600,00	1 026 031,82	0,00	53 750 600,00
Jäsenosuudet	4 233 768,18		30 800,00	137 431,82	0,00	4 402 000,00
Tuotto-osuudet	47 988 200,00		471 800,00	888 600,00	0,00	49 348 600,00
Ylikurssirahasto	0,00					0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00					0,00
Muut sidotut rahastot	<b>15 782 264,54</b>		<b>1 268 819,98</b>	<b>-1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>15 866 846,78</b>
Vararahasto	14 600 305,13					14 600 305,13
Käyvän arvon rahasto	1 181 959,41	0,00	1 268 819,98	-1 184 237,74		1 266 541,65
Sääntöjen muk. rahastot	0,00					0,00
Muut rahastot	0,00					0,00
Vapaat rahastot	38 525 908,58					38 525 908,58
Edellisten tilikausien voitto tai tap.	101 629 582,92	2 484 644,33		-1 557 827,10		102 556 400,15
Tilikauden voitto tai tappio			2 462 116,76	0,00		2 462 116,76

## Käyvän arvon rahaston muutokset

	31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	854 877,64		0,00	854 877,64	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	75 596,06		0,00	75 596,06	0,00	0,00
Muut	251 485,71		1 268 819,98	253 764,04	0,00	1 266 541,65
Rahavirran suojaus	314 357,11		1 268 819,98	0,00	0,00	1 583 177,09
laskennalliset verot	-62 871,40		0,00	253 764,04		-316 635,44
<b>Yhteensä</b>	<b>1 181 959,41</b>	<b>0,00</b>	<b>1 268 819,98</b>	<b>1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>1 266 541,65</b>

## 33. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakovelvottomat vapaan oman pääoman erät

## Oma pääoma 31.12.2018

Sidottu oma pääoma

Vapaa oma pääoma

## Oma pääoma yhteensä

	Konserni	Pankki
Sidottu oma pääoma	71 786 927,08	69 617 446,78
Vapaa oma pääoma	175 151 032,73	143 544 425,49
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>246 937 959,81</b>	<b>213 161 872,27</b>

## Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2018

Vapaa oma pääoma

- aktivoidut kehittämismenot

- muut jakovelvottomat erät

## Voitonjakokelpoiset varat

	Konserni	Pankki
Vapaa oma pääoma	175 151 032,73	143 544 425,49
- aktivoidut kehittämismenot	0,00	0,00
- muut jakovelvottomat erät	42 538 874,81	0,00
<b>Voitonjakokelpoiset varat</b>	<b>132 612 157,92</b>	<b>143 544 425,49</b>

## 34. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2018

## Konserni

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	12 232 734,35	10 600 000,00	168 800 000,00	245 500 000,00	12 437,13
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	32 839 795,89	82 455 601,84	379 836 491,95	321 395 086,80	288 261 828,71
Saamistodistukset	0,00	0,00	6 823 306,25	0,00	970 577,30
Velat luottolaitoksille	20 883 902,64	0,00	95 000 000,00	136 500 000,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 187 580 330,19	3 874 340,32	752 817,10	84 591,85	8 598 039,37
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Johdannaissopimusten maturiteettijakaumat esitetään liitetiedossa 20. Johdannaissopimukset

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteetti luokkaan "alle 3 kk".

## Pankki

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	12 232 734,37	10 600 000,00	168 800 000,00	245 500 000,00	12 437,13
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	32 839 795,89	86 390 325,53	379 836 491,95	321 395 086,80	288 261 828,71
Saamistodistukset	0,00	0,00	6 823 306,25	0,00	970 577,30
Velat luottolaitoksille	20 883 902,65	0,00	95 000 000,00	136 500 000,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 187 580 330,19	4 041 730,84	752 817,10	84 591,85	8 598 039,37
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Johdannaissopimusten maturiteettijakaumat esitetään liitetiedossa 20. Johdannaissopimukset

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteetti luokkaan "alle 3 kk".

**35a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2018****Konserni**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrittäiltä ja velat osakkuusyrittäille
Saamiset luottolaitoksilta	436 893 874,45	251 297,03	437 145 171,48	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 104 788 805,19	0,00	1 104 788 805,19	
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	7 793 883,55	0,00	7 793 883,55	
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	0,00	3 512 853,32	
Muu omaisuus	172 299 680,75	0,00	172 299 680,75	
Velat luottolaitoksille	252 383 902,64	0,00	252 383 902,64	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 639 420,50	250 698,33	1 200 890 118,83	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31	
Velat, joilla huonompi etuoikeus	0,00	0,00	0,00	
Muut velat	16 143 468,57	0,00	16 143 468,57	

**Pankki**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrittäiltä	Osakkuusyrittäiltä
Saamiset luottolaitoksilta	436 893 874,47	251 297,03	437 145 171,50	167 390,50	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 108 723 528,88	0,00	1 108 723 528,88		
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	7 793 883,55	0,00	7 793 883,55		
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	0,00	3 512 853,32		
Muu omaisuus	162 813 321,26	0,00	162 813 321,26		
Velat luottolaitoksille	252 383 902,65	0,00	252 383 902,65	3 934 723,69	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 806 811,02	250 698,33	1 201 057 509,35		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00		
Muut velat	7 558 098,12	0,00	7 558 098,12		

**35b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2018**

	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
<b>Rahoitusvarat</b>				
Käteiset varat	1 913 825,57	1 913 825,57	1 913 825,57	1 913 825,57
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,48	437 145 171,48	437 145 171,50	437 145 171,50
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 104 788 805,19	1 104 788 805,19	1 108 723 528,88	1 108 723 528,88
Saamistodistukset	7 793 883,55	9 500 743,34	7 793 883,55	8 530 166,04
Osakkeet ja osuudet	139 820 750,56	139 820 750,56	139 779 025,96	139 779 025,96
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	664 858,10	664 858,10	664 858,10	664 858,10
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	41 401,76	41 401,76	41 401,76	41 401,76
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	3 512 853,32	3 512 853,32	3 512 853,32
<b>Yhteensä</b>	<b>1 695 681 549,53</b>	<b>1 697 388 409,32</b>	<b>1 699 574 548,64</b>	<b>1 700 310 831,13</b>
<b>Rahoitusvelat</b>				
Velat luottolaitoksille	252 383 902,64	252 383 902,64	252 383 902,65	252 383 902,65
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 890 118,83	1 200 890 118,83	1 201 057 509,35	1 201 057 509,35
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	3 288 501,31	3 288 501,31	3 288 501,31
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 456 562 522,78</b>	<b>1 456 562 522,78</b>	<b>1 456 729 913,31</b>	<b>1 456 729 913,31</b>

**Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit****Konserni**

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	970 577,30	321 755,74	1 292 333,04
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	139 779 025,96	139 779 025,96
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	1 617 416,19	0,00	1 617 416,19
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31

**Pankki**

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	970 577,30	321 755,74	1 292 333,04
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	139 779 025,96	139 779 025,96
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	1 617 416,19	0,00	1 617 416,19
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31

**Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)**

Avaava tase 1.1.2018  
siirrot tasoon 3  
siirrot tasosta 3  
muu muutos  
Päättävä tase 31.12.2018

931 929,00
0,00
970 577,30
38 648,30
0,00

**Taso 1: Noteeratut markkinahinnat**

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssi- ja listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

**Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen**

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

**Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen**

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostuspäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen tasoryhmään sisällytetään sijoitukset OP Osuuskunnan jäsen- ja lisäosuuksiin. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

## 35c.Rahoitusvarojen ja -velkojen IFRS 9- standardin mukainen luokittelu 31.12.2018

## Konserni

	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset
<b>Rahoitusvarat</b>					
Käteiset varat	1 913 825,57	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,48	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 104 788 805,19	0,00	0,00	0,00	0,00
Kp.rah.oikeuttavat saamistod ja muut saamistodistukset	6 502 128,51	0,00	321 177,74	970 577,30	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	139 515 760,56	304 990,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	664 858,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan kons. kuuluvissa yrityksissä.	41 401,76	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 512 853,32
<b>Yhteensä</b>	<b>1 551 056 190,61</b>	<b>139 515 760,56</b>	<b>626 167,74</b>	<b>970 577,30</b>	<b>3 512 853,32</b>
<b>Rahoitusvelat</b>					
Velat luottolaitoksille	252 383 902,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 890 118,83	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 288 501,31
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 453 274 021,47</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>3 288 501,31</b>

## Pankki

	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset
<b>Rahoitusvarat</b>					
Käteiset varat	1 913 825,57	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 108 723 528,88	0,00	0,00	0,00	0,00
Kp.rah.oikeuttavat saamistod ja muut saamistodistukset	6 502 128,51	0,00	321 177,74	970 577,30	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	139 474 035,96	304 990,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	664 858,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan kons. kuuluvissa yrityksissä.	41 401,76	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 512 853,32
<b>Yhteensä</b>	<b>1 554 990 914,32</b>	<b>139 474 035,96</b>	<b>626 167,74</b>	<b>970 577,30</b>	<b>3 512 853,32</b>
<b>Rahoitusvelat</b>					
Velat luottolaitoksille	252 383 902,65	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 201 057 509,35	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 288 501,31
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 453 441 412,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>3 288 501,31</b>

**36. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2018****Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

**Muut omasta puolesta annetut vakuudet****Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

**Annetut vakuudet yhteensä**

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	250 363 324,43	250 363 324,43
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>250 363 324,43</b>	<b>250 363 324,43</b>

**Pankki****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

**Muut omasta puolesta annetut vakuudet****Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

**Annetut vakuudet yhteensä**

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**37. Eläkevastuut**

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu

Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

31.12.2018	
Konserni	Pankki
0,00	0,00
0,00	0,00

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön ja OP-Henkivakuutuksen kautta.

Osuuspankin henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti vuonna 2018 eläkevastuun

siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa.

Konserniyhtiöiden eläketurva on järjestetty eläkevakuutuksella.

**38. Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut**

Yhden vuoden kuluessa maksettavat

Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat

Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat

**Yhteensä**

31.12.2018	
Konserni	Pankki
97 805,00	97 805,00
348 200,00	348 200,00
6 250,00	6 250,00
<b>452 255,00</b>	<b>452 255,00</b>

**Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot**

**39. Taseen ulkopuoliset sitoumukset  
Konserni**

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
<b>Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2018</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>142 719 278,20</b>
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Takaukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
josta luottolupaukset	0,00	0,00	124 816 821,67	124 816 821,67

**Pankki**

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
<b>Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2018</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>142 719 278,20</b>
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Takaukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
josta luottolupaukset	0,00	0,00	124 816 821,67	124 816 821,67

**40. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä**

31.12.2018

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2010 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2019-2027 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

13 205,71
0,00
0,00
<b>13 205,71</b>

**41. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri**

	Konserni		Pankki	
	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
<b>Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2018</b>				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	93	-31	93	-31
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	2	1	1	1
Määräaikainen henkilöstö	14	0	14	0
<b>Yhteensä</b>	<b>109</b>	<b>-30</b>	<b>108</b>	<b>-30</b>

**Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2018**

Hallintoneuvoston jäsenet  
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa  
josta toimitusjohtaja Jaana Reimasto-Heiskaselle maksetut palkat ja palkkiot  
sekä luontoisedut

	Konserni	Pankki
<b>Palkat ja palkkiot</b>	<b>Palkat ja palkkiot</b>	<b>Palkat ja palkkiot</b>
	42 600,00	42 600,00
	561 899,52	561 899,52
	264 699,42	264 699,42
	<b>11 760,00</b>	<b>11 760,00</b>



Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 750 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi hänelle ja muille jäsenille maksetaan kokouspalkkiota 320 euroa kokoukselta.

Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 1700 euroa kuukaudessa, varapuheenjohtajalle 650 euroa kuukaudessa ja muille jäsenille 450 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi heille maksetaan kokouspalkkiota 420 euroa kokoukselta. Pankin toimitusjohtajalle ei makseta hallitus-työskentelystä erillisiä palkkioita tai muita etuisuuksia.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 3 kuukautta ja työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta, jolloin hänelle irtisanomisajan palkan lisäksi suoritetaan korvauksena 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava korvaus.

Osuuspankki liittyi OP Ryhmän henkilöstörahastoon vuonna 2005.

OP Ryhmän henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2018 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: Kohtaamisten NPS (painolla 15%), bränditason NPS (painolla 5%), Digitaalinen asiointi (painolla 20%) sekä OP Ryhmän tulos ennen veroja (painolla 60%).

Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2018 on noin 1,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta.

Vuonna 2018 kirjattiin palkkioita yhteensä 72.845,68 euroa

#### Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön. Palkkiomaksimit on porrastettu tehtävän vaativuuden perusteella. Palkitseminen perustuu pankkitasoisin yhteisiin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Mittaristossa näkyy vahvasti mm. asiakaskokemus, myynti sekä strategiasta johdetut kasvun ja digitaalisuuden tavoitteet. Palkkion maksun edellytyksenä on, että pankin asiakasliike-toiminta on voitollista.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän tasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Johdon pitkän aikavälin järjestelmässä ja henkilöstörahastossa on samat mittarit.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ansaintajakson 2014 - 2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020 - 2023.

Ansaintajakson 2014-2016 palkkio maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja siouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta sekä työ- ja toimitusuhteen voimassaoloa koskevia ehtoja.

#### Muuttuvan palkkion maksamisen lykkääntyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa. Henkilön muuttuva palkkio koostuu pitkän ja lyhyen aikavälin palkkioista.

Jos maksun viivästämisen euroraja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa muuttuvasta palkkiosta puolet maksetaan rahana ja puolet sidotaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumentin arvoon. Viiteinstrumenttiin sidottu palkkio maksetaan henkilölle vuoden odotusajan jälkeen.

**Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2018**

Tilintarkastuksesta
Tilintarkastajan muut lausunnot
Veroneuvonta
Muut palvelut
<b>Yhteensä</b>

	Konserni	Pankki
	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
	34 002,22	32 514,22
	6 381,46	6 381,46
	0,00	0,00
	0,00	0,00
	<b>40 383,68</b>	<b>38 895,68</b>

**Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2018**

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	885 384,90	0,00	118 912,66	766 472,24	24 247,50
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 079 469,89	0,00	46 222,02	1 033 247,87	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 964 854,79</b>	<b>0,00</b>	<b>165 134,68</b>	<b>1 799 720,11</b>	<b>24 247,50</b>

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

**Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot**

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin. Lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

**Eläkesitoumukset**

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

**Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset**

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

	Konserni	Pankki
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
		0,00
		0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
		0,00
		0,00

**Lähipiiri****Lähipiiriin kuulumisperuste**

Omistus
Hallinto henkilöt
Osakkuusyritys
Muut
<b>Yhteensä</b>

Tase-erä				Taseen ulkopuoliset sitoumukset	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Saamistodistukset	Osakkeet	Yhteensä		
69 641,32	0,00	0,00	69 641,32		0,00
1 815 315,37	0,00	69 100,00	1 884 415,37		210 232,95
0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
<b>1 884 956,69</b>	<b>0,00</b>	<b>69 100,00</b>	<b>1 954 056,69</b>		<b>210 232,95</b>

Lähipiiriin tappiota koskeva vähennyserä ei ole olennainen.

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuoliset tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitoa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.



	Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
<b>Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen</b>			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			

	Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
<b>Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta</b>			
Yrityksen nimi:	Pohjois-Karjalan Kiinteistöt Oy	49,45 %	3 802 331,89
Kotipaikka:	Joensuu		141 425,01
Yrityksen nimi:	Ki Oy Lieksan Liike- ja Kulttuurikeskus	49,27 %	4 480 638,22
Kotipaikka:	Lieksa		-8 078,24
Yrityksen nimi:	As Oy Rukan Nelikko	50,00 %	281 604,45
Kotipaikka:	Kuusamo		1 778,23
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			

**Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset**

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin

**Yritykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu**

	Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			

**43. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta****44. Notariaattitoiminta**

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa.

Osuuspankin sellaisten omissa nimissään asiakkaan lukuun hallitsemien varojen kokonaismäärä, joita sijoituspalvelulain 9. luvun mukaan ei merkitä varoiksi osuuspankin taseeseen

0
---

**45. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuismaksut 31.12.2018**

Jäsenten lukumäärä  
Maksamatta olevat osuismaksut  
Irtisanotut jäsenosuismaksut  
Irtisanotut tuotto-osuismaksut

42 570
400,00
145 300,00
6 195 900,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuismaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenen on jäseneksi liittymisen yhteydessä hankittava yksi jäsenosuus ja maksettava yksi siihen liittyvä jäsenosuismaksu. Osuuspankin jäsenyys (omistaja-asiakkuus) antaa äänioikeuden osuuskunnan kokouksessa/edustajiston vaaleissa. Jokaisella osuuspankin jäsenellä on yksi ääni. Tuotto-osuus ei tuota äänivaltaa. Vuosille 2018-2019 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

#### 46. Pitkäaikaissäästämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili

Määräaikaiss- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset

**Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä**

Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)

31.12.2018
64 581,31
0,00
64 581,31
229 786,99

Tuloslaskelma ja tase

POHJOIS-KARJALAN OP KONSERNI

12 / 2018

12 / 2017

KONSERNITILINPÄÄTÖS  
TUOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	17 485 148,20	14 620 834,78
KORKOKULUT	-1 967 300,89	-1 941 252,03
KORKOKATE	15 517 847,31	-12 679 582,75
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIIJOITUKSISTA	6 123 694,18	3 481 250,97
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä	0,00	0,00
Omistusyhteisyrietyksissä	0,00	0,00
Muista yrityksistä	6 123 694,18	3 481 250,97
PALKKIOTUOTOT	8 764 758,45	9 687 267,75
PALKKIOKULUT	-1 023 641,00	-1 614 936,93
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	123 055,82	12 348,77
Arvopaperikaupan nettotuotot	123 525,53	1 412,17
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-469,71	10 936,60
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0,00	958 488,74
KÄYPÄÄN ARVOON KÄYVÄN ARVON RAHASTON KAUTTA KIRJATTUJEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	0,00	0,00
SIIJOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	163 565,81	-19 390,39
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	860 231,54	1 425 660,80
HALLINTOKULUT	-14 144 841,15	-14 240 127,15
Henkilöstökulut	-4 971 573,37	-6 432 473,98
Palkat ja palkkiot	-4 594 048,82	-5 411 817,40
Henkilösivukulut	-377 524,55	-1 020 656,58
Eläkekulut	-250 148,47	-875 797,69
Muut henkilösivukulut	-127 376,08	-144 858,89
Muut hallintokulut	-9 173 267,78	-7 807 653,17
POISTOT JA ARVONALENTUMISET KONSERNILIIKEARVOSTA	0,00	0,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-6 632 352,23	-5 696 382,16
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-3 049 988,54	-2 113 316,15
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	0,00	-1 244 025,57
ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON KIRJATUISTA RAHOITUSVAROISTA	-658 751,49	0,00
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	6 043 578,71	3 396 304,60
TULOVEROT	-736 165,92	-90 296,12
Tilikauden verot	-233 487,79	-638 509,60
Aikaisempien tilikausien verot	-382 760,03	0,00
Laskennallinen vero	-119 918,10	548 213,48
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	5 307 412,80	3 306 008,48
VÄHEMMISTÖN OSUUS TILIKAUDEN VOITOSTA TAI TAPPIOSTA	232 528,46	210 487,77
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	5 539 941,26	3 516 496,26
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	5 539 941,26	3 516 496,25

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	1 913 825,57	2 030 907,01
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	437 145 171,50	421 951 306,10
Vaadittaessa maksettavat	251 514,31	103 997 625,89
Muut	436 893 657,19	317 953 680,21
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	1 104 788 805,19	1 013 845 855,37
Muut	1 104 788 805,19	1 013 845 855,37
SAAMISTODISTUKSET	7 793 883,55	6 946 898,70
Julkishyhteisöiltä	970 577,30	0,00
Muilta	6 823 306,25	6 946 898,70
OSAKKEET JA OSUUDET	139 820 750,56	140 260 962,69
OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ	664 858,10	664 858,10
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	41 401,76	41 401,76
FVPL/ JOHDANNAISSOPIMUKSET	3 512 853,32	1 874 520,28
AINEELLISET HYÖDYKKEET	24 006 002,91	31 424 245,62
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	5 186 883,52	5 704 662,13
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	16 889 120,58	23 176 941,13
Muut aineelliset hyödykkeet	1 929 998,81	2 542 642,36
OSAKE-, SIOJITUSOSUUSANTI- JA KANTARAHASTOANTISAAMISET	0,00	0,00
MUUT VARAT	929 246,46	990 518,86
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	3 834 573,64	3 212 236,96
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	1 089 021,76	715 514,57
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 725 540 394,29	1 623 959 226,02



POHJOIS-KARJALAN OP KONSERNI

12 / 2018

12 / 2017

## VASTATTAVAA

<b>VIERAS PÄÄOMA</b>	<b>1 472 705 991,40</b>	<b>1 379 300 662,31</b>
<b>VELAT LUOTTOLAITOKSILLE</b>	<b>252 383 902,65</b>	<b>175 160 414,95</b>
Luottolaitoksille	252 383 902,65	175 160 414,95
Vaadittaessa maksettavat	20 883 902,65	160 414,95
Muut	231 500 000,00	175 000 000,00
<b>VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖLLE</b>	<b>1 200 890 118,85</b>	<b>1 186 354 128,12</b>
Talletukset	1 200 812 991,31	1 186 194 792,23
Vaadittaessa maksettavat	1 184 943 309,55	1 167 486 872,76
Muut	15 869 681,76	18 707 919,47
Muut velat	77 127,54	159 335,89
Vaadittaessa maksettavat	2 558,20	4 875,13
Muut	74 569,34	154 460,76
<b>JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT</b>	<b>3 288 501,31</b>	<b>1 705 526,96</b>
<b>MUUT VELAT</b>	<b>1 326 036,86</b>	<b>1 363 289,57</b>
Muut velat	1 241 759,21	1 259 647,57
Pakolliset varaukset	84 277,65	103 642,00
<b>SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT</b>	<b>6 289 456,01</b>	<b>7 043 915,40</b>
Muut	0,00	0,00
<b>LASKENNALLISET VEROVELAT</b>	<b>8 527 975,72</b>	<b>7 673 387,31</b>
<b>OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS</b>	<b>260 210 964,86</b>	<b>244 658 563,71</b>
<b>Osake- ja osuuspääoma</b>	<b>53 750 600,00</b>	<b>52 221 968,18</b>
Osakepääoma	0,00	0,00
Jäsenosuudet	4 402 000,00	4 233 768,18
Lisäosuudet	0,00	0,00
Tuotto-osuudet	49 348 600,00	47 988 200,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
Muut sidotut rahastot	18 036 327,10	17 139 474,94
Vararahasto	14 600 305,13	14 600 305,13
Käyvän arvon rahasto	1 266 541,65	1 181 959,41
FVOCI saamistodistuksista	0,00	1 068 597,05
FVOCI muista	0,00	94 495,07
Rahavirran suojausrahasto	1 583 177,09	314 357,11
Laskennalliset verot rahavirran suojauksesta	-316 635,44	-62 871,40
Laskennalliset verot FVOCI saamistodistuksista	0,00	-213 719,41
Laskennalliset verot FVOCI muista	0,00	-18 899,01
Yhtiöjärjestyksen / sääntöjen mukaiset rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	2 169 480,32	1 357 210,40
Vapaat rahastot	39 129 146,79	39 841 230,86
Muut rahastot	38 525 908,58	38 525 908,58
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	130 481 944,70	126 706 147,19
Tilikauden voitto tai tappio	5 539 941,26	3 516 496,25
Vähemmistön osuus pääomasta	5 896 443,09	5 233 246,29
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>1 725 540 394,25</b>	<b>1 623 959 226,02</b>
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET</b>		
<b>ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUMUKSET</b>	<b>17 869 117,70</b>	<b>16 561 975,34</b>
Takaukset ja pantit	17 869 117,70	16 561 975,34
<b>ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUMUKSET</b>	<b>124 850 160,50</b>	<b>123 787 306,69</b>
Muut	124 850 160,50	123 787 306,69
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>140 349 282,03</b>

## POHJOIS-KARJALAN OSUUSPANKKI

<b>OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA</b>	<b>1.1. - 31.12.2018</b>	<b>1.1. - 31.12.2017</b>
Korkotuotot	17 536 329,77	14 829 426,05
Korkokulut	1 966 969,64	1 922 216,18
<b>KORKOKATE</b>	<b>15 569 360,13</b>	<b>12 907 209,87</b>
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	6 123 694,18	3 481 250,97
Muista yrityksistä	6 123 694,18	3 481 250,97
Palkkiotuotot	8 764 925,45	8 672 015,73
Palkkiokulut	1 023 808,00	1 615 256,53
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	123 055,82	12 348,77
Arvopaperikaupan nettotuotot	123 525,53	1 412,17
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-469,71	10 936,60
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0,00	958 488,74
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	166 223,50	91 394,67
Liiketoiminnan muut tuotot	481 233,20	1 002 938,21
Hallintokulut	14 144 841,15	14 240 127,15
Henkilöstökulut	4 971 573,37	6 432 473,98
Palkat ja palkkiot	4 594 048,82	5 411 817,40
Henkilösivukulut	377 524,55	1 020 656,58
Eläkekulut	250 148,47	875 797,69
Muut henkilösivukulut	127 376,08	144 858,89
Muut hallintokulut	9 173 267,78	7 807 653,17
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	5 822 169,40	4 962 514,40
Liiketoiminnan muut kulut	2 929 128,00	2 050 275,83
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0,00	1 244 025,57
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista	658 751,49	0,00
<b>LIIKEVOITTO (-TAPPIO)</b>	<b>6 649 794,24</b>	<b>3 013 447,48</b>
Tilinpäätössiirrot	4 306 099,97	1 092 069,43
Tuloverot	-118 422,49	-307 576,17
Tilikauden verot	233 487,79	616 925,83
Aikaisempien tilikausien verot	382 760,03	0
Laskennallinen vero	-734 670,31	-924 502,00
<b>VARSAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN</b>	<b>2 462 116,76</b>	<b>2 228 954,22</b>
<b>TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)</b>	<b>2 462 116,76</b>	<b>2 228 954,22</b>

## POHJOIS-KARJALAN OSUUSPANKKI

<b>OSUUSPANKIN TASE</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
<b>VASTAAVAA</b>		
Käteiset varat	1 913 825,57	2 030 907,01
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,50	421 951 306,10
Vaadittaessa maksettavat	251 514,31	103 997 625,89
Muut	436 893 657,19	317 953 680,21
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 108 723 528,88	1 017 312 925,18
Muut	1 108 723 528,88	1 017 312 925,18
Saamistodistukset	7 793 883,55	6 946 898,70
Muilta	7 793 883,55	6 946 898,70
Osakkeet ja osuudet	139 779 025,96	140 219 238,09
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	664 858,10	664 858,10
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	41 401,76	41 401,76
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	1 874 520,28
Aineelliset hyödykkeet	14 561 455,51	21 977 494,85
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	3 808 314,50	5 169 210,90
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	9 548 523,55	15 204 209,49
Muut aineelliset hyödykkeet	1 204 617,46	1 604 074,46
Muut varat	929 246,46	990 518,86
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	3 834 486,14	3 212 221,96
Laskennalliset verosaamiset	1 089 021,76	889 612,29
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>1 719 988 758,51</b>	<b>1 618 111 903,18</b>
<b>VASTATTAVAA</b>		
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>		
Velat luottolaitoksille	252 383 902,65	175 160 414,95
Luottolaitoksille	252 383 902,65	175 160 414,95
Vaadittaessa maksettavat	20 883 902,65	160 414,95
Muut	231 500 000,00	175 000 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 201 057 509,35	1 186 541 123,84
Talletukset	1 200 980 381,81	1 186 381 787,95
Vaadittaessa maksettavat	1 185 110 700,05	1 167 673 868,48
Muut	15 869 681,76	18 707 919,47
Muut velat	77 127,54	159 335,89
Vaadittaessa maksettavat	2 558,20	4 875,13
Muut	74 569,34	154 460,76
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	1 705 526,96
Muut velat	1 319 388,16	1 342 403,15
Muut velat	1 235 110,51	1 238 761,15
Pakolliset varaukset	84 277,65	103 642,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	6 238 709,96	6 969 935,22
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
<b>VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>1 464 288 011,43</b>	<b>1 371 719 404,12</b>
<b>TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ</b>	<b>42 538 874,81</b>	<b>38 232 774,84</b>
Verotusperusteiset varaukset	42 538 874,81	38 232 774,84
<b>OMA PÄÄOMA</b>		
Osuuspääoma	53 750 600,00	52 221 968,18
Jäsenosuudet	4 402 000,00	4 233 768,18
Tuotto-osuudet	49 348 600,00	47 988 200,00
Muut sidotut rahastot	15 866 846,78	15 782 264,54
Vararahasto	14 600 305,13	14 600 305,13
Käyvän arvon rahasto	1 266 541,65	1 181 959,41
Vapaat rahastot	38 525 908,58	38 525 908,58
Muut rahastot	38 525 908,58	38 525 908,58
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	102 556 400,15	99 400 628,70
Tilikauden voitto (tappio)	2 462 116,76	2 925 346,46
<b>OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>213 161 872,27</b>	<b>208 159 724,22</b>
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>1 719 988 758,51</b>	<b>1 618 111 903,18</b>
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET</b>		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	17 869 117,70	16 561 975,34
Takaukset ja pantit	17 869 117,70	16 561 975,34
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	124 850 160,50	123 787 306,69
Muut	124 850 160,50	123 787 306,69
<b>TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>140 349 282,03</b>

**POHJOIS-KARJALAN OP KONSERNI**  
**Rahoituslaskelma**

2018

2017

**LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA**

Kauden voitto	5 539 941,24	6 790 313,80
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	3 502 136,11	999 740,38

**LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)****-208 520 765,53****-190 909 896,56**

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-120 573 997,68	-193 680 413,13
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-88 285 485,68	-38 447 381,46
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	-243 577,64	11 493 935,91
Osakkeet ja osuudet	437 389,26	29 603 720,23
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	249 459,47	382 779,92
Muut varat	-104 553,26	-262 538,03

**LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)****90 993 568,57****256 091 235,98**

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	77 223 487,70	119 038 482,02
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	14 535 990,73	137 765 785,70
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	-765 909,86	-713 031,74
Maksetut tuloverot	-1 205 766,97	270 226,94
Saadut osingot	6 123 694,18	6 444 360,06

**A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ****-103 567 192,40****79 685 980,60****INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**

Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	3 800,04
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-34 741,80	-165 019,59
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	480 993,38	30 760,00

**B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ****446 251,58****-130 459,55****RAHOITUKSEN RAHAVIRRA**

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	2 554 663,64	1 409 684,09
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-1 026 031,82	-4 159 350,00
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-1 558 827,10	-1 572 600,43
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	-712 084,07	1 498 552,47
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00

**C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ****-742 279,35****-2 823 713,87****D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN****27,15****-78,60****E. SULAUTUNEEN PANKIN RAHAVARAT****0,00****17 397 908,42****RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)****-103 863 193,02****94 129 636,99****RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA****106 028 532,90****11 898 895,91****RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA****2 165 339,88****106 028 532,90****RAHAVAROJEN MUUTOS****-103 863 193,02****76 731 728,57**

Saadut korot	17 232 552,01	15 702 176,56
Maksetut korot	2 047 591,63	1 757 563,76

**Kauden voittoon tehdyt oikaisut**

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-130 319,60	1 282 631,25
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	-27,15	78,60
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	0,00	-1 342 508,57
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	8 419 010,15	6 049 261,03
Maksuohjelmamuutosten voitot ja tappiot luotoista	0,00	0,00
Saamisten arvonalentumiset	685 266,74	1 273 798,22
Muut	-5 512 187,00	-6 263 520,15
	<u>3 461 743,14</u>	<u>999 740,38</u>
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-27 908,74	0,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	68 301,71	0,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	<u>40 392,97</u>	<u>0,00</u>
<b>Oikaisut yhteensä</b>	<b>3 502 136,11</b>	<b>999 740,38</b>
<b>Rahavarat</b>		
Käteiset varat	1 913 825,57	2 030 907,01
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	251 514,31	103 997 625,89
Rahavarat yhteensä	<u>2 165 339,88</u>	<u>106 028 532,90</u>

**POHJOIS-KARJALAN OP**  
**Rahoituslaskelma**

2018

2017

**LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA**

Kauden voitto	2 462 116,76	6 342 953,72
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	4 636 494,15	1 202 854,24

**LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)****-207 307 249,79****-189 152 822,95**

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-120 573 997,68	-193 680 413,13
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-87 882 649,60	-36 893 100,23
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	-243 577,64	11 493 935,91
Osakkeet ja osuudet	437 389,26	29 603 720,23
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	1 060 066,63	587 045,30
Muut varat	-104 480,76	-264 011,03

**LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)****91 011 435,20****256 098 432,71**

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	77 223 487,70	119 038 482,02
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	14 516 385,51	137 752 749,70
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	-728 438,01	-692 799,01
Maksetut tuloverot	-1 205 766,97	248 755,28
Saadut osingot	6 123 694,18	6 444 360,06

**A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ****-104 279 276,47****81 184 533,06****INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**

Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	3 800,04
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-34 741,80	-165 019,59
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	480 993,38	30 760,00

**B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ****446 251,58****-130 459,55****RAHOITUKSEN RAHAVIRRA**

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	2 554 663,64	1 409 684,09
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-1 026 031,82	-4 159 350,00
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-1 558 827,10	-1 572 600,43
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00

**C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ****-30 195,28****-4 322 266,34****D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN****27,15****-78,60****E. SULAUTUNEEN PANKIN RAHAVARAT****17 397 908,42****RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)****-103 863 193,02****94 129 636,99****RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA****106 028 532,90****11 898 895,91****RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA****2 165 339,88****106 028 532,90****RAHAVAROJEN MUUTOS****-103 863 193,02****76 731 728,57**

Saadut korot	17 283 733,58	15 765 686,17
Maksetut korot	2 047 260,38	1 738 527,91

**Kauden voittoon tehdyt oikaisut**

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-130 319,60	0,00
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	-27,15	0,00
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	0,00	0,00
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	10 175 428,13	0,00
Maksuohjelmamuutosten voitot ja tappiot luotoista	0,00	0,00
Saamisten arvonalentumiset	685 266,74	1 273 798,22
Muut	-6 134 246,94	-6 260 830,32
	<u>4 596 101,18</u>	<u>1 202 854,24</u>
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-27 908,74	0,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	68 301,71	0,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	<u>40 392,97</u>	<u>0,00</u>
<b>Oikaisut yhteensä</b>	<b>4 636 494,15</b>	<b>1 202 854,24</b>
<b>Rahavarat</b>		
Käteiset varat	1 913 825,57	2 030 907,01
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	251 514,31	103 997 625,89
Rahavarat yhteensä	<u>2 165 339,88</u>	<u>106 028 532,90</u>

## OSUUSPANKIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

### 1.1 YLEISTÄ

Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki on osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

### 1.2 KESKINÄINEN VASTUU JA OP RYHMÄ

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP Ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Osuuspankki yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP Ryhmälle on määritelty tekninen emoyhtiö. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. OP Ryhmän osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuismaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta [www.op.fi](http://www.op.fi) tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510, Helsinki.

### 1.3 LAATIMISPERUSTA

Osuuspankin tilinpäätös laaditaan ja esitetään luottolaitostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan asetuksen, kirjanpitolaian ja Finanssivalvonnan rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta antaa lisäksi ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi ja tilinpäätöksen laatimiseksi. Jäljempänä kuvatut tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ovat yhteneväiset kaikille OP Osuuskunnan jäsenosuuspankeille. Kuitenkaan jäsenosuuspankilla ei välttämättä ole kaikkia laatimisperiaatteissa lueteltuja eriä.

Osuuspankki otti käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista "Rahoitusinstrumentit" sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Rahoitusinstrumenttien laatimisperiaatteet on esitetty vertailuvuodelta 2017 kohdassa 1.5.2 ja IFRS 9 -standardin mukaisesti vuodelta 2018 kohdissa 1.5.3-1.5.7.

### 1.4 OSUUSPANKIN SULAUTUMISEN KÄSITTELY

Vertailutilikauden 2017 aikana Pielisen Osuuspankki sulautui Pohjois-Karjalan Osuuspankkiin. Sulautuminen merkittiin kaupparekisteriin 31.03.2017. Pielisen Osuuspankin sulautumishetken varat, velat ja varaukset on yhdistelty vastaanottaneen osuuspankin taseeseen kirjanpitoarvostaan. Sulautumishetken oman pääoman erät - vastaten nettovarojen ja sulautumisvastikkeen erotusta - on merkitty vastaanottaneen osuuspankin sidotun ja vapaan oman pääoman tileille siten, ettei sulautuneen ja vastaanottaneen osuuspankin sulautumista edeltäneiden sidottujen ja vapaiden omien pääomien yhteismäärät jatkuvuusperiaatteen mukaisesti ole muuttuneet sulautumisen seurauksena.



Pohjois-Karjalan Osuuspankin vertailutilikauden 2017 viralliseen tuloslaskelmaan sisältyy sulautuneen Pielisen Osuuspankin tulos sulautumisen jälkeiseltä ajalta 01.04. – 31.12.2017. Ennen sulautumista kertynyt sulautuneen pankin tulos esitetään vastaanottaneen pankin kertyneissä voittovaroissa.

Tasekirjaan sisältyy tilinpäätöksen lisäksi myös pro forma tilinpäätöslukuja. Pro forma lukuja ei ole tilintarkastettu. Toimintakertomuksessa on vertailukelpoisuuden parantamiseksi käytetty pro forma lukuja vertailutietoina sekä kaikissa tuloslaskelmaa kuvaavissa tiedoissa. Toimintakertomuksen tunnusluvut on esitetty pro forma tiedoin. Pro forma tuloslaskelmaan on sisällytetty sulautuneen osuuspankin tuloslaskelmaerät koko vertailutilikaudelta 1.1. – 31.12.2017.

## 1.5 YHDISTELYPERIAATTEET

### 1.5.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Osuuspankin konsernin muodostaa emo-osuuspankki ja sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Tytäryritysten tilinpäätökset yhdistellään hankintamenetelmällä. Osakkuusyritykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20 – 50 prosenttia yrityksen äänivallasta, tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, muttei määräysvaltaa.

Merkitykseltään vähäiset tytär- ja osakkuusyritykset jätetään yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen. Tällaisia ovat tytär- ja osakkuusyritykset, joiden taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti emoyrityksen taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa. Jos konsernin tällaisen tytär- tai osakkuusyrityksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyritysten taseiden loppusummien kanssa on vähintään viisi prosenttia konsernitaseen loppusummasta, yhdistellään se konsernitilinpäätökseen.

Tilikauden aikana hankitut tytär- ja osakkuusyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien. Tilikauden aikana myydyt tytär- ja osakkuusyritykset yhdistellään myyntihetkeen asti.

### 1.5.2 Konsolidointi

Tytäryritysten hankintamenot eliminoidaan hankintahetken taseen mukaisia omia pääomia vastaan. Hankintahetken oman pääoman määrän ylittävä tai alittava osuus hankintamenosta esitetään taseessa konserniliikearvona tai konsernireservinä siltä osin kuin niitä ei ole kohdistettu omaisuus- tai velkaerien lisäykseksi tai vähennykseksi. Konserniliikearvo poistetaan pääsääntöisesti viiden vuoden kuluessa suunnitelman mukaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa eliminoidaan konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäiset katteet, sisäinen voitonjako sekä keskinäiset saamiset ja velat. Vähemmistön osuus erotetaan tuloksesta ja omasta pääomasta ja esitetään omana eränä tuloslaskelmassa ja taseessa omassa pääomassa. Vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä.

Osakkuusyrityksistä konsernituloslaskelmaan sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus näiden yritysten tilikauden voitosta tai tappiosta ja esitetään tuloslaskelmassa omana eränä rivillä Osuus osakkuusyritysten tuloksesta. Tuloksessa huomioidaan myös osakkuusyritysten poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos laskennallisella verovelalla vähennettynä. Konsernitaseessa osakkuusyritysten hankintameno ja konsernin edellisen tilikauden tulokseen ja tilikauden tulokseen lisätään tai vähennetään konsernin osuus hankinnan jälkeisistä muutoksista nettovarallisuudesta.

Konserniin kuuluva kiinteistöyhtiö voi jättää erillistilinpäätöksessään tekemättä suunnitelman mukaiset poistot. Konsernitilinpäätöksessä poistot oikaistaan suunnitelman mukaisiksi.

## 1.6 RAHOITUSINSTRUMENTIT

### 1.6.1 Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään viimeaikaisten toteutuneiden markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

### 1.6.2 Luokittelu ja arvostaminen vertailuvuonna 2017

Rahoitusinstrumentit luokitellaan neljään ryhmään: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat voivat jakaantua kahteen alaryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat.

Rahoitusvarojen kirjaamisperusteena käytetään kaupantekopäivää. Rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin on lakannut.

Saamisen hankintamenoksi kirjataan käypä arvo, joka pääsääntöisesti on se määrä, joka siitä on hankintahetkellä maksettu. Hankintameno sisällytetään transaktiomenot, jotka kohdistuvat lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen transaktiomenot kirjataan kuluksi hankintahetkellä.

### **1.6.2.1 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja –velat vertailuvuonna 2017**

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannaissopimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimusjohdannaiset.

### **1.6.2.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat vertailuvuonna 2017**

Tilinpäätökseen voidaan tietyn edellytyksin merkitä käypään arvoon myös muita tietyt ehdot täyttäviä rahoitusvaroja ja –velkoja, jos päätös näiden erien pysyvistä käypään arvoon merkitsemisestä tehdään tällaista erää ensimmäistä kertaa kirjanpitoon merkittäessä. Osuuspankissa tähän erään voidaan merkitä vain sellainen rahoitusvaroihin kuuluva instrumentti, johon liittyy yksi tai useampi sellainen kytketty johdannainen, joka kirjanpidossa muutoin pitäisi esittää erillään tästä instrumentista ja arvostaa käypään arvoon.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntitulokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

### **1.6.2.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset vertailuvuonna 2017**

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät määrättynä päivänä ja jotka on hankittu aikomuksella ja kyvyllä pitää eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan arvopaperin kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

Mikäli on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään pidettäviin rahoitusvaroihin kuuluvan joukkovelkakirjan arvo on alentunut, kirjataan arvonalentumistappio tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

### **1.6.2.4 Lainat ja muut saamiset vertailuvuonna 2017**

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka ovat osuuspankin myöntämiä luottoja ja niihin rinnastettavia rahoitussopimuksia sekä noteeraamattomia saamistodistuksia.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Jos lainan tai saamisen arvo on tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta alhaisempi kuin jaksotettu hankintamenu, arvostetaan se arvonalentumistappiolla vähennettyyn jaksotettuun hankintamenuon.

Lainoista ja muista saamisista kirjataan saamiskohtaisia ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia. Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton pääoman ja maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen,

diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvonalentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien diskonttatut nykyarvot. Lisäksi mallissa arvioidaan tappion synnyttävän tapahtuman ajankohtaa ns. havainnointiviiveen avulla.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen annetaan myönnytys lainaehtoihin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina poistetaan taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun, tai taseesta poiskirjaamisesta on tehty muutoin erillinen päätös. Taseesta poiskirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

Mikäli on saatu objektiivista näyttöä saamiskohtaisen arvonalentumisen testauksessa aiemmin mukana olleen asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta, arvonalentumisen määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuneet muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

### 1.6.2.5 Myytävissä olevat rahoitusvarat vertailuvuonna 2017

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat muodostuvat pääasiassa saamistodistuksista, pitkäaikaisista osakesijoituksista ja muista toiminnalle välttämättömistä osakkeista ja osuuksista. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättyä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Silloin kun käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet sekä muut noteeraamattomat osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman Käyvän arvon rahastoon, josta ne kirjataan tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot, kun omaisuuserä myydään, saamistodistus eräännyty tai sen arvon on todettu alentuneen. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös näiden rahoitusvarojen myyntitulokset.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintameno. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen rahoitusvarojen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

### 1.6.2.6 Muut rahoitusvelat vertailuvuonna 2017

Muut rahoitusvelat luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvelat. Velka merkitään taseeseen arvoon, joka siitä on hankintahetkellä saatu. Velan nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä, kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

## 1.6.3 Arvostusmenetelmät vuonna 2018

### 1.6.3.1 Jaksotettu hankintameno

Jaksotettu hankintameno on se määrä, johon rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka on arvostettu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä, vähennettynä lyhennyksillä, lisätynä tai vähennettynä alkuperäisen määrän ja erääntyvän määrän välisen erotuksen kertyneillä, efektiivisen koron menetelmää käyttäen lasketuilla jaksotuksilla ja, kun on kyse rahoitusvaroista, oikaistuna tappiota koskevalla vähennyserällä.

Efektiivisen koron menetelmää käyttäen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan odotettavissa olevana voimassaoloaikana saatavaksi tai suoritettavaksi arvioidut maksut tulevat diskontatuiksi täsmälleen rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräisen kirjanpitoarvon tai rahoitusvelan jaksotetun hankintamennon suuruiseksi. Efektiivistä korkoa laskettaessa rahavirrat arvioidaan ottamalla huomioon rahoitusinstrumentin kaikki sopimusehdot ilman odotettavissa olevia luottotappioita ("ECL"). Laskelma sisältää kaikki sellaiset sopimusosapuolten välillä suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- tai alikurssit. Palkkioita, jotka ovat kiinteä osa rahoitusinstrumentin korkoa, ovat esim. lainan nostoon liittyvät toimisto- ja järjestelypalkkiot, ja ne jaksotetaan rahoitusinstrumentin odotettavissa olevalle juoksuajalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle, jos se on asianmukaista. Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään kirjanpitolain mukaisesti ja näitä ovat esim. lainan hoitoon liittyvät maksut.

Arvioituihin rahavirtoihin sisällytetään odotettavissa olevat luottotappiot, kun lasketaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroilta, joiden katsotaan alkuperäisenä kirjaamisajankohtana olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (ns. "POCI").

#### *Korkotuotot*

Korkotuotot on laskettu soveltamalla efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräiseen kirjanpitoarvoon, paitsi silloin kun kyseessä ovat:

- a) ostetut tai alun perin myönnettyt luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneet rahoitusvarat, joiden osalta sovelletaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintamenuun
- b) rahoitusvarat, jotka eivät ole ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja, mutta joista on myöhemmin tullut luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (tai jotka ovat vaiheessa 3). Näiden rahoitusvarojen osalta sovelletaan efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintamenuun (eli nettomääräiseen kirjanpitoarvoon odotettavissa olevan luottotappion vähentämisen jälkeen).

### 1.6.3.2 Alkuperäinen kirjaaminen ja arvostaminen

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä arvostetaan rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään tai siitä vähennetään rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Välittömästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen rahoitusvarasta kirjataan odotettavissa olevia luottotappioita koskeva vähennyserä, jos rahoitusvara arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta. Tämä aiheuttaa tuloslaskelmaan kirjanpidollisen tappion äskettäin myönnettyistä tai äskettäin ostetuista rahoitusvaroista.

## 1.6.4 Rahoitusvarojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

Osuuspankki on luokitellut 1.1.2018 alkaen rahoitusvarat seuraaviin ryhmiin:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat
- Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat
- Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat.

### 1.6.4.1 Luotot ja saamistodistukset

Luottojen ja saamistodistusten luokittelu ja myöhempi arvostaminen riippuvat seuraavista tekijöistä:

- a) Osuuspankin liiketoimintamallista rahoitusvarojen hallinnoinnissa
- b) rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvista rahavirtaominaisuuksista.

Näiden tekijöiden perusteella Osuuspankki luokittelee luotot ja saamistodistukset kolmeen seuraavaan arvostusryhmään:

- 1) Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi, ja jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Erän kirjanpitoarvo sisältää odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän ja korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä korkotuottoihin.
- 2) Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja ja myymällä rahoitusvaroja. Lisäksi sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Muutokset käyvässä arvossa kirjataan käyvän arvon rahastoon. Arvon alentumisvoitot tai -tappiot sekä valuuttakurssivoitot tai -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Kun rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, siirretään käyvän arvon rahastoon kertynyt voitto tai tappio luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi eräksi käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuottoihin. Efektiivisen koron menetelmää käyttäen laskettu korko kirjataan korkotuottoihin.
- 3) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia rahoitusvaroja pidetään kaupankäyntitarkoituksessa tai kun rahoitusvara ei täytä jaksotettuun hankintahintaan tai käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavien kriteereitä. Voitot ja tappiot kirjataan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

#### *Liiketoimintamalli*

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, miten Osuuspankki hallinnoi rahoitusvarojaan rahavirtojen kerryttämiseksi. Osuuspankissa liiketoimintamallin ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat pelkästään sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä vai sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä sekä rahavirroista, jotka saadaan myymällä rahoitusvara, vai onko kyseessä kaupankäynti. Kaupankäyntiliiketoimintamalliin kuuluvat rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Liiketoimintamallia arvioidessaan Osuuspankki ottaa huomioon tulevat toimenpiteet liiketoimintamallin tavoitteen saavuttamiseksi. Arviointiin kuuluu aikaisempi kokemus rahavirtojen keräämisestä, kuinka liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuutta arvioidaan ja kuinka siitä raportoidaan yhteisön johtoon kuuluville avainhenkilöille, kuinka riskejä hallitaan ja kuinka liiketoiminnan johtajia palkitaan. Esimerkiksi Osuuspankin myöntämiä asuntoluottoja pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi.

#### *Rahavirtaominaisuudet*

Silloin kun Osuuspankin liiketoimintamalli on muu kuin kaupankäynti, Osuuspankki arvioi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa. Perustyyppisessä lainanhoitojärjestelyssä sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua ("SPPI"), jossa koron merkittävimmät osatekijät ovat korvaus rahan aika-arvosta, luottoriskistä, lainanantoon liittyvistä riskeistä ja voittomarginaalista. Valtaosa Osuuspankin rahoitusvaroista on perustyyppisiä lainanantojärjestelyjä.

Osuuspankin kaikki henkilöasiakkaille myönnetty luotot ja osa yritysasiakkaiden luotoista sisältävät mahdollisuuden ennaikaiseen takaisinmaksuun. Ehdot ovat kuitenkin yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa, koska ennen eräpäivää maksettava määrä vastaa sopimuksen mukaista nimellismäärää ja kertynyttä (mutta maksamatonta) sopimuksen mukaista korkoa, joka voi sisältää lisäkorvauksen sopimuksen ennaikaisesta päättämisestä.

Saamistodistusten rahavirtaominaisuudet testataan Bloombergin SPPI-työkalulla, jonka antaman palautteen pohjalta joko hyväksytään tai hylätään SPPI testi. Menetelmä tunnistaa sopimusehdoista useita eri elementtejä jotka vaikuttavat siihen täytyykö SPPI-määrittäminen.

Silloin kun sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat alttiina esim. osakkeiden hintojen tai lainanottajan taloudellisen tuloksen muutoksille, ei kyseessä ole perustyyppinen lainanantojärjestely, ja tällaiset rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Tyypillisesti tällaisia ovat erilaiset rahastosijoitukset, jotka eivät täytä oman pääoman määritelmää IAS 32:n mukaisesti liikkeeseenlaskijan tilinpäätöksessä.

Rahoitusvaroihin sisältyviä kytkettyjä johdannaisia ei eroteta pääsopimuksesta vaan ne huomioidaan sopimukseen perustuvien rahavirtojen kokonaisarviointissa.

Jos rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettua liiketoimintamallia muutetaan, voidaan rahoitusvaroja joutua uudelleenluokittelemaan. Uudelleenluokittelua sovelletaan ei-takautuvasti luokittelun muutospäivästä lähtien. Tällaisia muutoksia odotetaan tapahtuvan hyvin harvoin.

#### **1.6.4.2 Oman pääoman ehtoiset instrumentit**

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ovat instrumentteja, jotka osoittavat oikeutta osuuteen yhtiön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Tyypillisesti tällaisia ovat osakesijoitukset.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit arvostetaan myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun Osuuspankki on tehnyt alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattoman valinnan, jonka mukaan tietyt kaupankäyntiliiketoimintaan kuulumattomat sijoitukset oman pääoman ehtoihin instrumentteihin, jotka muutoin arvostettaisiin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, käsitellään siten, että käyvän arvon myöhemmät muutokset esitetään käyvän arvon rahastossa. Tällaisia sijoituksia ovat osuuspankin strategiset sijoitukset osuuspankkien keskusyhteisö OP Osuuskunnan osuuspääomaan (lisäosuudet ja jäsenosuudet), joiden nimellisarvo vastaa käypää arvoa. Näiden sijoituksista ei muodostu myyntivoittoja tai tappioita. Osuuspääoman korot kirjataan tuottoihin oman pääoman ehtoista sijoituksista. Maksettavan koron määrä vahvistetaan vuosittain OP Osuuskunnan Osuuskuntakokouksessa. Osingot kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä oman pääoman ehtoista sijoituksista kirjataan myös tuloslaskelman erään tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista.

#### **1.6.4.3 Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttaminen**

Maksusuunnitelman muutoksia tehdään normaaliin asiakassuhteen hoitoon kuuluvana toimenpiteenä, mutta myös tilanteissa, joissa asiakkaan maksukyky on heikentynyt. Tällöin heikentyneestä maksukyvystä joudutaan antamaan myönnytys lainaehtoihin – esimerkiksi lyhennysvapaa – rajoitetuksi ajaksi. Yleensä näissä tilanteissa lainan sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen tai niihin tehdään muutoin muutoksia, eivätkä ne johda kyseisen lainan taseesta pois kirjaamiseen. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Jos lainaehtoihin tehtävät muutokset ovat merkittäviä tai laina muutoin neuvotellaan uudelleen, Osuuspankki kirjaa alkuperäisen lainan pois taseesta ja kirjaa samalla taseeseen muutetun uuden lainan. Tällöin muutoksen tekemisajankohta on lainan alkuperäinen kirjaamisajankohta, kun muutettuun lainaan sovelletaan arvon alentumista koskevia vaatimuksia. Tyypillisesti tämä tarkoittaa, että tappiota koskevan vähennyserän määrä vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita. Osuuspankki luokittelee muutoksen syyt ja vakavuusasteet sisäisellä luokituksella, jolla seurataan, onko taseesta pois kirjaamiseen yhteydessä ollut näyttöä siitä, että muutettu laina on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Tällöin se kirjataan alun perin myönnettynä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneena rahoitusvaroihin kuuluvana eränä. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa ongelmalliseen omaisuuserään on tehty huomattava muutos.

Muutoin rahoitusvaroihin kuuluvat erät kirjataan pois taseesta silloin, kun sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai kun Osuuspankki siirtää rahoitusvaroihin kuuluvan erän toiselle osapuolelle ja siirto täyttää taseesta pois kirjaamisen edellytykset.

### 1.6.5 Arvon alentuminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kaikista jaksotettuun hankintamenuun arvostettavista ja käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavista tase-eristä (muut kuin oman pääoman ehtoiset instrumentit) sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista ja takaussopimuksista. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan jokaisena raportointipäivänä ja ne kuvastavat:

- a) vinoutumatonta ja todennäköisyyksillä painotettua rahamäärää, joka määritetään arvioimalla mahdollisten tulevien vaihtelualue;
- b) rahan aika-arvoa ja
- c) järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on raportointipäivänä saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja ja joka koskee toteutuneita tapahtumia, vallitsevia olosuhteita ja ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista.

#### 1.6.5.1 Sopimusten luokittelu kolmeen arvonalentumisvaiheeseen

Sopimukset luokitellaan kolmeen eri vaiheeseen. Eri vaiheet kuvastavat luoton laadun heikkenemistä alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

- Vaihe 1: sopimukset, joiden luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan 12 kuukauden ECL.
- Vaihe 2: sopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan koko voimassaoloajan ECL.
- Vaihe 3: maksukyvyttömät sopimukset, joille lasketaan myös koko voimassaoloajan ECL.

Lisäksi sopimukset, jotka on alun perin myönnetty arvoltaan alentuneina, ovat aina koko voimassaoloajan odotetun tappion laskennan piirissä (POCI).

##### *Maksukyvyttömyyden (default) määritelmä*

Osuuspankissa sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaisessa laskennassa samaa maksukyvyttömyyden määritelmää kuin sisäisissä luottoriskimalleissa (IRB). Maksukyvyttömyyttä arvioidaan OP Ryhmän sisäisellä maksukäyttämiseen perustuvalla luokittelujärjestelmällä. Henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden määritelmää sovelletaan sopimuskohtaisesti, kun taas yritysasiakkaissa tarkastellaan asiakaskokonaisuutta. Asiakas luokitellaan maksukyvyttömäksi, kun on todennäköistä, ettei asiakas maksa luottovelvoitteitaan täysimääräisesti ilman, että Osuuspankki turvautuu toimiin (esim. vakuuden realisointiin), tai viimeistään silloin, kun rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä maksu on viivästynyt yli 90 päivää.

Maksukyvyttömyyden määritelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU N:o 575/2013 (CRR) artiklaan 178.

Asiakkaan maksukyvyttömyys päättyy, kun se ei enää täytä maksukyvyttömyyden määritelmää. Tämän jälkeen maksukäyttämisen luokka palautuu 6 kuukauden viiveellä.

##### *Luottoriskin merkittävä lisääntyminen*

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan sopimuskohtaisesti joko 12 kuukaudelle tai koko voimassaoloajalle riippuen siitä, onko instrumentin luottoriski lisääntynyt raportointipäivänä merkittävästi alkuperäisestä. Luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan sekä laadullisilla että määrällisillä kriteereillä. Lainanhoitojousto pidetään laadullisena kriteerinä. Muut laadulliset tekijät koostuvat erilaisista luottoriskin mittareista (esim. kovenanttirikkomuksista), ja ne huomioidaan luokittelumalleissa tai maksukäyttämisen luokan arvioinnissa.

Osuuspankki on sisällyttänyt suhteellisia ja absoluuttisia kynnysarvoja luottoriskin merkittävän luottoriskin määrällisen lisääntymisen määrittämiseen ottaen huomioon kaikki järkevä ja perusteltavissa oleva informaatio.



Määrällinen muutos arvioidaan koko voimassaoloajan PD lukujen (PD-käyrä) suhteellisen muutoksen perusteella. Alkuperäinen koko voimassaoloajan PD-käyrä lasketaan luoton myöntöhetkellä huomioiden makroekonomiset tekijät. Seuraavaksi määritellään luonnollinen hyväksyttävä vaihteluväli sille, milloin luottoriskin ei katsota lisääntyneen merkittävästi lainan jäljellä olevan maturiteetin aikana. Hyväksyttävä vaihteluväli on mallinnettu erikseen henkilö- yritysasiakkaille. Tuloksena saadaan ns. kynnysarvokäyrä, johon kunakin raportointipäivänä verrataan sen hetkistä jäljellä olevaa koko voimassaoloajan PD-käyrää; jos kynnysarvo ylittyy, luottoriski on kasvanut merkittävästi ja luotosta kirjataan koko luoton juoksuajalle laskettu luottotappio. Tämän suhteellisen muutoksen rajan lisäksi edellytetään, että luottoluokassa on tapahtunut heikennys alkuperäisestä, jotta siirtyminen koko voimassaoloajan ECL- lasketaan ei tapahdu vain ajan kulumisen perusteella. Lisäksi heikoimpiin luottoluokkiin sovelletaan absoluuttista luottoluokan rajaa.

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä luottoriski on lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, jos sopimukseen perustuvat maksut ovat viivästyneet yli 30 päivää.

Osuuspankki ei ole soveltanut luottoriskin merkittävän lisääntymisen arvioinnissa IFRS 9 -standardin sallimaa siirtymäsääntöä alhaisen luottoriskin olettamasta niille sopimuksille, joille ei ilman kohtuuttomia kustannuksia ja työmäärää saada laskettua alkuperäistä koko voimassaoloajan PD:tä.

Osuuspankki seuraa säännöllisesti, miten tehokkaasti edellä mainitut kriteerit havaitsevat luottoriskin merkittävän lisääntymisen ennen kuin sopimukseen perustuvat maksut ovat erääntyneet yli 30 päivää, ja että sopimukset eivät yleensä siirry arvonalentumisvaiheesta 1 suoraan arvonalentumisvaiheeseen 3, ja tekee suhteellisen muutoksen laskutapaan tarvittavat kalibroinnit.

## 1.6.5.2 Laskentamenetelmät

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan pääosin järjestelmäperusteisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmällä (PD/LGD -menetelmä) sopimuskohtaisesti kaikille henkilö- ja yritysasiakkaiden vastuille. Tämän lisäksi suurimmille vaiheissa 3 oleville yritys vastuille käytetään asiantuntija-arvioon perustuvaa kassavirtaperusteista ECL laskentamenetelmää.

### 1.6.5.2.1 PD/LGD – menetelmä

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan käyttäen mallinnettuja riskiparametreja ja kaavalla probability of default (PD) x loss given default (LGD) x exposure at default (EAD) kaikille portfolioille sopimuskohtaisesti, ja ne kuvastavat odotuksia tulevista luottotappioista raportointipäivänä. PD kuvaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä alla kuvatun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisesti. LGD kuvaa tappio-osuutta maksukyvyttömyyshetkellä, ja siihen vaikuttaa mm. vakuuksien ja erilaisten takauksien määrä ja tyyppi. EAD kuvaa vastuun määrää maksukyvyttömyyshetkellä sisältäen taseessa olevan vastuun (pääoman ja kertyneen koron) sekä odotetun käytön taseen ulkopuolisista eristä maksukyvyttömyyshetkellä.

ECL-laskenta perustuu kolmeen eri skenaarioon. Riskiparametrit PD, LGD ja EAD lasketaan vuosikohtaisesti kussakin skenaariossa. Vuosittaiset ECL-luvut diskontataan raportointipäivään, ja eri skenaarioiden luvuista lasketaan todennäköisyyksillä painotettu ECL. Diskonttaustekijänä käytetään sopimuksen efektiivistä korkoa tai sen arviota. Sopimuksen jäljellä oleva maturiteetti on rajoitettu laskennassa maksimissaan 30 vuoteen.

Sopimuksen koko voimassaoloajan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (lifetime PD) mallit on tehty erikseen henkilöasiakkaille ja yritysasiakkaille. PD-malleihin vaikuttaa keskeisesti sopimuksen luottoluokka, luoton ikä (henkilöasiakkaat) sekä mallin alasegmentti, joka määräytyy yritysasiakkaille luokittelumallin perusteella ja henkilöasiakkaille tuotetyypin perusteella. Lisäksi PD-estimaatit ovat riippuvaisia makrotaloudellisista tekijöistä ja niiden ennusteista kussakin skenaariossa.

Sopimuksen koko voimassaoloajan tappio-osuusmalli (lifetime LGD) koostuu kolmesta komponentista: 1) maksukyvyttömyystilasta toipumisen todennäköisyydestä, 2) vakuudellisesta palautusosuudesta ja 3) vakuudettomasta palautusosuudesta. Eri komponenttien arvot riippuvat keskeisesti tuotetyypistä, toimialasta (yritykset) ja vakuustyyppistä. Makrotaloudelliset tekijät ja niiden ennusteet vaikuttavat kahteen ensimmäiseen komponenttiin.

Sopimuksen koko voimassaoloajan vastuu maksukyvyttömyyshetkellä (lifetime EAD) perustuu tuotetyypistä riippuen sopimuksen mukaisiin kassavirtoihin, odotettuun käyttöasteeseen, ennenaikaisen takaisinmaksun todennäköisyyteen ja maturiteettimalliin.

#### *Sopimuksen voimassaoloajan määrittäminen*

Sopimuksen voimassaoloaika on velkakirjalainoilla sopimuksen mukainen maturiteetti, joka ottaa huomioon maksusuunnitelman mukaiset lainan lyhennykset. Ennenaikaisen takaisinmaksun mallia sovelletaan vakuudellisiin velkakirjalainoihin (pl. maksukyvyttömät) mutta se ei lyhennä sopimuksen maturiteettia vaan se huomioidaan osana sopimuksen EAD:tä.

Valmiusluotot ovat toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ja niille on mallinnettu odotettu maturiteetti. Mallinnettu maturiteetti riippuu tuotetyypistä ja luottoluokasta ja se on keskimäärin n. 15 vuotta.

#### *Tulevaisuuteen suuntautuva informaatio*

Laskentamalliin sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita. OP Ryhmän ekonomistit päivittävät makroekonomiset skenaariot neljännesvuosittain, ja ne ovat samoja, joita muutoinkin käytetään Osuuspankin taloudellisessa vuosisuunnittelussa. Makroekonomiset ennusteet kattavat 5 vuotta, ja ne on ekstrapoloitu 30 vuoteen asti tuotantofunktiota käyttäen. Käytetyt makroekonomiset tekijät ovat: BKT:n kasvu, työttömyysaste, investointien kasvu, inflaatio, ansiotason muutos ja 12 kk Euribor -korko. Lisäksi asuntojen hintaindeksiä käytetään LGD-malleissa. Käytettäviä skenaarioita on kolme: perus, vahva ja heikko. Skenaarioille on myös arvioitu toteutumisen todennäköisyydet.

Makroekonomisten ennusteiden laatiminen ja niiden heijastaminen tulevaisuuteen aina 30 vuoteen saakka sisältää suuren määrän epävarmuutta, ja siten toteutuneet tulokset voivat merkittävästi poiketa ennustetusta. Osuuspankki on analysoinut, että ECL-laskennassa käytettävien riskiparametrien komponenttien ja makroekonomisten tekijöiden muutoksen suhde ei ole lineaarinen. Näin ollen makroekonomiset ennusteet edustavat Osuuspankin parasta näkemystä mahdollisista skenaarioista ja lopputulemista.

### **1.6.5.2.2 Asiakaskohtainen asiantuntija-arvioon perustuva kassavirtaperusteinen ECL menetelmä**

Suurimmille R-rating mallin piirissä oleville vaiheessa 3 oleville yritys vastuille lasketaan ECL asiantuntija-arviona asiakaskohtaisesti kassavirtaperusteisella menetelmällä. Asiantuntija-arvio laaditaan rating- tai luottopäätöksen yhteydessä.

Laskennassa hyödynnettävä eteenpäin katsova informaatio on osa luottoanalyytikon laatimaa yrityksen luottokelpoisuusarviota ja ratingsitystä, jossa otetaan kantaa liiketoiminnan, markkinoiden, kilpailutilanteen sekä ennustetun kassavirran kehitykseen. Laskennassa otetaan huomioon myös makrotaloudellisten muuttujien vaikutusta kuvaavat skenaariot (vahva, perus ja heikko) ja niiden perusteella lasketaan asiakkaan painotettu odotettu luottotappio. Skenaarioiden määrittelyssä hyödynnetään PD/LGD mallissa käytettyjä skenaarioita.

Kun asiakaskohtaisessa asiantuntija-arvioon perustuvassa ECL laskennan piirissä oleva asiakas ei enää täytä maksukyvyttömän kriteereitä ja se on ratingprosessin yhteydessä tunnistettu ja luokiteltu ”terveeksi” vastapuoleksi, se poistuu tämän menetelmän piiristä ja palautuu normaalin PD/LGD mallin mukaiseen odotetun luottotappion laskennan piiriin kolmen kuukauden koeajan jälkeen.

### **1.6.5.3 Saamistodistusten arvonalentuminen**

Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavien saamistodistusten odotettu tappio kirjataan tulosvaikutteisesti ja vähentämään käyvän arvon rahastoa.

Osuuspankki käyttää saamistodistusten odotetun tappion laskennassa kahta toisistaan erillistä mallia. Ensisijaisena mallina käytetään Bloombergin mallia. Bloombergin malli ei kuitenkaan tue kaikkia joukkovelkakirjoja vuoden 2018 alusta, joten niille joukkovelkakirjalainoille, joita Bloombergin malli ei ECL:n kullakin määrittäshetkellä tue, käytetään OP:n omaa luottoluokitustietoihin pohjautuvaa mallia.

### 1.6.5.3.1 Bloombergin malli

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kaavalla  $PD \times LGD \times EAD$  kaikille portfolioille ostoeräkohtaisesti, ja ne kuvastavat odotuksia tulevista luottotappioista raportointipäivänä.

Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) pohjana käytetään pörssinoteerattujen yhtiöiden tapauksessa Mertonin distance-to-default (DD) -mallia, jonka antama tulos muunnetaan PD-arvoksi mallin historiallisen toteuman perusteella. Lukua oikaistaan yhtiöiden tilinpäätöstiedoista poimituilla taseen vahvuutta, likviditeettiriskiä ja tuloksenteekokyä kuvaavilla tunnusluvuilla. Näitä tunnuslukuja puolestaan on normalisoitu taseen ulkopuolisten erien arvioitun vaikutuksen mukaan.

Yksityisten yhtiöiden tapauksessa PD-mallinnus perustuu yhtiön saatavilla olevista tilinpäätöstiedoista kerättyihin tunnuslukuihin ja sektorille mallinnettuun keskimääräiseen riskiin.

Maksukyvyttömyyden määritelmä on yhtenevä kansainvälisten valvojen edellyttämän maksukyvyttömyyden määritelmän kanssa ja käsittää konkurssit, maksujen suorittamatta jättämisen, ongelmalliset uudelleenjärjestelyt ja valtion pakkolunastukset.

LGD-mallin toipumisosuus perustuu maksukyvyttömyiden saamisten historiallisiin toipumisosuuksiin. Toipumisosuus määritellään maksukyvyttömän saamisen kauppahinnasta, ja siinä huomioidaan etuoikeus maksuihin, liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuus, toimialan luonne, suhdannesykli, vakuustyyppi, alue jne.

OP Ryhmän sisäisille saamistodistuksille ei muodostu odotettavissa olevaa luottotappiota, koska OP Ryhmän sisäisten saamistodistusten PD on nolla.

### 1.6.5.3.2 Luottoluokitustietoihin pohjautuva malli

Mallissa haetaan ostoerille sekä hankintahetken että raportointihetken luottoluokitukset ja konvertoidaan ne PD-luvuiksi. Ensisijaisesti käytetään ulkoisien luottoluokitusten keskiarvoja, toissijaisesti sisäistä luottoluokitusta mikäli ulkoisia luokituksia ei ole.

PD:t vastaavat historiallisia toteutuneita maksukyvyttömyksiä luottoluokitusluokittain kullekin luottoluokitusluokittain kullekin aikavälille luottoluokituksen antohetkestä. Historiadata johon määritetty vastaavuus pohjautuu, on kattava ja pitkältä aikaväliltä. LGD:t vastaavat myös tutkittuja historiallisia toteumia sijoitus/vakuuslajeittain (senioriteetti, covered bond-status) eikä niitä erikseen arvioida liikkeeseenlaskija -tai sijoituskohtaisesti. Koska ulkoiset luottoluokitukset mittaavat PD:n sijaan kokonaisluottoriskiä (ECL), vaikuttaa niiden tapauksessa LGD ainoastaan ECL:n jakautumiseen PD -ja LGD-komponenttien välillä.

### 1.6.5.3.3 Saamistodistusten luokittelu arvonalentumisvaiheisiin

Molemmissa laskentamalleissa luottoriskin merkittävä lisääntyminen todetaan yhdenmukaisin kriteerein, samoin siirrot vaiheeseen 3.

Vaiheeseen 2 siirretään sellaiset sijoitukset, joiden yhden vuoden PD on kaksinkertaistunut siten että prosenttiyksiköissä muutos on vähintään 0,2%, sijoitukseen on myönnetty lainanhoitajousto tai sen maksut ovat yli 30 päivää erääntyneet. Vaiheeseen 3 luokitellaan maksukyvyttömään liikkeeseenlaskijaan liittyvät sijoitukset, jos sen maksut ovat erääntyneet yli 90 päivää tai jos asiakas on ongelma-asiakas.

### 1.6.5.4 Taseen ulkopuolisten erien arvonalentuminen

Useisiin Osuuspankin tarjoamiin tuotteisiin kuuluu vakiona tai jossain elinkaaren vaiheessa nostovara, limiitti tai muu taseen ulkopuolinen luottositoumus. Esimerkiksi valmiusluottoihin, kuten luottokortteihin ja luotollisiin tileihin, sisältyy sekä laina että sitoutuminen nostamattomaan osuuteen. Lisäksi Osuuspankki on myyjäosapuolena erilaisissa takauksissa kuten rahoitustakauksissa sekä muissa kaupallisissa tai viranomaistakauksissa, joihin kaikkiin sovelletaan IFRS 9 -standardin arvonalentumisen sääntöjä. Luottositoumusten ja takaussopimusten osalta alkuperäisen kirjaamisen katsotaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia sovellettaessa tapahtuneen päivänä, jona Osuuspankki tulee peruuttamattoman sitoumuksen osapuoli. Näin ollen odotetun tappion laskennassa huomioidaan vain Osuuspankkia sitovat erät.

Näille erille lasketaan odotettu tappio samoilla periaatteilla kuin luotoille. Samoin luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan samoin perustein. Tällaisille tuotteille mallinnetaan EAD, joka ennustaa vastuiden määrää maksukyvyttömyyshetkellä. Se sisältää sekä käyttöasteen että luottovasta-arvokertoimen. Lisäksi toistaiseksi voimassa oleville sopimuksille sovelletaan maturiteettimallia. Mallissa huomioidaan tilanteet, jossa Osuuspankilli on sopimukseen perustuva mahdollisuus vaatia takaisinmaksua ja peruuttaa nostamatonta osuutta koskeva sitoumus, mutta se ei rajoita altistumista luottotappioille sopimuksen mukaisena irtisanomisaikana.

### 1.6.5.5 Odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaaminen

Pääsääntöisesti odotettavissa olevia luottotappioita varten kirjataan tappiota koskeva vähennyserä lainan kirjanpitoarvon vähennykseksi erilliselle tilille. Kun on kyse luottositoumuksista ja takaussopimuksista, tappiota koskeva vähennyserä kirjataan varaukseksi. Niihin tuotteisiin, joihin sisältyy sekä lainasaaminen (ts. rahoitusvaroihin kuuluva erä) että sitoumus nostamattomaan osuuteen (ts. luottositoumus), eikä Osuuspankilli ole mahdollista yksilöidä nostamatonta osuutta koskevaan sitoumukseen liittyviä odotettavissa olevia luottotappioita erillään rahoitusvaroja koskevasta komponentista, luottositoumukseen liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan yhdessä rahoitusvaroihin kuuluvan erän tappiota koskevan vähennyserän kanssa.

### 1.6.5.6 Lopullisen luottotappion kirjaaminen

Lopullisen luottotappion kirjaaminen on taseesta pois kirjaamiseen johtava tapahtuma. Silloin kun rahoitusvaroihin kuuluvaa erää ei voida kohtuudella odottaa saavan perityksi kokonaan tai osaksi, kirjataan lopullinen luottotappio pienentämään suoraan rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräistä kirjanpitoarvoa.

Laina kirjataan pois taseesta, kun vakuudet on realisoitu tai kun konkurssipesän loppukokous on pidetty, velkajärjestely tai yrityssaneeraus on päättynyt tai kun perintä on lopetettu. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

### 1.6.6 Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

### 1.6.7 Rahoitusvelkojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

Rahoitusvelkoja ovat talletukset ja muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat.

Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoan efektivisen koron menetelmällä lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaupankäyntivelkoihin luokitellaan myös veloitteet toimittaa vastapuolelle arvopapereita, jotka on myyty, mutta jotka eivät ole omistuksessa myyntihetkellä (lyhyeksi myynti).

Osuuspankki ei ole alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

Rahoitusvelat (tai rahoitusvelan osa) poistetaan taseesta silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa – toisin sanoen, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut.

Jos Osuuspankki vaihtaa rahoitusvelkoja alkuperäisten lainanantajien kanssa ja jos niiden ehdot poikkeavat huomattavasti toisistaan, vaihtoa on käsiteltävä alkuperäisen rahoitusvelan kuoletuksena. Tällöin syntyneet menot tai palkkiot kirjataan osana kuolettamisesta johtuvaa voittoa tai tappiota. Jos vaihtoa tai muutosta ei käsitellä kirjanpidossa kuoletuksena, lasketaan muutetun rahoitusvelan jaksotettu hankintameno uudelleen diskonttaamalla muutetut sopimusperusteiset rahavirrat käyttämällä alkuperäistä efektivistä korkokantaa. Rahoitusvelan jaksotetun hankintamenoan muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Syntyneillä menoilla tai palkkioilla oikaistaan velan kirjanpitoarvoa, ja ne kirjataan kuluksi ehdoiltaan muuttuneen velan jäljellä olevana juoksuaikana. Osuuspankki ei ole tehnyt rahoitusvelkojen vaihtoja olemassa oleviin rahoitusvelkoihin.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä, kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

### 1.6.8 Pitkäaikaissäätämissopimukset

Osuuspankit, jotka tarjoavat PS-palveluja, vastaanottavat asiakkaan suorittamat maksut tarkoitusta varten avatulle talletussuojan piiriin kuuluvalla säästämistilille. Jos säästövarat jätetään säästämistilille tai sijoitetaan osuuspankin tarjoamalle muulle talletustilille, merkitään säästövarat pankin taseessa talletusvelkoihin. Jos säästövarat sijoitetaan sopimuksen mukaisesti muihin sijoituskohteisiin, kirjataan sijoitetut varat pois säästämistililtä ja pankki kirjaa ne taseen ulkopuoliseen säästämissopimuskohtaiseen reskontraan.

Säästövarojen sijoittamisesta saadut korot, osingot ja muut tuotot sekä sijoituskohteiden ja niihin liittyvien oikeuksien luovutuksesta ja pääoman takaisinmaksusta kertyvät varat kirjataan taseessa olevalle säästämistilille, jollei varoja välittömästi sijoiteta uudelleen. Säästämissopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot kirjataan tulosvaikutteisesti säästämistiliä veloittaen.

### 1.6.9 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin mydyt arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään luovutuksesta huolimatta.

### 1.6.10 Johdannaissopimukset

Osuuspankki voi tehdä johdannaissopimuksia suojaustarkoituksessa joko taloudellisina suojina tai kirjanpidollisen suojauslaskennan säännöin. Suojauksessa käytetään korkojohdannaisia. Osuuspankki noudattaa IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa.

Osuuspankilla ei ole johdannaissopimuksia joiden vastapuoli olisi osuuspankkien yhteenliittymän (eli OP Ryhmän) ulkopuolinen yhtiö. Sopimusvastapuolena on aina OP Yritys pankki Oyj. Jos OP Yritys pankki olisi maksukyvytön, niin silloin osuuspankkien yhteenliittymän muut yhtiöt takaisivat OP Yritys pankin vastuut.

Johdannaiset kirjataan alun perin käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, onko johdannainen määritelty suojaustarkoitukseen ja minkä luonteista erää se suojaa.

Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvomuutokset kirjataan taseen vastaavaa -puolen erään Johdannaissopimukset ja negatiiviset taseen vastattavaa -puolen erään Johdannaissopimukset. Koronvaihtosopimusten vaihdettavat korot jaksotetaan ajan kulumisen perusteella taseen siirtosaamisiin ja siirtovelkoihin sekä vastaerät nettona tuloslaskelman korkoihin.

#### 1.6.10.1 Taloudelliset suojat

Taloudellisessa suojaamisessa suojataan tiettyä tase-erää, positiota tai kassavirtaa tulevaisuuden arvomuutoksia vastaan sovellettavan riskienhallintastrategian mukaisesti. Koska suojauksen tehokkuutta ei ole tarkoituksenmukaista todentaa suojauslaskennan säännöillä, suojaustapaa kutsutaan muutoin suojaavaksi. Taloudellisessa suojauksessa johdannaissopimuksen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

Enimmäis- ja vähimmäiskorkoehtoisten yritysluottojen korkoriski suojataan luottokohtaisesti ostamalla sovitulle korkoputkiehdolle vastakkaismerkkinen johdannaispari. Kytkeyt johdannaiset ja niitä kattavat korkokatto- ja lattiajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Arvostustulokset kirjataan korkoihin.

### 1.6.10.2 Suojauslaskenta

Suojauslaskenta tarkoittaa tehokkaaksi todennetun suojaussuhteen kirjanpidollista laskentakäytäntöä, jossa suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Suojauslaskenta käsittää korkoriskin suojauksen soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta.

Osuuspankeilla voi olla suojauslaskennan piirissä sekä rahoitusvaroja että rahoitusvelkoja, kuten lainat ja saamiset –ryhmään sisältyvä yksittäinen luotto tai luottokanta, myytävissä olevien arvostusryhmään kuuluva saamistodistus sekä muiden rahoitusvelkojen yksilöity määräaikaistalletuserä tai liikkeeseen laskettu emissio. Osuuspankit käyttävät korkosuojaukseen sekä perinteisiä koronvaihtosopimuksia että OTC swap-johdannaisia. Vastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj.

Suojaukseen käytettyjen johdannaisten ja suojauksen kohteet yksilöidään suojausta aloitettaessa. Samoin dokumentoidaan suojaussuunnitelma ja suojauksen tavoitteet. Lisäksi jokaisena tilinpäätöspäivänä osoitetaan suojauksen tehokkuus.

### 1.6.10.3 Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan kiinteäkorkoisten lainojen korkoriskiltä suojautumiseen. Suojaavan johdannaistrumentin ja suojattavan kohteen korkoriskistä johtuvat käyvän arvon muutokset kirjataan suojauslaskennan nettotuottoihin.

### 1.6.10.4 Rahavirran suojauslaskenta

Euribor –sidonnaisen luottokannan tulevien korkovirtojen korkomuutosta suojaavat koronvaihtosopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, kuuluvat rahavirran suojauslaskennan piiriin.

Rahavirran suojauksessa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevaa korkovirtaa vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Koronvaihtosopimuksista jaksotettavat siirtyvät korot kirjataan suoriteperusteisesti. Korkokertymät esitetään taseen siirtosaamisissa tai siirtovelloissa. Molempien vastaerä kirjataan nettona korkokatteen Korkotuotot johdannaissopimuksista –erään. Nettokorko on joko korkotuotto tai korkotuoton oikaisu.

Rahoitusjohdannaisena käytettävät koronvaihtosopimukset arvostetaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti. Käyvän arvon muutosten tehokas osuus kirjataan suoraan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon laskennallisella verovelalla vähennettynä. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan.

## 1.7 TILINPÄÄTÖSERIEN NETOTTAMINEN

Tuloslaskelmassa ilmoitetaan tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Milloin osuuspankilla on saaminen siltä, jolle pankki itse on velkaa, esitetään saaminen ja velka taseessa erikseen, jollei pankilla ole lakisääteistä oikeutta kuittaamiseen ja jollei pankki aio käyttää oikeuttaan kuittaukseen.

## 1.8 ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus, velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssveja. Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot kirjataan tuloslaskelman erään Valuuttatoiminnan nettotuotot.

## 1.9 OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ JA SAMAAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ

Osakkeet ja osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset omistusyhteisyrityksiin sekä samaan konserniin kuuluviin yrityksiin merkitään hankintameno, tai jos erän arvon todetaan tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta olevan alempi kuin hankintameno, arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintameno. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

## 1.10 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kirjanpitolain 5 luvun 5 a §:n mukaiset aineettomaan omaisuuteen kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien ja varojen hankintameno aktivoidaan ja poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Myös mahdollisesti aktivoidut muut pitkävaikutteiset menot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alun perin hankintameno. Jos aineettoman hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintameno, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Kirjanpitolain 5 luvun 8 §:n mukaiset kehittämismenot aktivoidaan, jos niiden odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena. Aktivoidut kehittämismenot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Mikäli vaikutusaikaa ei voida arvioida luotettavalla tavalla, kehittämismenot poistetaan enintään kymmenessä vuodessa.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

## 1.11 AINEELLISET HYÖDYKKEET

### 1.11.1 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä omistetaan vuokratuottojen, omaisuuden arvonnousujen tai molempien hankkimiseksi. Sijoituskiinteistöiksi luetaan myös sellaiset kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat vuokrattavien tilojen hallintaan sekä maksamatta jääneen saamisen sijaan tulevat kiinteistöt. Jos suorassa omistuksessa olevasta kiinteistöstä osa vuokrataan ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia pinta-alasta), luokitellaan se sijoituskiinteistöksi. Jos osa tavallisen kiinteistöyhtiön omistamista tiloista on sijoituskäytössä ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia kiinteistöyhtiön omistamien tilojen pinta-alasta), luokitellaan osakkeet sijoituskiinteistöiksi.

Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintameno. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintameno. Kiinteistöihin voi kohdistua arvonkorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonkorotusrahastoon. Arvonkorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen peruseräparannusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Mikäli sijoituskiinteistön todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alempi kuin kirjanpitoarvo, kirjanpitoarvon ja todennäköisen luovutushinnan erotus poistetaan sinä tilikautena, jolloin arvonalennus todetaan.

Sijoituskiinteistöiksi luokiteltujen liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo määritellään pääasiassa suoraan pääomikukseen perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueiden sekä asuntojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppahintamenetelmällä. Arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden pysyvyyteen ja olennaisuuteen.

Sijoituskiinteistöjen tuotot, kulut, myyntivoitot ja –tappiot, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Sijoituskiinteistöksi rakennettavat uudet kiinteistöt (tai kiinteistöyhteisöosakkeet) kirjataan ennen valmistumista IAS 40-standardin mukaisesti keskeneräiseksi käyttöomaisuushyödykkeeksi sijoituskiinteistöjen ryhmään ja otetaan huomioon sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyssä jo ennen valmistumista.

### 1.11.2 Muut kiinteistöt

Muilla kiinteistöillä tarkoitetaan omassa käytössä olevia kiinteistöjä, jotka ovat pankin omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi luetaan myös sellaiset suorassa omistuksessa olevat kiinteistöt, joista osa on vuokrattu, mutta vuokrattujen tilojen osuutta ei voida myydä erikseen, ja oman käytön osuus tällaisissa tiloissa on yli viisi prosenttia pinta-alasta. Tavallisen kiinteistöyhtiön osakkeet luetaan omassa käytössä oleviksi, jos yhtiön omistamista tiloista yli viisi prosenttia on omassa käytössä.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tasearvoa määritettäessä otetaan lähtökohdaksi hyödykkeen arvo varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin. Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenuon.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen osalta arvioidaan jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin kiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvon alentumisesta ovat merkittävä markkina-arvon alentumien, todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta. Jos omassa käytössä olevan kiinteistön todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenua pienempi, erotus kirjataan arvonalennuksena kuluksi.

Kiinteistöihin voi kohdistua arvonkorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonkorotusrahastoon. Arvonkorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen perusparannusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tuotot ja myyntivoitot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot sekä kulut ja myyntitappiot tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

Konsernitilinpäätöksessä vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä ja niihin kohdistuvat tuotot esitetään tuloslaskelman erässä Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut erässä Liiketoiminnan muut kulut.

#### 1.11.2.1 Arvonkorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonnäytysmenetelmät

Arvonkorotuksia voidaan tehdä maa-alueisiin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin, joiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on pysyvästi alkuperäistä hankintamenua olennaisesti suurempi. Arvonkorotusten kohteena olevien maa-alueiden ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden arvot perustuvat arviokirjoihin.

#### 1.11.2.2 Taseesta pois kirjaaminen

Sijoituskiinteistö tai omassa käytössä oleva kiinteistö kirjataan pois taseesta, kun se luovutetaan tai kun kiinteistö poistetaan pysyvästi käytöstä eikä sen luovuttamisesta ole odotettavissa vastaista taloudellista hyötyä.

#### 1.11.2.3 Muut aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet merkitään taseeseen hankintamenuon ja kirjataan vaikutusaikaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.



Jos hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintameno, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

### 1.11.3 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rakennusten ja muiden kuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintameno poistetaan vaikutusaikanaan hyödykkeen taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Maa-alueista ja kiinteistöyhteisöjen osakkeista ei tehdä poistoja. Poistojen tekeminen aloitetaan sen jälkeen kun kohde on hankittu tai kun se on valmistunut ja otettu käyttöön.

Taloudelliset vaikutusajat ovat pääsääntöisesti seuraavat:

Rakennukset	30 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	3 – 10 vuotta

## 1.12 VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksin tai muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot. Sijoituskiinteistöjen vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Rahoitusleasingsopimuksin vuokralle otettuja hyödykkeitä ei merkitä taseeseen. Vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

## 1.13 PAKOLLISET VARAUKSET

Tuotoista vähennetään veloitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

## 1.14 OMA PÄÄOMA

Osuuspankin omaan pääoman sisältyvät osuuspankkien omistaja-asiakkaiden jäsenosuusmaksut sekä omistaja-asiakkaiden tekemät sijoitukset Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus erillisellä päätöksellä kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Normaalitylanteessa osuus pääomia voidaan kuitenkin vuosittain palauttaa viranomaisen antamissa rajoissa.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava omistaja-asiakkuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille saman suuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty.

## 1.15 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Konserniyritysten erillistilinpäätöksissä taseen tilinpäätössiirtojen kertymän poistoero sisältää tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneen erotuksen. Veroperusteiset varaukset sisältää tehdyt vapaaehtoiset tilinpäätössiirrot, jotka ovat verolain sallimia tilinpäätössiirtoja. Tällainen on mm. elinkeinoverolain talletuspankeille sallima luottotappiovaraus. Lain mukaan talletuspankki saa vähentää verovuonna tehdyn luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä saa olla enintään 5 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä.

Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen sekä veroperusteisten varausten lisäykset ja vähennykset merkitään tuloslaskelman tilinpäätössiirtoihin. Tuloslaskelmassa ja taseessa tilinpäätössiirrot sisältävät myös laskennallisen verovelan. Veroperusteisten varausten määrä ja niiden muutos eivät kuvaa osuuspankin ennakoituja riskejä.

Konsernitaseessa veroperusteiset varaukset jaetaan omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Konsernituloslaskelmassa niiden muutos merkitään jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

## 1.16 TYÖSUHDE-ETUUDET

### 1.16.1 Eläke-etuudet

Työntekijöiden lakisääteinen eläketurva on hoidettu OP- Eläkekassassa ja lisäeläketurva OP- Eläkesäätiössä. Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 1.7.1991 lukien. Eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu.

Osuuspankin henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti vuonna 2018 eläkevastuun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa. Ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautus esitetään vuoden 2018 tuloslaskelman henkilöstökulujen eläkekuluissa.

### 1.16.2 Henkilöstörahasto

Osuuspankki voi kuulua OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

### 1.16.3 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Palkkiomaksimit on porrastettu tehtävän vaativuuden perusteella. Palkitseminen perustuu pankkitasosiin yhteisiin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Mittaristossa näkyy vahvasti mm. asiakaskokemus, myynti sekä strategiasta johdetut kasvun ja digitaalisuuden tavoitteet. Palkkion maksun edellytyksenä on, että pankin asiakasliiketoiminta on voitollista.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän tasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Johdon pitkän aikavälin järjestelmässä ja henkilöstörahastossa on samat mittarit.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ansaintajakson 2014 -2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020. Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020 - 2023.

Ansaintajakson 2014-2016 palkkio maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

## 1.17 TULOVEROT

Tuloslaskelman tuloverot muodostuvat verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, aikaisempien tilikausien veroista ja laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutoksesta.

Laskennallinen verovelka lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista.

Laskennallinen verosaaminen lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista, jos on todennäköistä, että vähennyskelpoiset väliaikaiset erot ja verotukselliset tappiot voidaan verotettavan tulon kertymisen ansioista hyödyntää.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, kirjataan erään liittyvän laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos omaan pääomaan.

Konsernin tuloslaskelmaan merkittävä laskennallisen veron muutos muodostuu tilinpäätössiirtoihin, yhdistelytoimenpiteisiin ja konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvista eristä.

## 1.18 TULOUTUSPERIAATTEET

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus. Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jaosta.

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Luottojen viivästyskorot tuloutetaan maksuperusteisesti. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

## 1.19 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina käsitellään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia, joita ovat mm. takaukset ja erilaiset takuusitoumukset, sekä asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia, joita ovat mm. sitovat lisäluottojärjestelyt, luottolupaukset, käyttämättömät luottolimiitit ja arvopapereiden merkintäsitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset merkitään taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi sen määräisinä, mitä takaus kulloinkin enintään vastaa. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella enintään voidaan joutua maksamaan.

## 1.20 VIRANOMAISMAKSUT

Osuuspankki maksaa eri viranomaisille maksuja. Talletussuojasta vastaa Rahoitusvakausvirasto. Pankkivalvonnasta vastaa Euroopan keskuspankki. Menettelytapa- ja makrovalvonnasta vastaa Finanssivalvonta. Kriisinratkaisusta vastaa EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). Viranomaismaksut kirjataan suoriteperusteella liiketoiminnan muihin kuluihin.

### 1.20.1 Vakausmaksu

Vakausmaksuja kerätään euroalueen kriisinratkaisurahastoon (Single Resolution Fund, SRF) vuoteen 2023 asti siten, että rahaston tavoitetaso, vähintään 1 prosenttia korvattavien talletusten määrästä, saavutetaan. Kriisinratkaisurahastoa hallinnoi EU:n kriisinratkaisuneuvosto, joka päättää myös vakausmaksujen määrästä. SRF varmistaa, että rahoitussektori rahoittaa rahoitusjärjestelmän vakauttamisen. Vakausmaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella.

### 1.20.2 Talletussuojamaksu

Vanhaan talletussuojarahastoon kerätyt varat ylittävät tällä hetkellä talletussuojan tasoa koskevat EU vaatimukset. Sääntöjensä nojalla vanha talletussuojarahasto huolehtii jäsenpankilleen määrättävistä talletussuojamaksuista uuteen talletussuojarahastoon siinä suhteessa kun kukin jäsenpankki on vuosien kuluessa kartuttanut vanhaa talletussuojarahastoa. Rahoitusvakausrahasto määrää maksun jokaiselle jäsenpankille mutta laskuttaa sen suoraan vanhalta talletussuojarahastolta. Talletussuojamaksusta ei tullut osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2018.

### 1.20.3 Rahoitusvakausviraston hallintomaksu

Rahoitusvakausviraston hallintomaksu perustuu samaan laskentamenetelmään kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu.

### 1.20.4 Finanssivalvonnan valvontamaksu

Finanssivalvonnan valvontamaksu koostuu suhteellisesta valvontamaksusta, joka perustuu taseen loppusummaan, sekä kiinteästä perusmaksusta.

### 1.20.5 Euroopan keskuspankin valvontamaksu

Osana OP Ryhmää osuuspankki on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. EKP:n valvontamaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella, EKP määrää valvontamaksun OP Ryhmän keskusyhteisölle, joka jakaa sen OP Ryhmän jäsenpankeille.

## 1.21 IFRS 9- STANDARDIN KÄYTTÖÖNOTTO 1.1.2018

Pohjois-Karjalan Osuuspankki otti käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista "Rahoitusinstrumentit" sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Osuuspankin kannalta merkittävin muutos oli, että myönnettyistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin. IFRS 9 -standardi aiheutti muutoksia myös laatimisperiaatteisiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjattiin siirtymäpäivänä 1.1.2018 avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin. Osuuspankki jatkoi IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa IFRS 9 -standardiin siirtymän jälkeen.

Osuuspankki siirtyi saamiskohtaisesta arvonalentumislaskennasta IFRS 9 -standardin malleilla laskettavaan odotetun luottotappion laskentaan. Tämän johdosta aikaisemmat IAS 39 -standardin mukaiset saamis- ja

saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset peruttiin ja tilalle kirjattiin IFRS 9 -standardin mukaiset odotettavissa olevat luottotappiot.

Taulukko saamisten arvonalentumisten muutoksista 1.1.2018

Taseen erät, tuhatta. €	Saamisten arvonalentumiset (IAS 39) 31.12.2017	Uudelleenarvostus	Odotettavissa olevat luottotappiot (IFRS 9) 1.1.2018
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	6047		3574
<b>Taseen ulkopuoliset erät</b>			
Luottolupaukset			110
Rahoitustakaukset			1
<b>Yhteensä</b>	<b>6047</b>		<b>3685</b>

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ja rahastosijoitukset luokiteltiin aiemmin myytävissä oleviin tai arvopaperikaupan sijoituksiin. Siirtymässä 1.1.2018 sijoitukset OP Osuuskunnan osuuspääoman eriin luokiteltiin IFRS 9 -standardin kohdan 4.1.4 mukaisesti siten, että käyvän arvon muutokset kirjattiin käyvän arvon rahastoon. Muut oman pääoman ehtoiset instrumentit luokiteltiin IFRS 9 -standardin mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. Aikaisemmin käyvän arvon rahastoon kirjatut myytävissä olevien sijoitusten arvostusvoitot/tappiot siirretään 1.1.2018 kertyneisiin voittovaroihin. IFRS 9 -standardin siirtymästä johtuneiden luokittelumuutosten vaikutus Osuuspankin kertyneisiin voittovaroihin 1.1.2018 oli 339 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään IFRS 9 -standardiin siirtymän vaikutukset omaan pääomaan:

Oman pääoman muutokset, tuhatta €	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2017	52222	1182	53126	101281	<b>207811</b>
Aiemman IAS 39 arvonalentumisvarauksen purku				6047	
Uusi IFRS 9 mukainen ECL				-3685	
IFRS 9 luokittelumuutosten vaikutus		-930		339	
Laskennalliset verojen nettomuutos				-216	
<b>Oma pääoma 1.1.2018</b>	<b>52222</b>	<b>252</b>	<b>53126</b>	<b>103766</b>	<b>209366</b>

Odotettavissa olevista luottotappiosta johtuva vähennys omaan pääomaan 1.1.2018 oli 3 685 tuhatta euroa. Saamiskohtaiset ja ryhmäkohtaiset saamisten arvonalentumiset 31.12.2017, 6 047 tuhatta euroa, purettiin kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi oman pääomaan määrään 1.1.2018 vaikutti rahoitusvarojen uudelleenluokittelusta johtuvat arvostuserot ja laskennallisista veroista johtuva muutos.

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä (ECL) 3 685 tuhatta euroa jäi alle vakavaraisuudessa lasketun odotetun tappion (EL) 9 968 tuhatta euroa, joten kirjanpidon odotettavissa olevien luottotappioiden määrällä ei ollut vaikutusta Osuuspankin CET1-tunnuslukuun 1.1.2018.

## Muutos palkkiojaksotusten laatimisperiaatteisiin

IFRS 9 -standardiin siirtymän yhteydessä tapahtuneen järjestelmäkehityksen myötä Osuuspankki siirtyi henkilöasiakkaiden luottojen nostojen yhteydessä maksettujen toimisto- ja järjestelypalkkioiden jaksottamiseen efektiivisen koron menetelmällä luoton juoksuajalle. Koska täysin takautuva soveltaminen ei ollut teknisesti mahdollista, oikaistiin vain vertailuvuoden 2017 palkkiot tuloslaskelmasta. Muutos pienensi vertailuvuoden 2017 palkkiotuottoja 1 016 tuhatta euroa, kasvatti korkokatetta 145 tuhatta euroa ja pienensi tuloveroja 174 tuhatta euroa. Edellä kerrotun seurauksena vertailuvuoden 2017 tulos laski 696 tuhatta euroa verojen jälkeen. Taseessa olevat saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä pienenevät 871 tuhatta euroa, verosaamiset kasvoivat 174 tuhatta euroa ja oma pääoma pieneni 696 tuhatta euroa 31.12.2017. Nämä palkkiot jaksotetaan tuleville vuosille henkilöasiakaslainojen keskimääräiselle juoksuajalle.

**LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA**

**Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot**

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenuun kirjatuista rahoitusvaroista, taseen ulkopuolisista eristä sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot

**Tasetta koskevat liitetiedot**

- 14 Saamiset luottolaitoksilta
- 15 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 16 Leasingkohteet
- 17 Saamistodistukset
- 18 Tappiota koskeva vähennyserä
- 19 Osakkeet ja osuudet
- 20 Johdannaisopimukset
- 21 Aineettomat hyödykkeet
- 22 Kiinteistöt
- 23 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 24 Muut varat
- 25 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 26 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 27 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 28 Muut velat
- 29 Pakolliset varaukset
- 30 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 31 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 32 Oma pääoma
- 33 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 34 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2018
- 35a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2018
- 35b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2018
- 35c Rahoitusvarojen ja -velkojen IFRS 9- standardin mukainen luokittelu 31.12.2018

**Muut liitetiedot**

- 36 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2018
- 37 Eläkevastuut
- 38 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut
- 39 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 40 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 41 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 42 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2018
- 43 Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 44 Notariaattitoiminta
- 45 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2018
- 46 Pitkäaikaissäästämispalvelu

## 1. Korkotuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Saamisista luottolaitoksilta	3 046 029,61	1 630 211,39	3 046 029,61	1 630 211,39
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	13 772 549,27	12 878 885,79	13 811 688,54	12 942 402,96
Saamistodistuksista	296 182,81	281 813,46	308 225,66	281 813,46
Johdannaissopimuksista	369 410,70	-47 683,48	369 410,69	-47 683,48
josta rahavirran suojaus	986 730,89	575 984,62	986 730,89	575 984,62
Muut korkotuotot	975,81	22 689,28	975,27	22 681,72
<b>Yhteensä</b>	<b>17 485 148,20</b>	<b>14 765 916,44</b>	<b>17 536 329,77</b>	<b>14 829 426,05</b>
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	0,00	22 758,02	0,00	22 758,02
josta korkotuotot vaiheeseen 3 kirjatuista rahoitusvaroista	56 304,33	0,00	56 304,33	0,00

## 2. Korkokulut

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Veloista luottolaitoksille	654 004,07	484 295,85	654 004,07	465 592,54
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	1 311 505,61	1 456 382,34	1 311 505,61	1 456 382,34
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut korkokulut	1 791,21	573,84	1 459,96	241,30
<b>Yhteensä</b>	<b>1 967 300,89</b>	<b>1 941 252,03</b>	<b>1 966 969,64</b>	<b>1 922 216,18</b>

## Konserniyrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettavat korkokulut

	2018		2017	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä
Korkotuotot	16 991,08	0,00	82 220,48	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00

## 3. Leasingtoiminnan nettotuotot

	Pankki	
	2018	2017
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut välittömät tuotot	0,00	0,00
Muut välittömät kulut	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

## 4. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
<b>Osingot ja osuuspääoman korot</b>				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	49 890,18	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista	0,00	0,00	49 890,18	0,00
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta luokitellut	6 123 694,18	0	6 073 804,00	0,00
Myytavissä olevista rahoitusvaroista	0,00	3 481 250,97		3 481 250,97
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteyserityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>6 123 694,18</b>	<b>3 481 250,97</b>	<b>6 123 694,18</b>	<b>3 481 250,97</b>



## 5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Luotonannosta	1 667 162,54	1 704 782,50	1 667 329,56	1 704 782,50
Talletuksista	44 213,96	69 124,69	44 213,96	69 124,69
Maksuliikenteestä	3 868 427,92	3 967 674,17	3 868 427,92	3 967 674,17
Rahastoista	740 910,68	657 065,52	740 910,68	657 065,52
Omaisuidenhoidosta	946 802,61	906 093,95	946 802,61	906 093,95
Lainopillisista tehtävistä	455 017,09	356 869,41	455 017,09	356 869,41
Arvopaperinvälityksestä	75 534,54	89 864,42	75 534,54	89 864,42
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	0,00	1 550,00	0,00	1 550,00
Vakuutusten välityksestä	1 834 577,55	1 814 881,79	1 834 577,55	1 814 881,79
Takauksista	168 473,90	155 289,83	168 473,90	155 289,83
Muut	-1 036 362,36	-1 051 180,55	-1 036 362,36	-1 051 180,55
<b>Yhteensä</b>	<b>8 764 758,43</b>	<b>8 672 015,73</b>	<b>8 764 925,45</b>	<b>8 672 015,73</b>

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Maksetut toimitusmaksut	660 783,61	1 220 826,77	660 783,62	1 220 826,77
Muut	362 857,38	394 110,16	363 024,38	394 429,76
<b>Yhteensä</b>	<b>1 023 640,99</b>	<b>1 614 936,93</b>	<b>1 023 808,00</b>	<b>1 615 256,53</b>

## 6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
<b>Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot</b>				
Saamistodistuksista *	0,00	4 738,00	0,00	4 738,00
Osakkeista ja osuuksista	-6 031,60	1 119 102,56	-6 031,60	1 119 102,56
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>-6 031,60</b>	<b>1 123 840,56</b>	<b>-6 031,60</b>	<b>1 123 840,56</b>
<b>Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat</b>				
Saamistodistuksista *	38 647,40	-36 179,81	38 647,40	-36 179,81
Osakkeista ja osuuksista	91 672,20	-1 101 640,98	91 672,20	-1 101 640,98
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>130 319,60</b>	<b>-1 137 820,79</b>	<b>130 319,60</b>	<b>-1 137 820,79</b>
<b>Johdannaisten nettotuotot</b>	<b>-762,46</b>	<b>-13 980,23</b>	<b>-762,47</b>	<b>-13 980,23</b>
<b>Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä</b>	<b>123 525,54</b>	<b>-42,51</b>	<b>123 525,53</b>	<b>-42,51</b>
<b>Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoön arvostettavista</b>	<b>0,00</b>	<b>15 434,91</b>	<b>0,00</b>	<b>15 434,91</b>
<b>Valuuttatoiminnan nettotuotot</b>	<b>-469,71</b>	<b>10 936,61</b>	<b>-469,71</b>	<b>10 936,61</b>
<b>Kaikki yhteensä</b>	<b>123 055,83</b>	<b>12 348,78</b>	<b>123 055,82</b>	<b>12 348,78</b>

## 7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2017	2017	2017	2017
<b>Saamistodistuksista</b>				
Myyntivoitot ja -tappiot	-1 830,14		-1 830,14	
Arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00		0,00	
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	-2 862,21		-2 862,21	
Yhteensä	-4 692,35		-4 692,35	
<b>Osakkeista ja osuuksista</b>				
Myyntivoitot ja -tappiot	34 127,32		34 127,32	
Arvonalentumistappiot	0,00		0,00	
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	929 053,80		929 053,80	
Yhteensä	963 181,12		963 181,12	
<b>Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä</b>	<b>958 488,77</b>		<b>958 488,77</b>	

## 8. Suojauslaskennan nettotulos

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Suojausinstrumenttien nettotulos	-1 213 461,29	-347 937,14	-1 213 461,29	-347 937,14
Suojauskohteiden nettotulos	1 213 461,29	347 937,14	1 213 461,29	347 937,14
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

## 9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokra- ja osinkotuotot	164 715,66	124 197,35	186 056,16	124 197,35
Muut tuotot	1 619,43	19 876,82	1 619,43	46 270,82
Myyntivoitot	338 839,77	250 830,89	338 839,77	252 312,53
Vuokrakulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 891,69	-119 723,46	-55 462,00	-49 577,00
Myyntitappiot	-129 734,13	-17 525,18	-129 734,13	-17 525,18
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	6 105,24	-119 701,40	6 105,24	-119 701,40
Muut kulut	-162 088,47	-157 345,40	-181 200,97	-144 582,45
<b>Yhteensä</b>	<b>163 565,81</b>	<b>-19 390,38</b>	<b>166 223,50</b>	<b>91 394,67</b>

## 10. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	450 666,49	752 019,89	315 544,51	338 240,72
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	27 908,74	0,00	27 908,74	0,00
Fuusiivoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	381 656,31	673 640,91	137 779,95	664 697,49
<b>Yhteensä</b>	<b>860 231,54</b>	<b>1 425 660,80</b>	<b>481 233,20</b>	<b>1 002 938,21</b>

## 11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot	1 345 174,95	1 403 355,59	534 992,11	669 487,83
Arvonalentumiset	5 287 177,28	4 293 026,57	5 287 177,29	4 293 026,57
<b>Yhteensä</b>	<b>6 632 352,23</b>	<b>5 696 382,16</b>	<b>5 822 169,40</b>	<b>4 962 514,40</b>

## 12. Liiketoiminnan muut kulut

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokratkulut	72 929,75	56 858,89	74 489,75	58 418,89
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	1 218 246,13	905 353,72	1 095 825,59	840 753,41
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	68 301,71	0,00	68 301,71	0,00
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	1 690 510,95	1 151 103,54	1 690 510,95	1 151 103,53
<b>Yhteensä</b>	<b>3 049 988,54</b>	<b>2 113 316,15</b>	<b>2 929 128,00</b>	<b>2 050 275,83</b>

**13. Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatusta rahoitusvaroista, taseen ulkopuolisista sitoumuksista sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot**

2018

**Konserni**

**Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista rahoitusvaroista sekä taseen ulkopuolisista eristä**

Saamisista luottolaitoksilta	
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	
Muista	
Lopulliset luottotappiot	
Palautukset poistetuista saamisista	

**Yhteensä**

**Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot**

Tytär- ja omistusyhteisyrityksistä	
Muista	

**Yhteensä**

**Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä**

	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00
	349 188,28	0,00	349 188,28
	0,00	-93 765,61	-93 765,61
	0,00	0,00	0,00
	429 403,77	0,00	429 403,77
	0,00	-26 074,94	-26 074,94
<b>Yhteensä</b>	<b>778 592,05</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,50</b>
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>778 592,05</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,50</b>

**Pankki**

**Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista rahoitusvaroista sekä taseen ulkopuolisista eristä**

Saamisista luottolaitoksilta	
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	
Muista	
Lopulliset luottotappiot	
Palautukset poistetuista saamisista	

**Yhteensä**

**Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot**

Tytär- omistusyhteisyrityksistä	
Muista	

**Yhteensä**

**Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä**

	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00
	349 188,28	0,00	349 188,28
	0,00	-93 765,61	-93 765,61
			0,00
	429 403,76		429 403,76
		-26 074,94	-26 074,94
<b>Yhteensä</b>	<b>778 592,04</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,49</b>
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>778 592,04</b>	<b>-119 840,55</b>	<b>658 751,49</b>

## 14. Saamiset luottolaitoksilta

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
<b>Vaadittaessa maksettavat</b>				
Talletukset	251 514,30	103 997 625,89	251 514,31	103 997 625,89
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	251 514,30	103 997 625,89	251 514,31	103 997 625,89
<b>Muut kuin vaadittaessa maksettavat</b>				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta				
Talletukset	436 881 220,06	317 926 440,85	436 881 220,06	317 926 440,85
Muut	12 437,12	27 239,36	12 437,13	27 239,36
Yhteensä	436 893 657,18	317 953 680,21	436 893 657,19	317 953 680,21
<b>Saamiset luottolaitoksilta yhteensä</b>	<b>437 145 171,48</b>	<b>421 951 306,10</b>	<b>437 145 171,50</b>	<b>421 951 306,10</b>
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

## 15. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

## Konserni

## Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain

	31.12.2018	Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018	31.12.2017	
Yritykset	316 278 514,56	2 565 172,63	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	35 792,71	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	38 422 106,54	2 893,46	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	13 023 789,94	65 236,83	0,00	0,00
Kotitaloudet	737 009 716,53	1 289 466,36	1 014 528 340,72	0,00
Ulkomaat	18 884,91	0,00	0,00	0,00
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0,00	0,00	-682 485,35	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 104 788 805,19</b>	<b>3 922 769,28</b>	<b>1 013 845 855,37</b>	<b>0,00</b>
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00		0,00	

## Pankki

## Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain

	31.12.2018	Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018	31.12.2017	
Yritykset ja asuntoyhteisöt	320 356 182,94	2565172,63	0,00	
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	35 792,71	0	0,00	
Julkisyhteisöt	38 422 106,54	2893,46	0,00	
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	13 023 789,94	65236,83	0,00	
Kotitaloudet	736 866 771,84	1289466,36	1 017 995 410,53	
Ulkomaat	18 884,91	0,00	0,00	
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0,00	0,00	-682 485,35	
<b>Yhteensä</b>	<b>1 108 723 528,88</b>	<b>3 922 769,28</b>	<b>1 017 312 925,18</b>	<b>0,00</b>
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00			

## Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumiset

	Konserni 31.12.2017	Pankki 31.12.2017
Arvonalentumiset tilikauden alussa	5 078 377,48	5 078 377,48
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	1 652 420,15	1 652 420,15
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	87 342,29	87 342,29
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-536 967,04	-536 967,04
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-192 312,97	-192 312,97
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	<b>6 088 859,91</b>	<b>6 088 859,91</b>

## 16. Leasingkohteet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteää omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

## 17. Saamistodistukset

## Konserni

## Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2018

	31.12.2018		31.12.2017	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Saamistodistukset yhteensä
<b>Julkisyhteisöiltä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Muilta</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	4 502 197,71	1 999 930,80	6 502 128,51	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	4 502 197,71	0,00	4 502 197,71	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	1 999 930,80	1 999 930,80	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	970 577,30	321 177,74	1 291 755,04	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	970 577,30	0,00	970 577,30	0,00
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>6 946 898,70</b>

## Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2018

## Pankki

	31.12.2018		31.12.2017	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Saamistodis- tukset yhteensä
<b>Julkisyhteisöiltä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalaiat	0,00	0,00	0,00	
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
<b>Muilta</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>0,00</b>
<b>Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat</b>	4 502 197,71	1 999 930,80	6 502 128,51	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	
Pankkien joukkovelkakirjat	4 502 197,71	0,00	4 502 197,71	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	1 999 930,80	1 999 930,80	
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
<b>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</b>	970 577,30	321 177,74	1 291 755,04	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	970 577,30	0,00	970 577,30	
<b>Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät</b>	0,00	321 177,74	321 177,74	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	321 177,74	321 177,74	
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
<b>Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat</b>	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>5 472 775,01</b>	<b>2 321 108,54</b>	<b>7 793 883,55</b>	<b>6 946 898,70</b>

## 18. Tappioita koskeva vähennyserä

## Konserni

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset				
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko voimassaoloaika	Koko voimassaoloaika	
<b>Tappioita koskeva vähennyserä 1.1.2018</b>	203 145,20	186 343,96	3 295 296,49	3 684 785,65
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-6 687,27	70 399,66	0,00	63 712,39
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-506,80	0,00	148 182,46	147 675,66
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	32 167,97	-7 555,42	0,00	24 612,55
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0,00	-30 064,17	487 806,76	457 742,59
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	0,00	66 307,21	-400 916,85	-334 609,64
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	317,86	0,00	-52 618,59	-52 300,73
Alkuperäisestä hankinnasta ja myöntämisestä johtuvat lisäykset	100 360,89	51 094,80	35 874,04	187 329,73
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-120 816,87	-25 889,36	-176 751,11	-323 457,34
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset	2 338,83	18 245,91	169 293,75	189 878,49
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-4,70	0,00	-105 596,80	-105 601,50
Muut oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Nettotulosvaikutus yhteensä</b>	<b>210 315,11</b>	<b>142 538,63</b>	<b>105 273,66</b>	<b>458 127,40</b>
<b>Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018</b>	413 460,31	328 882,59	3 400 570,15	4 142 913,05

## Pankki

## Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2018

Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-6 687,27	70 399,66	0,00	63 712,39
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-506,80	0,00	148 182,46	147 675,66
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	32 167,97	-7 555,42	0,00	24 612,55
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0,00	-30 064,17	487 806,76	457 742,59
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	0,00	66 307,21	-400 916,85	-334 609,64
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	317,86	0,00	-52 618,59	-52 300,73
Alkuperäisestä hankinnasta ja myöntämisestä johtuvat lisäykset.	100 360,89	51 094,80	35 874,04	187 329,73
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-120 816,87	-25 889,36	-176 751,11	-323 457,34
Riskiparametreissä tapahtuneet muutokset	2 338,83	18 245,91	169 293,75	189 878,49
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-4,70	0,00	-105 596,80	-105 601,50
Muut oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Nettotulosvaikutus yhteensä</b>	<b>7 169,91</b>	<b>142 538,63</b>	<b>105 273,66</b>	<b>254 982,20</b>

## Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2018

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset			
Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
12 kk	Koko voimassaoloaika	Koko voimassaoloaika	
203 145,20	186 343,96	3 295 296,49	3 684 785,65
-6 687,27	70 399,66	0,00	63 712,39
-506,80	0,00	148 182,46	147 675,66
32 167,97	-7 555,42	0,00	24 612,55
0,00	-30 064,17	487 806,76	457 742,59
0,00	66 307,21	-400 916,85	-334 609,64
317,86	0,00	-52 618,59	-52 300,73
100 360,89	51 094,80	35 874,04	187 329,73
-120 816,87	-25 889,36	-176 751,11	-323 457,34
2 338,83	18 245,91	169 293,75	189 878,49
0,00	0,00	0,00	0,00
-4,70	0,00	-105 596,80	-105 601,50
0,00	0,00	0,00	0,00
<b>7 169,91</b>	<b>142 538,63</b>	<b>105 273,66</b>	<b>254 982,20</b>
210 315,11	328 882,59	3 400 570,15	3 939 767,85

## 19. Osakkeet ja osuudet

31.12.2018

## Konserni

## Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirj.	0,00	139 515 760,56	139 515 760,56	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeet		664 858,10	664 858,10	0,00
Tytäryritysosakkeet		41 401,76	41 401,76	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>0,00</b>

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	139 515 760,56	139 515 760,56	0,00
	664 858,10	664 858,10	0,00
	41 401,76	41 401,76	0,00
<b>0,00</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>140 527 010,42</b>	<b>0,00</b>

## Pankki

## Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirj.	0,00	139 474 035,96	139 474 035,96	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeet	0,00	664 858,10	664 858,10	0,00
Tytäryritysosakkeet	0,00	41 401,76	41 401,76	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>0,00</b>

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	304 990,00	304 990,00	0,00
0,00	139 474 035,96	139 474 035,96	0,00
	664 858,10	664 858,10	0,00
	41 401,76	41 401,76	0,00
<b>0,00</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>140 485 285,82</b>	<b>0,00</b>

## 20. Johdannaissopimukset

## Konserni

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>212 534 457,47</b>	<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	212 534 457,47	1 617 416,19	1 393 064,18
josta rahavirran suojaus	109 500 000,00	1 617 416,19	34 239,11
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>103 034 457,47</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>212 534 457,47</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	103 034 457,47	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	212 534 457,47
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00



## Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Ostetut	67 366 770,09	0,00	1 895 437,13
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Ostetut	3 219 685,70	17 731 000,71	46 416 083,68	0,00	67 366 770,09
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

**Pankki****Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2018**

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>212 534 457,47</b>	<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	212 534 457,47	1 617 416,19	1 393 064,18
josta rahavirran suojaus	109 500 000,00	1 617 416,19	34 239,11
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>1 617 416,19</b>	<b>1 393 064,18</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>103 034 457,47</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>212 534 457,47</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	103 034 457,47	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	212 534 457,47
Muut swap sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
					0,00

## Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>67 366 770,09</b>	<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>
Ostetut	67 366 770,09	0,00	1 895 437,13
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 895 437,13</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>3 219 685,70</b>	<b>17 731 000,71</b>	<b>46 416 083,68</b>	<b>0,00</b>	<b>67 366 770,09</b>
Ostetut	3 219 685,70	17 731 000,71	46 416 083,68	0,00	67 366 770,09
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

**Konserni****Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2017**

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>160 166 411,54</b>	<b>691 674,67</b>	<b>522 681,35</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	160 166 411,54	691 674,67	522 681,35
josta rahavirran suojaus	109 500 000,00	691 674,67	377 317,57
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		691 674,67	522 681,35

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 666 411,54</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>160 166 411,54</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	50 666 411,54	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	160 166 411,54
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Valuuttajohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Osakejohdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Muut johdannaiset</b>					
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
					0,00

## Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Ostetut	50 205 699,69	0,00	1 182 845,61
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Ostetut	1 702 031,47	22 666 364,14	25 837 304,08	0,00	50 205 699,69
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

**Pankki**

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2017

**Korkojohdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Koronvaihtosopimukset

josta rahavirran suojaus

Muut swap -sopimukset

**Valuuttajohdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

**Osakejohdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

**Muut johdannaiset**

Termiinisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

**Johdannaiset yhteensä**

Nimellisarvot	Käyvät arvot	
	Positiiviset	Negatiiviset
<b>160 166 411,54</b>	<b>691 674,67</b>	<b>522 681,35</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
0,00	0,00	0,00
160 166 411,54	691 674,67	522 681,35
109 500 000,00	691 674,67	377 317,57
0,00	0,00	0,00
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	<b>691 674,67</b>	<b>522 681,35</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 666 411,54</b>	<b>10 000 000,00</b>	<b>99 500 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>160 166 411,54</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	50 666 411,54	10 000 000,00	99 500 000,00	0,00	160 166 411,54
Muut swap sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>50 205 699,69</b>	<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>
Ostetut	50 205 699,69	0,00	1 182 845,61
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut			
Asetetut			
<b>Johdannaiset yhteensä</b>		<b>0,00</b>	<b>1 182 845,61</b>

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
<b>Korkojohdannaiset</b>	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>1 702 031,47</b>	<b>22 666 364,14</b>	<b>25 837 304,08</b>	<b>0,00</b>	<b>50 205 699,69</b>
Ostetut	1 702 031,47	22 666 364,14	25 837 304,08	0,00	50 205 699,69
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
<b>Valuuttajohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
<b>Osakejohdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
<b>Muut johdannaiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisien sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisien sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisien sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaisopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

## 21. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
ICT- menot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

### Osakkuusyrittäjästä johtuva konserniliikearvo ja konsernireservi 31.12.2018

Osakkuusyrittäjästä johtuvan konserniliikearvon vielä poistamatta oleva määrä	0,00	euroa
Osakkuusyrittäjästä johtuvan konsernireservin vielä tulouttamatta oleva määrä	0,00	euroa

Osakkuusyrittäjästä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.



## 22. Kiinteistöt

31.12.2018

## Konserni

## Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
460 667,62	1 112 595,92	
15 768 387,34	3 105 633,66	2 617 766,50
660 065,62	968 653,94	1 000 267,01
<b>16 889 120,58</b>	<b>5 186 883,52</b>	<b>3 618 033,51</b>

## Pankki

## Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
41 406,47	467 494,06	437 952,96
583 103,00	134 400,00	380 000,00
8 924 014,08	3 206 420,44	3 238 033,51
<b>9 548 523,55</b>	<b>3 808 314,50</b>	<b>4 055 986,47</b>

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

## 23. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

## Konserni

## Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
0,00	7 091 380,06	29 125 035,76	3 455 976,03
0,00	47 466,13	3 624,00	31 117,80
0,00	-1 829 449,00	-1 463 983,54	-72 731,26
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	-124 705,46	-650 252,42	-405 203,80
0,00	1 026 374,56	-1 507 694,18	0,00
0,00	293 291,70	967 968,19	47 360,26
0,00	-148 750,25	-4 985 049,92	-1 126 520,22
0,00	-1 195 970,66	-4 629 402,42	0,00
0,00	27 246,44	28 875,11	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
<b>0,00</b>	<b>5 186 883,52</b>	<b>16 889 120,58</b>	<b>1 929 998,81</b>

## Pankki

## Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
0,00	7 665 640,95	24 789 786,72	2 730 594,68
0,00	47 466,13	3 624,00	31 117,80
0,00	-1 829 449,00	-1 463 983,54	-72 731,26
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	-55 462,00	-129 788,31	-405 203,80
0,00	183 256,77	-5 033 506,28	0,00
0,00	293 291,70	967 968,19	47 360,26
0,00	-1 327 705,83	-4 985 049,92	-1 126 520,22
0,00	-1 195 970,66	-4 629 402,42	0,00
0,00	27 246,44	28 875,11	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
<b>0,00</b>	<b>3 808 314,50</b>	<b>9 548 523,55</b>	<b>1 204 617,46</b>

**24. Muut varat**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Arvopapereiden myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksujenvälityssaamiset	11 046,70	3 918,59	11 046,70	3 918,59
Muut	918 199,76	986 600,27	918 199,76	986 600,27
<b>Yhteensä</b>	<b>929 246,46</b>	<b>990 518,86</b>	<b>929 246,46</b>	<b>990 518,86</b>

**25. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
<b>Korot</b>				
Korkosaamiset	3 098 703,05	2 846 106,87	3 098 703,06	2 846 106,87
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>3 098 703,05</b>	<b>2 846 106,87</b>	<b>3 098 703,06</b>	<b>2 846 106,87</b>
<b>Muut</b>				
Muut maksetut ennakkomaksut	126 378,08	278 693,92	126 378,08	278 693,92
Muut siirtosaamiset	609 492,50	87 436,17	609 405,00	87 421,17
<b>Yhteensä</b>	<b>735 870,58</b>	<b>366 130,09</b>	<b>735 783,08</b>	<b>366 115,09</b>
<b>Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä</b>	<b>3 834 573,63</b>	<b>3 212 236,96</b>	<b>3 834 486,14</b>	<b>3 212 221,96</b>

**26. Laskennalliset verosaamiset ja -velat**

31.12.2018

**Konserni****Jaksotuseroista**

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	1 467 901,43
Laskennalliset verovelat	3 891,26
<b>Netto</b>	<b>1 464 010,17</b>

**Muista väliaikaisista eroista**

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	0,00
Laskennalliset verovelat	374 988,41
<b>Netto</b>	<b>-374 988,41</b>

**Yhteensä**

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
0,00	8 507 774,96
0,00	20 200,76
1 464 010,17	0,00
-374 988,41	0,00
<b>1 089 021,76</b>	<b>8 527 975,72</b>

**Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:**

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	861 219,99
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	-6 631,59
Konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>854 588,40</b>

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja verotusperusteiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on  euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä  euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat omaan pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista eristä eli käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksiin. Lisäksi muissa väliaikaisissa eroissa esitetään IFRS 9- siirtymästä 1.1.2018 aiheutuneet väliaikaiset erot.

**Arvonkorotukset 31.12.2018**

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

56 121,55

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

11 224,31

**Pankki**

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

**Yhteensä**

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
1 467 911,43	3 891,26	1 464 020,17
0,00	374 998,41	-374 998,41
<b>1 467 911,43</b>	<b>378 889,67</b>	<b>1 089 021,76</b>

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä 0,00 euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat omaan pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista eristä eli käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksiin. Lisäksi muissa väliaikaisissa eroissa esitetään IFRS 9- siirtymästä 1.1.2018 aiheutuneet väliaikaiset erot.

**Arvonkorotukset 31.12.2018**

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

56 121,55

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

11 224,31

**Tilinpäätössiirtojen kertymä**

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

**Yhteensä**

Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
0,00	0,00	0,00
42 538 874,81	8 507 774,96	34 031 099,85
<b>42 538 874,81</b>	<b>8 507 774,96</b>	<b>34 031 099,85</b>

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja veroperusteiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

**27. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat****Konserni**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2018	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**Pankki**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2018	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
<b>Yhteensä</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**28. Muut velat**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Arvopapereiden ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksujenvälitysvelat	142 706,40	143 584,02	142 706,41	143 584,02
Muut	1 099 052,79	1 116 063,54	1 092 404,10	1 095 177,13
<b>Yhteensä</b>	<b>1 241 759,19</b>	<b>1 259 647,56</b>	<b>1 235 110,51</b>	<b>1 238 761,15</b>

**29. Pakolliset varaukset**

31.12.2018

**Konserni**

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					103 642,00	103 642,00
+ varausten lisäys					16 998,65	16 998,65
- käytetyt varaukset					0,00	0,00
- peruutukset					36 363,00	36 363,00
Varaukset 31.12.	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>84 277,65</b>	<b>84 277,65</b>

**Pankki**

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					103 642,00	103 642,00
+ varausten lisäys					16 998,65	16 998,65
- käytetyt varaukset					0,00	0,00
- peruutukset					36 363,00	36 363,00
Varaukset 31.12.	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>84 277,65</b>	<b>84 277,65</b>

**30. Siirtovelat ja saadut ennakot****Korot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Korkovelat	1 834 570,08	1 923 349,36	1 834 570,08	1 923 349,36
Saadut korkoennakot	24 328,82	15 840,28	24 328,82	15 840,28
<b>Yhteensä</b>	<b>1 858 898,90</b>	<b>1 939 189,64</b>	<b>1 858 898,90</b>	<b>1 939 189,64</b>

**Muut**

Muut saadut ennakomaksut	6 353,65	6 752,63	6 353,65	6 752,63
Muut siirtovelat	4 424 203,46	5 097 973,12	4 373 457,41	5 023 992,95
<b>Yhteensä</b>	<b>4 430 557,11</b>	<b>5 104 725,75</b>	<b>4 379 811,06</b>	<b>5 030 745,58</b>

**Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä**

<b>6 289 456,01</b>	<b>7 043 915,39</b>	<b>6 238 709,96</b>	<b>6 969 935,22</b>
---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

**31. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla****Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat  
Muut  
Yhteensä

**31.12.2018**

0,00
0,00
<b>0,00</b>

Velkojen käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa kerrotaan OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportin 2018 liitetiedossa 1. Pääomainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

**Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä****31.12.2018**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

**Pankki****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat  
Muut  
Yhteensä

**31.12.2018**

0,00
0,00
<b>0,00</b>

Velkojen käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa kerrotaan OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportin 2018 liitetiedossa 1. Pääomainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

**Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä****31.12.2018**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

**32. Oma pääoma****Konserni****Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä**

	Oma pääoma 31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
	<b>243 962 171,44</b>		<b>7 974 558,05</b>	<b>-2 399 240,83</b>	<b>0,00</b>	<b>252 834 402,90</b>
Osuuspääoma	52 221 968,18		502 600,00	1 026 031,82	0,00	53 750 600,00
Jäsenosuudet	4 233 768,18		30 800,00	137 431,82	0,00	4 402 000,00
Tuotto-osuudet	47 988 200,00		471 800,00	888 600,00	0,00	49 348 600,00
Ylikurssirahasto	0,00		0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00		0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	<b>17 139 474,93</b>		<b>1 268 819,98</b>	<b>-1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>18 036 327,08</b>
Vararahasto	14 600 305,12		0,00	0,00		14 600 305,12
Käyvän arvon rahasto	1 181 959,41	0,00	1 268 819,98	-1 184 237,74		1 266 541,65
Sääntöjen muk. rahastot	0,00					0,00
Muut rahastot	1 357 210,40					2 169 480,31
Vapaat rahastot	39 841 230,86			-712 084,08		39 129 146,78
Edellisten tilikausien voitto tai tap.	129 526 251,19	2 484 644,33		-1 528 950,83		130 481 944,69
Tilikauden voitto tai tappio			5 539 941,26			5 539 941,26
Vähemmistön osuus pääomasta	5 233 246,28		663 196,81			5 896 443,09

**Käyvän arvon rahaston muutokset**

	31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päätyessä
Saamistodistukset	854 877,64	0,00	0,00	854 877,64	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	75 596,06	0,00	0,00	75 596,06	0,00	0,00
Muut	251 485,71	0,00	1 268 819,98	253 764,04	0,00	1 266 541,65
Rahavirran suojaus	314 357,11	0,00	1 268 819,98	0,00	0,00	<b>1 583 177,09</b>
lask. verot	-62 871,40	0,00	0,00	253 764,04		<b>-316 635,44</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>1 181 959,41</b>	<b>0,00</b>	<b>1 268 819,98</b>	<b>1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>1 266 541,65</b>

**Pankki**

	Oma pääoma 31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>208 856 116,46</b>		<b>4 233 536,74</b>	<b>-2 412 425,26</b>	<b>0,00</b>	<b>213 161 872,27</b>
Osuuspääoma	52 221 968,18		502 600,00	1 026 031,82	0,00	53 750 600,00
Jäsenosuudet	4 233 768,18		30 800,00	137 431,82	0,00	4 402 000,00
Tuotto-osuudet	47 988 200,00		471 800,00	888 600,00	0,00	49 348 600,00
Ylikurssirahasto	0,00					0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00					0,00
Muut sidotut rahastot	<b>15 782 264,54</b>		<b>1 268 819,98</b>	<b>-1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>15 866 846,78</b>
Vararahasto	14 600 305,13					14 600 305,13
Käyvän arvon rahasto	1 181 959,41	0,00	1 268 819,98	-1 184 237,74		1 266 541,65
Sääntöjen muk. rahastot	0,00					0,00
Muut rahastot	0,00					0,00
Vapaat rahastot	38 525 908,58					38 525 908,58
Edellisten tilikausien voitto tai tap.	102 325 975,16	2 484 644,33		-2 254 219,34		102 556 400,15
Tilikauden voitto tai tappio			2 462 116,76	0,00		2 462 116,76

## Käyvän arvon rahaston muutokset

	31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	854 877,64		0,00	854 877,64	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	75 596,06		0,00	75 596,06	0,00	0,00
Muut	251 485,71		1 268 819,98	253 764,04	0,00	1 266 541,65
Rahavirran suojaus	314 357,11		1 268 819,98	0,00	0,00	1 583 177,09
laskennalliset verot	-62 871,40		0,00	253 764,04		-316 635,44
<b>Yhteensä</b>	<b>1 181 959,41</b>	<b>0,00</b>	<b>1 268 819,98</b>	<b>1 184 237,74</b>	<b>0,00</b>	<b>1 266 541,65</b>

## 33. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakovelvottomat vapaan oman pääoman erät

## Oma pääoma 31.12.2018

Sidottu oma pääoma

Vapaa oma pääoma

## Oma pääoma yhteensä

	Konserni	Pankki
Sidottu oma pääoma	71 786 927,08	69 617 446,78
Vapaa oma pääoma	175 151 032,73	143 544 425,49
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>246 937 959,81</b>	<b>213 161 872,27</b>

## Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2018

Vapaa oma pääoma

- aktivoidut kehittämismenot

- muut jakovelvottomat erät

## Voitonjakokelpoiset varat

	Konserni	Pankki
Vapaa oma pääoma	175 151 032,73	143 544 425,49
- aktivoidut kehittämismenot	0,00	0,00
- muut jakovelvottomat erät	42 538 874,81	0,00
<b>Voitonjakokelpoiset varat</b>	<b>132 612 157,92</b>	<b>143 544 425,49</b>

## 34. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2018

## Konserni

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	12 232 734,35	10 600 000,00	168 800 000,00	245 500 000,00	12 437,13
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	32 839 795,89	82 455 601,84	379 836 491,95	321 395 086,80	288 261 828,71
Saamistodistukset	0,00	0,00	6 823 306,25	0,00	970 577,30
Velat luottolaitoksille	20 883 902,64	0,00	95 000 000,00	136 500 000,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 187 580 330,19	3 874 340,32	752 817,10	84 591,85	8 598 039,37
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Johdannaissopimusten maturiteettijakaumat esitetään liitetiedossa 20. Johdannaissopimukset

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteetti luokkaan "alle 3 kk".

## Pankki

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	12 232 734,37	10 600 000,00	168 800 000,00	245 500 000,00	12 437,13
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	32 839 795,89	86 390 325,53	379 836 491,95	321 395 086,80	288 261 828,71
Saamistodistukset	0,00	0,00	6 823 306,25	0,00	970 577,30
Velat luottolaitoksille	20 883 902,65	0,00	95 000 000,00	136 500 000,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 187 580 330,19	4 041 730,84	752 817,10	84 591,85	8 598 039,37
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Johdannaissopimusten maturiteettijakaumat esitetään liitetiedossa 20. Johdannaissopimukset

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteetti luokkaan "alle 3 kk".

**35a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2018****Konserni**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrittäiltä ja velat osakkuusyrittäille
Saamiset luottolaitoksilta	436 893 874,45	251 297,03	437 145 171,48	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 104 788 805,19	0,00	1 104 788 805,19	
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	7 793 883,55	0,00	7 793 883,55	
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	0,00	3 512 853,32	
Muu omaisuus	172 299 680,75	0,00	172 299 680,75	
Velat luottolaitoksille	252 383 902,64	0,00	252 383 902,64	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 639 420,50	250 698,33	1 200 890 118,83	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31	
Velat, joilla huonompi etuoikeus	0,00	0,00	0,00	
Muut velat	16 143 468,57	0,00	16 143 468,57	

**Pankki**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrittäiltä	Osakkuusyrittäiltä
Saamiset luottolaitoksilta	436 893 874,47	251 297,03	437 145 171,50	167 390,50	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 108 723 528,88	0,00	1 108 723 528,88		
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	7 793 883,55	0,00	7 793 883,55		
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	0,00	3 512 853,32		
Muu omaisuus	162 813 321,26	0,00	162 813 321,26		
Velat luottolaitoksille	252 383 902,65	0,00	252 383 902,65	3 934 723,69	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 806 811,02	250 698,33	1 201 057 509,35		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00		
Muut velat	7 558 098,12	0,00	7 558 098,12		

**35b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2018**

	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
<b>Rahoitusvarat</b>				
Käteiset varat	1 913 825,57	1 913 825,57	1 913 825,57	1 913 825,57
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,48	437 145 171,48	437 145 171,50	437 145 171,50
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 104 788 805,19	1 104 788 805,19	1 108 723 528,88	1 108 723 528,88
Saamistodistukset	7 793 883,55	9 500 743,34	7 793 883,55	8 530 166,04
Osakkeet ja osuudet	139 820 750,56	139 820 750,56	139 779 025,96	139 779 025,96
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	664 858,10	664 858,10	664 858,10	664 858,10
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	41 401,76	41 401,76	41 401,76	41 401,76
Johdannaissopimukset	3 512 853,32	3 512 853,32	3 512 853,32	3 512 853,32
<b>Yhteensä</b>	<b>1 695 681 549,53</b>	<b>1 697 388 409,32</b>	<b>1 699 574 548,64</b>	<b>1 700 310 831,13</b>
<b>Rahoitusvelat</b>				
Velat luottolaitoksille	252 383 902,64	252 383 902,64	252 383 902,65	252 383 902,65
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 890 118,83	1 200 890 118,83	1 201 057 509,35	1 201 057 509,35
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 288 501,31	3 288 501,31	3 288 501,31	3 288 501,31
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 456 562 522,78</b>	<b>1 456 562 522,78</b>	<b>1 456 729 913,31</b>	<b>1 456 729 913,31</b>



**Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit****Konserni**

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	970 577,30	321 755,74	1 292 333,04
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	139 779 025,96	139 779 025,96
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	1 617 416,19	0,00	1 617 416,19
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31

**Pankki**

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	970 577,30	321 755,74	1 292 333,04
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	139 779 025,96	139 779 025,96
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	1 617 416,19	0,00	1 617 416,19
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	3 288 501,31	0,00	3 288 501,31

**Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)**

Avaava tase 1.1.2018  
siirrot tasoon 3  
siirrot tasosta 3  
muu muutos  
Päättävä tase 31.12.2018

931 929,00
0,00
970 577,30
38 648,30
0,00

**Taso 1: Noteeratut markkinahinnat**

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssiessä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella

**Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen**

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyväällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

**Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen**

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostuspäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään sijoitukset OP Osuuskunnan jäsen- ja lisäosuuksiin. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

## 35c.Rahoitusvarojen ja -velkojen IFRS 9- standardin mukainen luokittelu 31.12.2018

## Konserni

	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset
<b>Rahoitusvarat</b>					
Käteiset varat	1 913 825,57	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,48	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 104 788 805,19	0,00	0,00	0,00	0,00
Kp.rah.oikeuttavat saamistod ja muut saamistodistukset	6 502 128,51	0,00	321 177,74	970 577,30	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	139 515 760,56	304 990,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriksissä	664 858,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan kons. kuuluvissa yrityksissä.	41 401,76	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 512 853,32
<b>Yhteensä</b>	<b>1 551 056 190,61</b>	<b>139 515 760,56</b>	<b>626 167,74</b>	<b>970 577,30</b>	<b>3 512 853,32</b>
<b>Rahoitusvelat</b>					
Velat luottolaitoksille	252 383 902,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 200 890 118,83	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 288 501,31
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 453 274 021,47</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>3 288 501,31</b>

## Pankki

	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset
<b>Rahoitusvarat</b>					
Käteiset varat	1 913 825,57	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	437 145 171,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 108 723 528,88	0,00	0,00	0,00	0,00
Kp.rah.oikeuttavat saamistod ja muut saamistodistukset	6 502 128,51	0,00	321 177,74	970 577,30	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	139 474 035,96	304 990,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriksissä	664 858,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan kons. kuuluvissa yrityksissä.	41 401,76	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 512 853,32
<b>Yhteensä</b>	<b>1 554 990 914,32</b>	<b>139 474 035,96</b>	<b>626 167,74</b>	<b>970 577,30</b>	<b>3 512 853,32</b>
<b>Rahoitusvelat</b>					
Velat luottolaitoksille	252 383 902,65	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 201 057 509,35	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	3 288 501,31
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 453 441 412,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>3 288 501,31</b>

**36. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2018****Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

**Muut omasta puolesta annetut vakuudet****Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

**Annetut vakuudet yhteensä**

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	250 363 324,43	250 363 324,43
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>250 363 324,43</b>	<b>250 363 324,43</b>

**Pankki****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

**Muut omasta puolesta annetut vakuudet****Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

**Annetut vakuudet yhteensä**

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

**37. Eläkevastuut**

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu

Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

31.12.2018	
Konserni	Pankki
0,00	0,00
0,00	0,00

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön ja OP-Henkivakuutuksen kautta.

Osuuspankin henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti vuonna 2018 eläkevastuun

siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa.

Konserniyhtiöiden eläketurva on järjestetty eläkevakuutuksella.

**38. Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut**

Yhden vuoden kuluessa maksettavat

Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat

Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat

**Yhteensä**

31.12.2018	
Konserni	Pankki
97 805,00	97 805,00
348 200,00	348 200,00
6 250,00	6 250,00
<b>452 255,00</b>	<b>452 255,00</b>

**Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot**

### 39. Taseen ulkopuoliset sitoumukset Konserni

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
<b>Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2018</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>142 719 278,20</b>
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Takaukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
josta luottolupaukset	0,00	0,00	124 816 821,67	124 816 821,67

### Pankki

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
<b>Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2018</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>142 719 278,20</b>	<b>142 719 278,20</b>
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Takaukset	0,00	0,00	17 869 117,70	17 869 117,70
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	124 850 160,50	124 850 160,50
josta luottolupaukset	0,00	0,00	124 816 821,67	124 816 821,67

### 40. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

31.12.2018

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2010 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2019-2027 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

13 205,71
0,00
0,00
<b>13 205,71</b>

### 41. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

	Konserni		Pankki	
	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
<b>Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2018</b>				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	93	-31	93	-31
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	2	1	1	1
Määräaikainen henkilöstö	14	0	14	0
<b>Yhteensä</b>	<b>109</b>	<b>-30</b>	<b>108</b>	<b>-30</b>

### Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2018

Hallintoneuvoston jäsenet  
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa  
josta toimitusjohtaja Jaana Reimasto-Heiskaselle maksetut palkat ja palkkiot  
sekä luontoisedut

	Konserni	Pankki
<b>Palkat ja palkkiot</b>	<b>Palkat ja palkkiot</b>	<b>Palkat ja palkkiot</b>
	42 600,00	42 600,00
	561 899,52	561 899,52
	264 699,42	264 699,42
	<b>11 760,00</b>	<b>11 760,00</b>

Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 750 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi hänelle ja muille jäsenille maksetaan kokouspalkkiota 320 euroa kokoukselta.

Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 1700 euroa kuukaudessa, varapuheenjohtajalle 650 euroa kuukaudessa ja muille jäsenille 450 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi heille maksetaan kokouspalkkiota 420 euroa kokoukselta. Pankin toimitusjohtajalle ei makseta hallitus-työskentelystä erillisiä palkkioita tai muita etuisuuksia.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 3 kuukautta ja työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta, jolloin hänelle irtisanomisajan palkan lisäksi suoritetaan korvauksena 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava korvaus.

Osuuspankki liittyi OP Ryhmän henkilöstörahastoon vuonna 2005.

OP Ryhmän henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2018 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: Kohtaamisten NPS (painolla 15%), bränditason NPS (painolla 5%), Digitaalinen asiointi (painolla 20%) sekä OP Ryhmän tulos ennen veroja (painolla 60%).

Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2018 on noin 1,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2018 kirjattiin palkkioita yhteensä 72.845,68 euroa

#### Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön. Palkkiomaksimit on porrastettu tehtävän vaativuuden perusteella. Palkitseminen perustuu pankkitasoisin yhteisiin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Mittaristossa näkyy vahvasti mm. asiakaskokemus, myynti sekä strategiasta johdetut kasvun ja digitaalisuuden tavoitteet. Palkkion maksun edellytyksenä on, että pankin asiakasliike-toiminta on voitollista.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän tasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Johdon pitkän aikavälin järjestelmässä ja henkilöstörahastossa on samat mittarit.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksosta. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ansaintajakson 2014 - 2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020. Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020 - 2023.

Ansaintajakson 2014-2016 palkkio maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan. Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta sekä työ- ja toimitusvoimassaoloa koskevia ehtoja.

#### Muuttuvan palkkion maksamisen lykkääntyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa. Henkilön muuttuva palkkio koostuu pitkän ja lyhyen aikavälin palkkioista.

Jos maksun viivästämisen euroraja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa muuttuvasta palkkiosta puolet maksetaan rahana ja puolet sidotaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumentin arvoon. Viiteinstrumenttiin sidottu palkkio maksetaan henkilölle vuoden odotusajan jälkeen.

**Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2018**

Tilintarkastuksesta
Tilintarkastajan muut lausunnot
Veroneuvonta
Muut palvelut
<b>Yhteensä</b>

	Konserni	Pankki
	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
	34 002,22	32 514,22
	6 381,46	6 381,46
	0,00	0,00
	0,00	0,00
	<b>40 383,68</b>	<b>38 895,68</b>

**Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2018**

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	885 384,90	0,00	118 912,66	766 472,24	24 247,50
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 079 469,89	0,00	46 222,02	1 033 247,87	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 964 854,79</b>	<b>0,00</b>	<b>165 134,68</b>	<b>1 799 720,11</b>	<b>24 247,50</b>

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinien jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

**Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot**

Hallinto- ja valvontaelinien jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin. Lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

**Eläkesitoumukset**

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

**Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset**

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

	Konserni	Pankki
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
		0,00
		0,00
	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
		0,00
		0,00

**Lähipiiri****Lähipiiriin kuulumisperuste**

	Tase-erä				Taseen ulkopuoliset sitoumukset
	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Saamistodistukset	Osakkeet	Yhteensä	
Omistus	69 641,32	0,00	0,00	69 641,32	0,00
Hallinto henkilöt	1 815 315,37	0,00	69 100,00	1 884 415,37	210 232,95
Osakkuusyritys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Yhteensä</b>	<b>1 884 956,69</b>	<b>0,00</b>	<b>69 100,00</b>	<b>1 954 056,69</b>	<b>210 232,95</b>

Lähipiiriin tappiota koskeva vähennyserä ei ole olennainen.

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuoliset tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitoa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.



	Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
<b>Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen</b>			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			

	Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
<b>Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta</b>			
Yrityksen nimi:	Pohjois-Karjalan Kiinteistöt Oy	49,45 %	3 802 331,89
Kotipaikka:	Joensuu		141 425,01
Yrityksen nimi:	Ki Oy Lieksan Liike- ja Kulttuurikeskus	49,27 %	4 480 638,22
Kotipaikka:	Lieksa		-8 078,24
Yrityksen nimi:	As Oy Rukan Nelikko	50,00 %	281 604,45
Kotipaikka:	Kuusamo		1 778,23
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			

#### Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin



**Yritykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu**

	Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			
Yrityksen nimi:			
Kotipaikka:			
Yritysmuoto:			

**43. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta****44. Notariaattitoiminta**

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa.

Osuuspankin sellaisten omissa nimissään asiakkaan lukuun hallitsemien varojen kokonaismäärä, joita sijoituspalvelulain 9. luvun mukaan ei merkitä varoiksi osuuspankin taseeseen

0
---

**45. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuismaksut 31.12.2018**

Jäsenten lukumäärä	42 570
Maksamatta olevat osuismaksut	400,00
Irtisanotut jäsenosuismaksut	145 300,00
Irtisanotut tuotto-osuismaksut	6 195 900,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuismaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenen on jäseneksi liittymisen yhteydessä hankittava yksi jäsenosuus ja maksettava yksi siihen liittyvä jäsenosuismaksu. Osuuspankin jäsenyys (omistaja-asiakkuus) antaa äänioikeuden osuuskunnan kokouksessa/edustajiston vaaleissa. Jokaisella osuuspankin jäsenellä on yksi ääni. Tuotto-osuus ei tuota äänivaltaa. Vuosille 2018-2019 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

#### 46. Pitkäaikaissäätämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili

Määräaikaiss- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset

**Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä**

Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)

31.12.2018
64 581,31
0,00
64 581,31
229 786,99

## LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

### OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

Pankin pääkirjanpito on SAP-järjestelmässä ja osakirjanpitojen tiedot on siirretty pääkirjanpitoon yhdistelmänä tai muuna yhteenvetona.

Merkittävimmät osakirjanpidot:

- Ottolainaus
- Antolainaus
- Omistaja-asiakasrekisteri
- Bonusjärjestelmä
- Tuotto-osuudet
- Korva, arvopaperikirjanpito
- Matkavaluutta
- ASLA, asiakaslaskutus
- Calypto, johdannais- ja arvopaperikirjanpito
- JORR, johdannaisreskontra
- Pankkitakaukset
- Haltia, kiinteistökirjanpito
- Havas, vastike- ja vuokrareskontra
- Osuuspankkien tilit OP Yrityspankissa
- POPS, Pankkien väliset online pikasiirrot ja shekit
- SAP HR ja Aditro
- SAP käyttöomaisuus
- SAP osto- ja myyntireskontra, Ariba, Basware IP ja Basware maksuliikenne

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	7700001	7799999
	MALLITOSITE	X2	7800001	7899999
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldoinsiirto	SI	1000130001	1000139999
	GE-PALKKIOVARAUS	GK	1000140001	1000149999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	TALL.SUOJARAH. JAKS.	GQ	1000170001	1000179999
	RYHMÄKOHT.ARNONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS.LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	PÄIVITT.TOS./OKO PKL	SO	1000200001	1000209999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT/VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP.VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	ELIMINOINTI BALTIA purettava	MB	1000300001	1000309999
	ELIMINOINTI BALTIA ei-purettava	RC	1000310001	1000319999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	SALDONSIIIRTO, MVAT	HI	1000350001	1000359999
	KIINT YHT AVAAVA TASE	QN	1000360001	1000369999
	SISÄISET TOSITTEET	S1	1000370001	1000379999
	KÄYTTÖOMAISUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoitavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoitavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN PERUUTUS AUTOMAATTINEN	LP	1024000001	1024999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoitavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	LN	1028000001	1028999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	HN	1029000001	1029999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DG	1031000001	1031999999
	MYNTILASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS.MR Ei ELIM.	DH	1033000001	1033999999
	HYVITYSLASKUTUS eliminoitavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminoitavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	DS	1037000001	1037999999
	MYNTILASKUTUS eliminoitavat	DT	1038000001	1038999999
	MYNTILASKUTUS ei eliminoitavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAU	MT	1040000001	1040999999
	MATKALASKU /MATKAMIES	FA	1041000001	1041999999
	KONEKIELISET TILIOTETAPAHTUMAT	FB	1042000001	1042999999
	LUOTTORESKONTRA/KOTIPANKKI	FC	1043000001	1043999999
	JAHA/KOTIPANKKI	FD	1044000001	1044999999
	IFACTOR /OPR	FE	1045000001	1045999999
	IFACTOR /OPR JAKSOTUS	FF, FG	1046000001	1046999999
	SOPRI /OPR	FH	1047000001	1047999999
	SOPRI /OPR JAKSOTUS	FI,FJ	1048000001	1048999999
	LUOTTOTILI /OPR	FK	1049000001	1049999999
	LEASONG OR /OPR	FL	1050000001	1050999999
	VARAINHANKINTA /OPR	FM	1051000001	1051999999
	VARAINHANKINTA /OPR JAKSOTUS	FN, FO	1052000001	1052999999
	DISKONTATUT OSAMAKSUT /OPR	FP	1053000001	1053999999
	DISKONTATUT OSAM. /OPR JAKSOTUS	FQ, FR	1054000001	1054999999
	OIKEUDELLINEN PERINTÄ /OPR	FS	1055000001	1055999999
	OSAMAKSULEASING (VIEW21) /OPR	FT	1056000001	1056999999
	VIEW 21/JAKSOTUKSET	ET	1057000001	1057999999
	VIEW 21/AGIO	EU	1058000001	1058999999
9900095	SRJ-TAPAHTUMAT	FU	1059000001	1059999999
	AIRAS-PALKKIOT/AURUM	FV	1060000001	1060999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ.RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	OPUSCAPITA/OKO	GU	1072000001	1072999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	MYNTILASKU/KIPINÄ	DB	1074000001	1074999999
	LASKUN MANUMAKS/OPKK	DY	1075000001	1075999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	VIRO MANU PÄIVITT.	JS	1077000001	1077999999
	VIRO MANU TP PYSYVÄ	JV	1078000001	1078999999
	VIRO MANU TP PERUUT.	JX	1079000001	1079999999
	LATVIA MANU PÄIVITT.	JT	1080000001	1080999999
	LATVIA MANU TP PYS.	JY	1081000001	1081999999
	LATVIA MANU TP PER.	JZ	1082000001	1082999999
	LIETTUA MANU PÄIVITT	JU	1083000001	1083999999
	LIETTUA MANU TP PYS.	KB	1084000001	1084999999
	LIETTUA MANU TP PER.	KC	1085000001	1085999999
	LOMAPALKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKAT, MYNTILASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJO, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, OR	KY	1089000001	1089999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, MR	DE	1090000001	1090999999
	AGIOARVOSTUS	SG	1091000001	1091999999
	ACQUIRING	KQ	1092000001	1092999999
9930004	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930005	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930006	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930007	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930008	CAL PÄIVITT. TASEEN ULKOP.	RH	1094000001	1094999999
9930106	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930107	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930108	CAL KK-VAIHTEEN TASEEN ULKOP.	RI	1096000001	1096999999
9900048	LISÄOSUUSPÄÄOMA	HB	1097000001	1097999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, OR	LK	1098000001	1098999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, MR	DK	1099000001	1099999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
9940004	LJR ANTOLAINAUS	MC	1101000001	1101999999
990053	Banksyst päivittäiset	JD	1102000001	1102999999
990064	BLV PÄIVITTÄISET	JM	1103000001	1103999999
990067	BLT PÄIVITTÄISET	JP	1104000001	1104999999

Sovellus-	Tosite-	Numerosarja	
tosite ')	laji	alku	loppu
	Bonuskäyttö toinen op, MR	DO	1105000001 1105999999
	Bonuskäyttö toinen op, OR	LO	1106000001 1106999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001 1107999999
	Ariba tilaus eliminoitava	LU	1108000001 1108999999
	Ariba ei tilausta eliminoitava	LV	1109000001 1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminoitava	LX	1110000001 1110999999
	Ariba ei tilausta ei-eliminoitava	LY	1111000001 1111999999
	Ariba peruutusosite	LZ	1112000001 1112999999
	ACQUIRING/HALTI	HG	1113000001 1113999999
	SAANA/M2	HJ	1114000001 1114999999
	VAM päivittäiset	HK	1115000001 1115999999
	VAM kk-vaijde	HL	1116000001 1116999999
	Oma Kehittäminen	R1	1124000001 1124999999
	OP Laskulaina	HP	1125000001 1125999999
	TAGETIK	T1	1155000001 1155999999
12999	ENTRA	EN	1299900001 1299999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001 2010999999
	KASSAKP. LIITT./OPHV	NA	3010000001 3010999999
	HK KORVAUS KKP./OPHV	NB	3011000001 3011999999
	OIVA KON./OPHV	NC	3012000001 3012999999
	TUOTTOTURVA KON/OPHV	ND	3013000001 3013999999
	LAINATURVA KON./OPHV	NE	3014000001 3014999999
	HENKILÖV.KORV K/OPHV	NF	3015000001 3015999999
	RYHMÄVAK. KON./OPHV	NG	3016000001 3016999999
	IF RYHMÄELÄK K./OPHV	NH	3017000001 3017999999
	MOOTTORIAJ. KON/OPHV	NI	3018000001 3018999999
	VAHINKOVAK. KON/OPHV	NJ	3019000001 3019999999
	HENKILÖVAK. KON/OPHV	NK	3020000001 3020999999
	TAPATURMA KON./OPHV	NL	3021000001 3021999999
	KIINT.VUOKRAT K/OPHV	NM	3022000001 3022999999
	VSM KON./OPHV	NN	3023000001 3023999999
	MITTATURVA KON./OPHV	NO	3024000001 3024999999
	LÄHTEVÄ RAHA L./OPHV	NP	3025000001 3025999999
	TULEVA RAHA L./OPHV	NQ	3026000001 3026999999
	TKV KON./OPHV	NR	3027000001 3027999999
	HK KORVAUS KON./OPHV	NS	3028000001 3028999999
	AULI KON./OPHV	NT	3029000001 3029999999
	RATTI KON./OPHV	NU	3030000001 3030999999
	RAKENNUSVIRHE K/OPHV	NV	3031000001 3031999999
	SULKA KON./OPHV	NX	3032000001 3032999999
	MATKAVAKUUTUS K/OPHV	NY	3033000001 3033999999
	KASKO KON./OPHV	OA	3034000001 3034999999
	ESINEVAK.YKS. K/OPHV	OB	3035000001 3035999999
	TAKAUSVAKUUTUS/OPHV	OC	3036000001 3036999999
	SULKAN EPÄV.VAH/OPHV	OD	3037000001 3037999999
	RESK.SAATAVAL.L/OPHV	OE	3038000001 3038999999
	YT KORVAUS KKP./OPHV	OF	3039000001 3039999999
	PERUUTUS/OPHV LIITT.	NZ	3100000001 3109999999

## PLA-tositelajit

	Kirjanpitosite	AB	3204000000 3204999999
	Täsmäytyspääkirja	AC	3205000000 3205999999
	Käyttöom.konversio	AK	3206000000 3206999999
	Käyttöom.kirj: netto	AN	3207000000 3207999999
	Ratti Kkp.	C3	3208000000 3208999999
	VSM Kkp.	C4	3209000000 3209999999
	HK Korvaus Muis.	DC	3210000000 3210999999
	EK Korvaus Muis.	DD	3211000000 3211999999
	Manuaalipal. Muis.	DM	3212000000 3212999999
	Auli Muis.	E1	3213000000 3213999999
	Oiva Muis.	E2	3214000000 3214999999
	Ratti Muis.	E3	3215000000 3215999999
	Tuottoturva Muis.	E4	3216000000 3216999999
	Mittaturva Muis.	E6	3217000000 3217999999
	Ryhmävakuutus Muis.	E7	3218000000 3218999999
	Rakennusvirhe Muis.	E8	3219000000 3219999999
	IF Ryhmäeläke Muis.	E9	3220000000 3220999999
	Ulkoinen numero	EX	3221000000 3221999999
	Ratti Muis.	F3	3222000000 3222999999
	VSM Muis.	F4	3223000000 3223999999

Sovellus-		Tosite-	Numerosarja	
tosite ')	Nimi	laji	alku	loppu
	IF Ilm. eläke Muis.	F9	3224000000	3224999999
	As.miesp.m.liit.jaks	H1	3226000000	3226999999
	Sonet.vak.pal.jaks.l	H2	3227000000	3227999999
	Asiamiehet	HA	3228000000	3228999999
	Palkansaaajat	HE	3229000000	3229999999
	Hallintohenkilöt	HH	3230000000	3230999999
	Tilapäispalkkionsaaj	HT	3231000000	3231999999
	Investointityönumero	IP	3232000000	3232999999
	Toimittajat - hyvit.	KG	3233000000	3233999999
	Kiint.hall.järj.liit	KH	3234000000	3234999999
	Toimittajat - netto	KN	3235000000	3235999999
	Kiint.osakejärj	KO	3236000000	3236999999
	Tilien ylläpito	KP	3237000000	3237999999
	Toimittajat - lasku	KR	3238000000	3238999999
	Kiint.sähkönl.liitt	KS	3239000000	3239999999
	Laskut, IP,ulkopuoli	LB	3240000000	3240999999
	Laji/toimintoj.kirj.	LT	3241000000	3241999999
	ML-tilitys	ML	3242000000	3242999999
	Regressilask. Kon.	MQ	3243000000	3243999999
	JV-Simmer Kon.(tulev	MS	3244000000	3244999999
	Ratti Kon.	N3	3245000000	3245999999
	IF ilm. eläk Kon.	N9	3246000000	3246999999
	EU Korvaus Kkp.	OG	3247000000	3247999999
	Henkivak.korvau Kkp.	OH	3248000000	3248999999
	Tapaturma Kkp.	OI	3249000000	3249999999
	MA korvaus Kkp.	OJ	3250000000	3250999999
	Takaus.korvaus Kkp.	OK	3251000000	3251999999
	Sulkan epäv.vah. Kkp	OL	3252000000	3252999999
	TKV Muis.	OM	3253000000	3253999999
	Moottoriajon. Muis.	ON	3254000000	3254999999
	Sulka Muis.	OO	3255000000	3255999999
	Matkavakuutus Muis.	OP	3256000000	3256999999
	Vahinkovakuutus Muis	OQ	3257000000	3257999999
	Henkilövakuutus Muis	OR	3258000000	3258999999
	Tapaturma Muis.	OS	3259000000	3259999999
	Kasko Muis.	OT	3260000000	3260999999
	Ratti maksusop. Muis	OU	3261000000	3261999999
	Esinevak.yks. Muis.	OV	3262000000	3262999999
	Takausvakuutus Muis.	OW	3263000000	3263999999
	Sulkan epäv.vah Muis	OX	3264000000	3264999999
	Regressilask. Muis.	OY	3265000000	3265999999
	Tuleva raha Muis.	OZ	3266000000	3266999999
	Palkk. as.m.liitt.ja	P1	3267000000	3267999999
	MA korvaus Muis.	PB	3268000000	3268999999
	Sulkan epäv.vah Muis	PC	3269000000	3269999999
	Henkivak.korvau Muis	PD	3270000000	3270999999
	Tapaturma Muis.	PF	3271000000	3271999999
	Takaus.korvaus. Muis	PG	3272000000	3272999999
	YT Korvaus Muis.	PH	3273000000	3273999999
	JV-Simmer Muistio	PI	3274000000	3274999999
	MA korvaus Kon.	PJ	3275000000	3275999999
	Tapaturma Kon.	PL	3276000000	3276999999
	Takaus,korvaus Kon.	PM	3277000000	3277999999
	YT Korvaus Kon.	PN	3278000000	3278999999
	JV-Simmer Kon.(lähte	PO	3279000000	3279999999
	ATK-palv.vel.liitt	PP	3280000000	3280999999
	Hinnanmuutos	PR	3281000000	3281999999
	EU Korvaus Kon.	PS	3282000000	3282999999
	EK Korvaus Kon.	PT	3283000000	3283999999
	Päätetapahtum.liitt	PU	3284000000	3284999999
	ATK-palv.vel. levyti	PW	3285000000	3285999999
	Systemipalv.vel.lii	PX	3286000000	3286999999
	Työasemaveloitukset	PY	3287000000	3287999999
	S-laskutus, Elisa	PZ	3288000000	3288999999
	Sulkan epäv.vah. Kon	QA	3289000000	3289999999
	EK Korvaus Kkp.	QB	3290000000	3290999999
	Cross-company korot	QC	3291000000	3291999999
	EU korvaus muis.	QD	3292000000	3292999999
	Hyvitys - nettosuor.	RA	3293000000	3293999999
	Ostolasku	RE	3294000000	3294999999
	Lask.vast.otto netto	RN	3295000000	3295999999
	Laskun siirto	RV	3296000000	3296999999
	SIJ/KTÖ JAKO	SK	3297000000	3297999999
	Jälkikirjaustosite	SU	3298000000	3298999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	Tiedonsiirto	UE	3299000000	3299999999
	Maksukirjaus	ZP	3305000000	3305999999
	Pankki - täsmäytys	ZR	3306000000	3306999999
	Maksu per shekki	ZS	3307000000	3307999999
	Maksuselvitys	ZV	3308000000	3308999999
	INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999
	Tuottoturva man. peruut	14	3310000000	3310999999
	Lainaturva man. peruut	15	3311000000	3311999999
	Mittaturva man. peruut	16	3312000000	3312999999
	Auli man. peruut	11	3313000000	3313999999
	ryhmävak man. peruut	17	3314000000	3314999999
	Rak.virhevak. man. peruut	18	3315000000	3315999999
	Oiva man. peruut	12	3316000000	3316999999
	Sulka evl man. peruut	1P	3317000000	3317999999
	Sulka man. peruut	1C	3318000000	3318999999
	Matkavak. man. peruut	1D	3319000000	3319999999
	Vahinkovak. man. peruut	1E	3320000000	3320999999
	M.ajoneuvovak. man. peruut	1A	3321000000	3321999999
	Henkilövak. man. peruut	1F	3322000000	3322999999
	Tapaturmavak. man. peruut	1G	3323000000	3323999999
	Kaskovak. man. peruut	1I	3324000000	3324999999
	Ratti man. peruut	13	3325000000	3325999999
	Ratti maksusop. man peruut	1J	3326000000	3326999999
	Esinevak. yks. man. peruut	1M	3327000000	3327999999
	Takausvak. man. peruut	1N	3328000000	3328999999
	EK Korvaus man. peruut	19	3329000000	3329999999
	Ratti 2 man. peruut	1B	3330000000	3330999999
	Takaus korv. man peruut	1H	3331000000	3331999999
	JV-Simmer man peruut	1K	3332000000	3332999999
	JV-Simmer muist m pe	1S	3333000000	3333999999
	Korkki TA	QF	3334000000	3334999999
	Korkki YT	QG	3335000000	3335999999
	Korkki EU	QH	3336000000	3336999999
	Korkki EK	QI	3337000000	3337999999
	Korkki YA	QJ	3338000000	3338999999
	Korkki MK	QK	3339000000	3339999999
	Korkki manuaalitosite	QL	3340000000	3340999999
	KORKKI PV MANUAALITOS.	QM	3341000000	3341999999
	Flex maksutulo, koneellinen	K1	3342000000	3342999999
	Flex maksutulo, manuaalinen kirjaus	K2	3343000000	3343999999
	Flex korvaukset, koneellinen	K3	3344000000	3344999999
	Flex korvaukset, manuaalinen kirjaus	K4	3345000000	3345999999
	Flex manuaalinen peruuntuva	K5	3346000000	3346999999
	Flex Eurocenter korvaukset, koneellinen	K6	3347000000	3347999999
	Flex Eurocenter korvaukset, manuaalinen	K7	3348000000	3348999999
	EU KORVAUS PERUUTUS	QO	3349000000	3349999999
500	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
501	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
502	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
503	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
504	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
505	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
506	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
507	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
508	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
509	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
040	JÄSENLUOTTOVAKUUTUS	TA	5040000001	5040999999 HVRKR0H
050	ASUNTOSÄÄSTÖPALKKIOT	TB	5050000001	5050999999
060	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
061	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
080	OP-LUOTOT	TD	5080000001	5080999999
084	ALV-MAKSUT	TE	5084000001	5084999999
510	TOSITEMUUNTO	TG	5100000001	5100999999
610	ULTRA VALUUTANVAIHTO	TX	6100000001	6100999999
613	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
614	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
615	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
616	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
620	FORSE	TI	6200000001	6200999999
621	SDD SEPA SUORAVELOITUS	RB	6210000001	6210999999
624	AQUARIUS/OKO	GP	6240000001	6240999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
625	VIEW/PÄIVITYKSET	TJ	6250000001	6250999999
628	DPS/OPTO-TAPAHTUMAT	RZ	6280000001	6280999999
631	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
632	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
633	PANKKITAKAUKSET	TL	6330000001	6330999999
634	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
635	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
636	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
637	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
638	DPS PÄIVITTÄISET	KU	6380000001	6380999999
639	DPS TASEEN ULKOPUOL.	KV	6390000001	6390999999
640	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
641	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
642	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
643	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
644	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
645	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
646	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
647	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
648	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
649	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
653	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
654	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
657	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
658	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
659	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
660	MATKASHEKIT	TQ	6600000001	6600999999
663	Ultra/ Henki Aquarius VIRO	KF	6630000001	6630999999
665	BANKGIRO	TV	6650000001	6650999999
666	RPM (Rahanpesun estämisen keskeytyskirjaukset)	KX	6660000001	6660999999
667	RPMEUR	RM	6670000001	6670999999
670	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
671	SETELIKAUPAT	TR	6710000001	6710999999
672	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
673	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
674	BOND/REPO PÄIVITTÄISET	TS	6740000001	6740999999
675	BOND ARVOSTUKSET	XV	6750000001	6750999999
691	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
692	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
693	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
694	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
695	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
696	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
697	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
698	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
699	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
706	VALUUTTAMÄÄRÄISET MERKINNÄT	HO	1123000001	1123999999
	TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9701600001	9701699999
990005	LÄHTEVÄ CLEARING (AAMU)	VB	9900500001	9900599999
990007	Prepaid rsk-tapahtumat	KJ	9900070001	9900079999
9900001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999 OT003/OTORP002
990001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999
9900002	ANTOLAINAUS	BD	9900200001	9900299999 AMR972
9900030	OVY:N LUOTTOVAKUUTUKSET	EJ	9900300001	9900309999
9900031	OVY:N KORVAUS&VARAUS	GE	9900310001	9900319999
9900032	ABASEC/OPSTOCK	GL	9900320001	9900329999
9900004	PANKKITAKAUS	BF	9900400001	9900499999 ATRR009
990004	MTL TAPAHTUMAT / MAKSULIIKE	VA	9900400001	9900499999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999 MGKR2005, MGKR2006
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999 MGKR2001
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999 MGKR2002
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999 MGKR2004
9900009	SAAPUNEET PIKASIRROT	BK	9900900001	9900999999 MGR5150
990009	SAAPUVA CLEARING 31.12.1997 ALKAEN (AAMU)	VE	9900900001	9900999999
990010	POPS BRUTTOCLEARING 16.12.1997 ALKAEN	VF	9901000001	9901099999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET / OKO	EK	9901100001	9901199999
990012	AGIOT /VALUUTTAKASSA	VG	9901200001	9901299999
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
990013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999



Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
9900014	VALUUTTAKIRJANPITO	EE	9901400001	9901499999 MV29K
990014	VALUUTTAKASSA 24.2.1997 ALKAEN	EE	9901400001	9901499999 OTALPKT
9900015	ANTOLAINAUS /ALPER	BP	9901500001	9901599999
990015	AUTOMAATTIKIRJAUS / ALPER 18.11.94 ALKAEN	BP	9901500001	9901599999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9901600001	9901699999 op:t, 7880: USLR610
990016	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VH	9901600001	9901699999
990017	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VI	9901700001	9901799999
9900018	MATKAVALUUTTA	BL	9901800001	9901899999 MAVRMTIK
	MATKAV. (MAVA) VIERAAT SEKIT JA			
990018	MATKASEKIT	BL	9901800001	9901899999
9900019	MATKAVALUUTTA/AGIO	BM	9901900001	9901999999 MAVRATIK
990019	AGIOT (MAVA)	BM	9901900001	9901999999
990020	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990022	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990023	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990024	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990025	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990122	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990123	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990124	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
9900021	OP:N TILIT OKOSSA	BS	9902100001	9902199999 PR002
990021	OPICS (KK-VAIHDE PYSYVÄT KIRJAUKSET)	VK / VL	9902100001	9902199999
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET / OKO	EL	9902200001	9902299999
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT / OKO	EM	9902300001	9902399999
9900241	PERINTÄ- JA KORVAUSJÄRJESTELMÄ (PKJ) OVY	EQ	9902410001	9902419999
9900242	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVY	ER	9902420001	9902429999
9900243	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVR	ES	9902430001	9902439999
9900025	RAHAHUOLTO	EG	9902500001	9902599999
9900026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999 MGKR2003
990026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999
	WINRESK	EO	9902700001	9902799999
990028	KAPULA PÄIVITT./OKO	GS	9902800001	9902899999
990029	KAPULA ARVOSTUS/OKO	GT	9902900001	9902999999
990030	ASLA/SIIRTYVÄT/OHMO	GD	9903000001	9903099999
990031	ASLA	VM	9903100001	9903199999
990032	ASLA / SIIRTYVÄT	VN / VO	9903200001	9903299999
990033	ASLA/OHMO	GC	9903300001	9903399999
990034	UTU/PALKKIOT	IF	9903400001	9903499999
9900035	POPS/LUNASTAMATTOMAT SEKIT YLI 10V	IG	9903500001	9903599999
9900036	PKJ JÄLKIPER. SUORIT	IH	9903600001	9903699999
990036	ELE PÄIVITTÄISET VIENNIIT	JA	9903700001	9903799999
990037	ELE TAUP VIENNIIT	JB	9903800001	9903899999
990038	ELE PERUUTETTAVAT TILINPÄÄTÖSVIENNIIT	JC	9903900001	9903999999
990041	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO	VP	9904100001	9904199999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9904200001	9904299999 BJER122
990042	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO (UUSI)	VQ	9904200001	9904299999
9900043	CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
990044	DEVON, 30.6.99	VR	9904400001	9904499999
990045	DEVON, 30.6.99	VS	9904500001	9904599999
990046	DEVON, 30.6.99	VT	9904600001	9904699999
990047	DEVON, 30.6.99	VU	9904700001	9904799999
9900050	PALKAT	BY	9905000001	9905099999 ***)
9900052	LOMAPALKKAVALAT	GV	9905200001	9905299999 ***)
990054	Banksyst kk/tp-päätös	JE	9905900001	9905999999
990055	Banksyst taseen ulkopuoliset (jos tarvitaan)	JI	9905500001	9905599999
990056	TRADING TERMIINIEN ARVOSTUSTULOS (EI PERUUTETTAVA)	VX	9905600001	9905699999
990057	RJ PÄIVITTÄISET	JF	9905700001	9905799999
990058	RJ SIIRTYVÄT	JG	9905800001	9905899999
9900060	VALUUTTATILIT	BZ	9906000001	9906099999
990060	VALUUTTAOTTOLAINAUS	BZ	9906000001	9906099999
9900061	VALUUTTATILIT / AGIOT	CA	9906100001	9906199999 DARRAGI/OVARP002
990061	VALUUTTAOTTOLAINAUS /AGIOT	CA	9906100001	9906199999
9900062	VALUUTTATILIT/SIIRTYVÄ KORKO	CB,CC	9906200001	9906299999 DARRASK/OVARP002
990062	VALUUTTAOTTOLAINAUS/SIIRTYVÄT ERÄT	CB / CC	9906200001	9906299999
9900063	LÄHTEVÄT ULKOMAAN MAKSUT	CD	9906300001	9906399999 LUMR124
990065	BLV TILINP. PYSYVÄ	JN	9906500001	9906599999
990066	BLV TP PERUUTETTAVA	JO	9906600001	9906699999
990068	BLT TILINP. PYSYVÄ	JQ	9906800001	9906899999
990069	BLT TP PERUUTETTAVA	JR	9906900001	9906999999
9900070	SÄILYTYSPALKKIOT	CE	9907000001	9907099999
	SÄILYTYSPALKKIOLAKUTUS 2.11.94 ALKAEN			
990070	(KESÄ.- JA JOULUK)	CE	9907000001	9907099999
9900071	ARVOPAPREIDEN MYYNTIPALKKIOT	CF	9907100001	9907199999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	JVK.MERKINTÄ/ARVOPAPEREIDEN			
990071	VÄL.PALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
990072	BOND/JVK/EI KÄYTÖSSÄ	VZ	9907200001	9907299999
990073	BOND/S. KOROT. PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UC	9907300001	9907399999
990074	BOND/ARV. KK. L./EI KÄYTÖSSÄ	UD	9907400001	9907499999
990075	BOND/HINTAERO PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UF	9907500001	9907599999
990076	Prepaid maksutapahtumat	KK	9907600001	9907699999
990077	REPO NORMAALIKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YA	9907700001	9907799999
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999 OKO/PR93
990078	KATESIIRTO OTTO/OPTO	YB	9907800001	9907899999
990079	BOND/ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET	YC	9907900001	9907999999
9900080	SIJOITUSRESKONTRA/OVC	GJ	9908000001	9908099999
9900081	KORJAUSTOSITELAJI	CH	9908100001	9908199999
9900082	HALTIA VUOKRASAAMISET	EH	9908200001	9908299999
9520005	YIT-VUOKRAT	EH	9908200001	9908299999
677	KORVA/PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
678	KORVA/HINTAEROT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA-TAPAHTUMAT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9908400001	9908499999
9900085	KIIINTEISTÖRESKONTRA / UUSI	CI	9908500001	9908599999
9900086	OKO:N LAINAT	CM	9908600001	9908699999
990086	OKO:N LAINAT OP:LLE	CM	9908600001	9908699999
990087	REPO ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YK	9908700001	9908799999
9900088	HALTIA VASTIKERESKONTRA	EF	9908800001	9908899999
9900089	HALTIA VASTEKESUORITUKSET	EI	9908900001	9908999999
9900091	MAKSULIIKE /ASLA	CN	9909100001	9909199999 ALARKP01 JA 13
9900092	ASLA/OHMO	GA	9909200001	9909299999
9900095	VILU/KOTIPANKKI	GG	9909500001	9909599999
990995	OKO:N KIRJAUSYHTEENVETO / OPTO	YN	9909950001	9909959999
9901001	OTTOLAINAUS/SIIR.KOR.PERUUTUS	BC	9910010001	9910019999 OT003/ OTORP003
991001	OTTOLAINAUS / SIIRTYVÄT ERÄT	YO / YP	9910010001	9910019999
9901002	ETUKÄTEEN MAKS.KOROT/TILINP.	BE,ED	9910020001	9910029999 AMR827
991003	LOAN IQ/OKO	GN	9910030001	9910039999
	ANTO AGIO KIRJAUKSET JA			
991004	PENNINPYÖRISTYKSET	YQ	9910040001	9910049999
991005	YPA LAINAT	YR	9910050001	9910059999
991006	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (eurot)	YS / YT	9910060001	9910069999
991048	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (valuutat)	YS / YT	9910060001	9910069999
991007	KESKUSPANKKIPALVELUOSASTON LAINAT (RO)	YU	9910070001	9910079999
991008	RO SIIRTYVÄT	YV / YW	9910080001	9910089999
991009	PERINTÄANTOLAINAUS (PA)	YX	9910090001	9910099999
991010	PA SIIRTYVÄT	YY / YZ	9910100001	9910109999
9901011	OTTOLAINAUS /SIIRTYVÄ KORKO	BB	9910110001	9910119999 OT003
991012	YA-JS S. KORK. PER.	UK	9910120001	9910129999
9901013	ALS:N HOITOPALKKIOT	BN,BO	9910130001	9910139999 AMR830
991013	RO-JS S. KORK. PER.	UG	9910130001	9910139999
991014	PA-JS S. KORK. PER.	UH	9910140001	9910149999
991015	RO/AGIOKIRJAUKSET	UI	9910150001	9910159999
991016	PA/AGIOKIRJAUKSET	UJ	9910160001	9910169999
9910002	ALS-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	JJ	9910200001	9910209999
9901021	OPTO / SIIRTYVÄ KORKO	BT,BU	9910210001	9910219999 PR402
991024	YA VIRO AGIOT	RP	9910240001	9910249999
991025	YA VIRO PÄIVITTÄISET	RJ	9910250001	9910259999
991026	YA VIRO SIIRTYVÄT	RO	9910260001	9910269999
991027	YA VIRO AA-PERUUTUKSET	RU	9910270001	9910279999
9901003	ANTOLAINAUS /Okopankki	EY,EZ	9910300001	9910399999
991034	YA LATVIA AGIOT	RR	9910340001	9910349999
991035	YA LATVIA PÄIVITTÄISET	RK	9910350001	9910359999
991036	YA LATVIA SIIRTYVÄT	RQ	9910360001	9910369999
991037	YA LATVIA AA-PERUUTUKSET	RX	9910370001	9910379999
9901042	PLATINAJÄRJESTELMÄ/SIIRTYVÄ	BX,BR	9910420001	9910429999 BJER221
991044	YA LIETTUA AGIOT	RT	9910440001	9910449999
991045	YA LIETTUA PÄIVITTÄISET	RL	9910450001	9910459999
991046	YA LIETTUA SIIRTYVÄT	RS	9910460001	9910469999
991047	YA LIETTUA AA-PERUUTUKSET	RY	9910470001	9910479999
9901050	ALS/PREEMIOIT JA ARV.	GH	9910500001	9910509999
9901055	ALS/JOHD.AR.V.PER.	GI	9910550001	9910559999
9901083	KORVA-TAPAHTUMAT/SIIRT. KORKO	CK,CL	9910830001	9910839999
9901083	KORVA OSAKKEET /SIIRTYVÄT	CK,CL	9910830001	9910839999
990083	KORVA RM/ARVOSTUKSET	CK	9910830001	9910839999
991083	KORVA RM/ARVOST.PER.	CL	9910830001	9910839999
9901086	OKO:N LAINOJEN SIIRTYVÄT	CV	9910860001	9910869999
991086	OKO:N LAINAT OP:LLE / SIIRTYVÄT	CV / CY	9910860001	9910869999
9901091	MAKSULIIKE /ASLA /SIIRTYVÄ KORKO	CO,CP	9910910001	9910919999 ALARKP06 JA 07

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
9901092	SSP:N KAUPPAHINNAN JAKSOTUS	CQ,CZ	9910920001	9910929999
9901093	ASLA/OHMO/SIIRTYVÄT	GB	9910930001	9910939999
9911111	OKOPANKIN TASESIIRROT / OL	XA	9911110001	9911119999
9911112	OKOPANKIN TASESIIRROT /ALS	XB	9911120001	9911129999
9911113	OKOPANKIN TASESIIRROT / VALUUTTAKASSA	XC	9911130001	9911139999
9911114	OKOPANKIN TASESIIRROT / DA	XD	9911140001	9911149999 ACR3B1/ACR3B2
9910201	ATK-LASKUTUS OPK /JP	CS	9912010001	9912019999
990176	PREPAID TILITYKSET	KT	9917600001	9917699999
991995	OPTON KONEKIELISET SIIRT.KOROT	XE / XF	9919950001	9919959999
992001	TERMIINI / H TAI TR	XG	9920010001	9920019999
9920002	ALS-JOLLA CAP TILINPÄÄTÖS	JK	9920020001	9920029999
992005	FRA PÄÄOMAT	XH	9920050001	9920059999
990201	ATK-LASKUTUS / OKO	YL	9920100001	9920199999
	SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/OP-			
9900202	RAHASTO	IA	9920200001	9920299999
	SRJ-			
9900203	PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/SAAJAYHTIÖT	IB	9920300001	9920399999
9900205	OMISTAJAJÄSENREKISTERI	CT	9920500001	9920599999 JRER110
990207	TALLETUSSIIRROT	YM	9920700001	9920799999
679	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
9902083	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
992100	PANKKITAKAUKSET	XI	9921000001	9921009999 PTKR3301
992101	PANKKITAKAUKSET / AGIOT	XJ	9921010001	9921019999
992102	HENKIVAKUUTUS	HV	9921020001	9921029999
683	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
9902183	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
684	ARVOSTUSKONVERSIUUDET	Z6	9922830001	9922839999
9902283	ARVOSTUSKONVERSIUUDET	Z6	9922830001	9922839999
992400	CPICS (TASEEN ULKOPUOLISET)	XL	9924000001	9924009999
9903001	SALDONSIIRTO	Z1	9930010001	9930019999
9903001	SALDONSIIRROT	Z1	9930010001	9930019999
993002	TERMIINIT PISTE-EROT SIIRT.	XM / XN	9930020001	9930029999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9930002	ALS-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	JL	9930200001	9930209999
993009	TERMIINIT PISTE-EROT	XO / XP	9930090001	9930099999
994005	TERMIINIT / AGIOT	XQ	9940050001	9940059999
994006	TERMIINIT / AGIOT PALAUTUS	XR	9940060001	9940069999
9940007	LJR OPA-SIIRROT	MX	9940700001	9940799999
9940008	LJR ERIKOISLAINAT	MD	9940080001	9940089999
994010	FRA ARVOSTUKSET	XS / XT	9940100001	9940109999
9940104	LJR EFEKT.KORON HINTAERO	ME	9941040001	9941049999
9940105	LJR EFEKT.KORON HINTAERO PERUUTUS	MF	9941050001	9941059999
9940106	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP	MG	9941060001	9941069999
9940107	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP PERUUTUS	MH	9941070001	9941079999
9940108	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT	MI	9941080001	9941089999
9940109	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT PERUUTUS	MJ	9941090001	9941099999
9940110	LJR-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	MM	9941100001	9941109999
9940111	LJR-JOLLA CAP KK-VAIHDE PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940112	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET	MN	9941120001	9941129999
9940113	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940114	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	MO	9941140001	9941149999
9940115	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940116	LJR-KALA PREEMIOIT JA ARVOSTUKSET	MP	9941160001	9941169999
9940117	LJR-KALA ARVOSTUSTEN PERUUTUS	MR	9941170001	9941179999
9940120	LJR ARVONALENTUMISET	MU	9941200001	9941209999
9940121	LJR ARVONALENTUMISET PERUUTUS	MV	9941210001	9941219999
995	AGIOT/ULKOMAANRESKONTRAT	XU	9950010001	9950019999
9950002	JORE TILINPÄÄTÖS	KD	9950020001	9950029999
9960002	JORE TASEEN ULKOP.	KE	9960020001	9960029999
9970002	CHF-TP-VIENNIT	KL	9970020001	9970029999
9970003	CHF-TAUP-VIENNIT	KM	9970030001	9970039999
	ULKOM.SIIRTYVIEN KORKOJEN			
998	AUTOMAATTIKIRJAUS	XX	9980000001	9980999999
999	VALUUTTALUOTTO	XY	9990000001	9990999999
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999


Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
------------------------	------	-----------------	---------------------	-------


SAPin tositepäiväkirja, kuukausipäiväkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien päiväkirja  
 \*) on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään.  
 Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna  
 \*\*) REA-arkistointijärjestelmään  
 \*\*\*) Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa

Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä.  
 Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).


**1. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus**


Joensuussa, tammikuun 29 .päivänä 2019

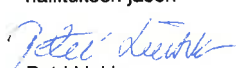
  
 Mervi Hinkkanen  
 hallituksen puheenjohtaja


  
 Tuula Pikkarainen  
 hallituksen varapuheenjohtaja


  
 Kaija Kotisaari  
 hallituksen jäsen

  
 Aki Nevalainen  
 hallituksen jäsen

  
 Eeva Punta  
 hallituksen jäsen

  
 Petri Liukka  
 hallituksen jäsen


  
 Miika Sunikka  
 hallituksen jäsen

  
 Jaana Reimasto-Heiskanen  
 toimitusjohtaja
**2. Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta**

Hallintoneuvosto on tänään pidetyssä kokouksessa perehtynyt pankin tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Vuoden 2019 edustajiston kokoukselle hallintoneuvosto toteaa lausuntonaan, että pankkia on hoidettu lain ja säännösten mukaisesti ja että hallintoneuvostolla ei ole Pohjois-Karjalan Osuuspankin tilinpäätöksen eikä toimintakertomuksen johdosta huomautettavaa. Hallintoneuvosto yhtyy hallituksen esitykseen ylijäämää koskeviksi toimenpiteiksi.


Joensuussa helmikuun 5 .päivänä 2019


  
 Pasi Korhonen  
 Hallintoneuvoston puheenjohtaja

  
 Seppo Pölönen  
 Hallintoneuvoston sihteeri
**3. Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta**

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kuopiossa helmikuun 8 .päivänä 2019

  
 PricewaterhouseCoopers Oy  
 Tilintarkastusyhteisö

  
 Silja Komulainen  
 KHT



## Tilintarkastuskertomus

Pohjois-Karjalan Osuuspankin edustajiston kokoukselle

### Tilinpäätöksen tilintarkastus

#### Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhteisön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

#### Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Pohjois-Karjalan Osuuspankin (y-tunnus 2174450-0) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhteisön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

#### Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

#### Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhteisöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhteisölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaisesti olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 41.

#### Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Konsernitilinpäätöksen tai emoyhteisön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 kohdan c-alakohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisyyden riskejä.

---

### *Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet*

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhteisön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhteisö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

---

### *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhteisön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjandollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhteisön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhteisö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varo-  
toimista.

## *Muut raportointivelvoitteet*

---

### *Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot*

Olemme toimineet edustajiston kokouksen valitsemana tilintarkastajana 1.1.2009 alkaen yhtäjaksoisesti kymmenen vuotta.

---

### *Muu informaatio*

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.


Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Kuopiossa 8.2.2019

**PricewaterhouseCoopers Oy**  
Tilintarkastusyhteisö



Silja Komulainen  
KHT